

## V mestna središča se počasi vrača življenje



foto dd

### Uvodnik

Jurij Paljk

## Narodni dom v trajno last primorskim Slovincem!

Italija mora vrniti Narodni dom v trajno last vsem primorskim Slovincem in za to bi se morali zavzemati, to bi morali zahtevati vsi. Prav tako sem mnenja, da bi morala Italija objaviti skupno poročilo italijanskih in slovenskih zgodovinarjev, da bi se enkrat za vedno položilo kamen na grob fašizma in tako vsem mladim pokažemo, kaj je bil fašizem in predvsem zato, da se to nikdar več ne ponovi! Italija naj to naredi polnopravno in ne postopoma, nobenega zavlačevanja ne sme biti! " je bil minuli teden odločen starosta slovenskih pisateljev Boris Pahor, ki je kot otrok videl požig Narodnega doma in tega zločina nad slovenskim ljudstvom še danes ne more in noče pozabiti.

Poklicali smo ga in povedal nam je, da je z gospo, ki zanj skrbi, v strogi osami, o koronavirusu covid-19 je dejal, da je nevaren in upa,



da bo pandemija minila, ker ga skrbi prihodnost mladih, ki je brez razcveta gospodarstva ne bo. Boris Pahor nam je tudi povedal, da mu je žal, ker letos ne bo slovesnosti ob stoti obletnici fašističnega zločina nad Slovenci, kar je bil po njegovem požig Narodnega doma, a to razume, saj je treba skrbeti najprej za zdravje, dodal je še, da ga prihodnje leto najbrž ne bo več med nami.

V daljšem pogovoru nam je večkrat ponovil stališče, da mora Italija vrniti Narodni dom v trajno last vsem primorskim Slovincem in zato srčno upa, da si vsi Slovenci za to prizadevamo, istočasno pa je tudi dejal, da je italijanskemu predsedniku Sergiu Mattarelli pisal, naj objavi zgodovinsko poročilo komisije italijanskih in slovenskih zgodovinarjev, ki je po njegovem

mnenju dovolj uravnovešeno, da bi lahko imelo za posledico pomirjenje, predvsem pa je Boris Pahor naglasil, da se ne smejo ponavljati take stvari, kot so se tudi letos ob 10. februarju, ko se je v javnosti izničevalo narodni boj Slovencev.

Voščili smo mu zdravja, se poslovili, a nas je po končanem pogovoru ponovno poklical in nam še enkrat ponovil, da mora Italija vrniti v trajno last primorskim Slovincem Narodni dom in objaviti zgodovinsko poročilo.

### Trgovec



Massimo Leone je 18. maja spet odprl vrata svoje trgovine športnih oblačil in obutve v središču Opčin

3

### Mož pravičnosti



V ponedeljek, 18. maja, je papež Frančišek daroval mašo ob 100-letnici rojstva Janeza Pavla II.

4

### Predsednik Agrarne skupnosti



Inženir Izidor Sancin o skupnih lastninah, jusrjih in prihodnosti Agrarne skupnosti

11

### Organizator koncertov



Giovanni Candussio, vodja komunikacijskega oddelka pri podjetju Azalea.it, o svojem poklicu in kriznem času

15

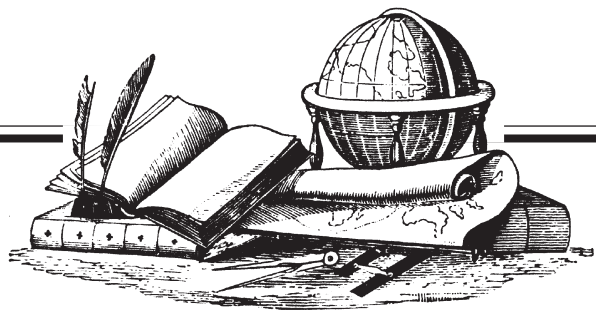
Z NOVIM  
GLASOM  
V NOVO  
FAZO!

NOVI  
GLAS



Sledi nam tudi  
na spletu!





## Ob 75. obletnici izhajanja Še na mnoga leta, Primorski dnevnik!

Primorski dnevnik je prejšnji teden praznoval svoj 75. rojstni dan. Kot naslednik Partizanskega dnevnika je namreč začel izhajati v Trstu 13. maja 1945. In vendar je v tem trenutku časnikarski kolektiv, ki ga vsakodnevno snuje, posebno mlad. In - kot sami pravijo - je to dnevnik, ki gleda naprej. Zaradi izrednih razmer obletnice svojega obstoja niso mogli primerno proslaviti, so pa visoki jubilej prejšnjo sredo obeležili z osemstransko prilogo, ki sta ji dala poseben ton in pečat ugledna gosta, najvišja predstavnika Italije in Slovenije, predsednika Sergio Mattarella in Borut Pahor. Njuni pismi, objavljeni v izvirniku in prevodu, sta namenjeni prebivalcem vsega našega prostora. Oba sta namreč - ob čestitkah - poudarila povezovalno vlogo, ki jo časopis odigra med državama, njegov prispevek k ohranjanju kulturne raznolikosti države in slovenske istovetnosti v deželi FJK. Mattarella je še podčrtal, da Primorski dnevnik vse od ustanovitve deluje kot posrednik kulture ter prispeva k promociji miru in sožitja na tem zapletenem ozemlju ob vzhodni meji države. Spomnil je na pomembno vlogo, ki jo manjšine odigra v vseh naših celini, v konkretnem primeru pa v spletu odnosov med Slovenijo in Italijo. Te "niso le vir bogastva", temveč so tudi "neprecenljivo gonilo za medsebojno spoznavanje, mostovi dialoga, ki bogatijo dvostranske odnose v vseh razsežnostih". Primorski dnevnik prispeva tudi "k ohranjanju in gojenju pomembne narodne istovetnosti", ki jo v Italiji predstavlja slovenska manjšina. Jezik in kultura sta temeljna gradnika narodne pripadnosti, ki si za svoj razvoj zaslužita potrebno podporo države". Pahor je med drugim zapisal, da ima dnevnik "neprecenljivo vlogo in je pomemben vezni člen med Slovenci na obeh straneh slovensko-italijanske

meje". Obletnica se ujema "s koncem druge svetovne vojne in začetkom novega poglavja v odnosih med Slovenijo in Italijo, ki so velike prelome doživeli z osamosvojitvijo Slovenije, njenim vstopom v Evropsko unijo in schengensko območje. S tem je meja med državama, ki je zarezovala v nacionalno tkivo, postala meja, ki združuje". Oba naroda "se



soočata s hudimi travmami lastne preteklosti, ki je zelo pogosto prizadela zlasti manjšino. Iskren pogled v zgodovino in pravna dejanja v evropskem duhu prijateljstva in sodelovanja so zato izrednega pomena". Oba predsednika sta omenila še eno pomembno obletnico, julijsko stoletnico požiga Narodnega doma v Trstu. Mattarella je dodal, da se bomo morali na ta dan "zamisliti nad takratnimi tragičnimi dogodki in njihovimi posledicami, obenem pa počastiti dejstvo, da so Slovenci in Italijani našli način, da dosežejo mirno sobivanje in vzpostavijo neprekinjen in plodovit dialog". Pahor pa je izrazil željo, "da bi razmere dopuščale, da bi se 13. julija v Trstu spominu na to poklonila skupaj s predsednikom Italijanske republike Sergio Mattarello", in upanje, "da bo Narodni dom lahko kmalu vrnjen slovenski manjšini". Primorskemu dnevniku je zaželel, "da bi še naprej negoval visoko raven žurnalizma in uspešno prispeval k ohranjanju identitete slovenske manjšine" ter se ob tem "dobro počutil v dveh jezikih, dveh kulturah in dveh

državah, eni skupni Evropi". Ob pismih dveh predsednikov si bralci v jubilejni prilogi lahko preberejo tudi kolumno odgovornega urednika Igorja Devetaka. Ta je zapisal, da danes ne razmišljamo več v ideoloških okvirih izpred 75 let, še vedno pa pri dnevniku "spodbujamo enotnost s ciljem boljšega življenja in prevzemamo odgovornost". Zaveda se, da skupnost Slovencev v Italiji, ki ji dajejo glas, usmerjajo "v čas, ko nam bo vsem bolje. Odgovornost smo prevzeli, ko smo se odločili, da se bomo v sedanjem čudnem času še bolj približali bralcem, jih zanesljivo informirali, jim delali družbo, blažili stres konfinacije, kljub osami krepili v njih čut za skupnost in da za to ne bomo varčevali s sabo". Ob jubilejnem mejniku se obvezujejo, da bodo "še prevzemali odgovornost in s svežimi silami, ki jih premoremo v uredništvu, tu, med dvema državama, pomagali ustvarjati prostor, ki bo imel avtentičen vonj po Evropi". Priloga prinaša tudi pričevanja treh nekdanjih urednikov, Vojmirja Tavčarja, Bojana Brezigarja in Aleksandra Korena, ki so krmarili časnik v zadnjih 30 letih (vmes je bil še pokojni Dušan Udovič), ter živahno reportažo o tem, kako nastaja vsakodnevna zgodba Primorskega dnevnika. Objavljeni so tudi nekateri živi spomini ter želje bralcev in bralk. Obletnico je 13. maja v Rimu počastila tudi senatorka Tatjana Rojc, ki je v avli senata poudarila, da je Primorski dnevnik "vezni člen slovenske narodnostne skupnosti", "manjšine, ki se ne prepozna le na teritoriju, pač pa v svojem jeziku in kulturi. Mediji pa odigra vlogo neprecenljivo vlogo zoper jezikovno asimilacijo", je med drugim dejala v svojem govoru, v katerem je spregovorila o pomenu našega dnevnika včeraj in danes. Založniku, družbi DZP-PRAE, in kolegom čestitam vsi pri Novem glasu ter jim želimo še na mnoga, zdrava leta!

### Goriška nadškofija / Nova pomoč za potrebne

## Sklad Scrosoppi

V četrtek, 14. maja 2020, je goriški nadškof msgr. Carlo Maria Redaelli s sodelavci po video konferenci predstavil nov doprinos krajevne goriške Cerkve k odpravljanju posledic, ki jih bo imela pandemija s koronavirusom covid-19 na vse prebivalstvo Goriške. V goriški Cerkvi so se odločili, da bodo iz sklada Osem od tisoč, ki ga prejme goriška nadškofija, namenili 180 tisoč evrov v poseben sklad, ki so ga poimenovali Sklad Scrosoppi in bo deloval v okviru dobrodelne organizacije Karitas - onlus. Duhovniki in drugi dobrotniki so

prispevali v sklad še 25 tisoč evrov, namen sklada pa je nuditi pomoč vsem tistim, ki se bodo znašli v revščini po pandemiji in zanje ni poskrbljeno. Iz tega sklada, ki naj bi ga ukinili v začetku maja prihodnje leto, bodo dali denarno pomoč ljudem, za katere ni poskrbljeno kako drugače, rabijo pa nujno pomoč. Socialni blažilci ne dosežejo vseh, zato potrebujejo moč tak sklad, ki bo hitro poskrbel za najbolj potrebne. Poleg nadškofa msgr. Redaelli so na tiskovni konferenci sodelovali še ekonom goriške nadškofije g. Stefano Goina, predsednik goriške Karitas

Renato Nucera in odgovoren za družbene medije Mauro Ungaro. Vsi govorci so poudarili, da Sklad Scrosoppi ne nadomešča ne socialnih blažilcev in ne Karitas kot tudi ne drugih oblik pomoči najbolj potrebnim, ampak je samo dopolnilni sklad za potrebne, ki bi lahko pomagal takrat, ko vsi drugi odpovejo. V ta namen so tudi zaprosili, da bi vanj darovali tako posamezniki kot podjetja in druge ustanove. Kdor želi pomagati, lahko nakaže denar na: **Fondo Scrosoppi**  
**IBAN IT 15 0 08622 1240 100 4000 323364**

## O 100. obletnici požiga Narodnega doma Borut Pahor se je pogovarjal s predstavniki naše manjšine

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor se je v torek, 12. maja 2020, po video povezavi pogovarjal s predstavniki slovenske manjšine v Italiji. Osrednja tema pogovora so bile priprave na 100. obletnico požiga Narodnega doma v Trstu, 13. 7. 2020. Predsednik je spomnil na dogovor s predsednikom Italijanske republike Mattarello, da se bosta udeležila slovesnosti in v pripravi nanjo storila vse, da bi bil Narodni dom ob tej priložnosti in v skladu z zaščitnim zakonom, skupnim zapisnikom srečanja zunanjih ministrov in drugimi dogovori

vrnjen slovenski narodni skupnosti. Predstavniki manjšine so pred-



sednika seznanili z aktualnim dogajanjem. Izrazili so pričanje, da bo z ustreznim naporom vseh pristojnih in upoštevajoč zastoj, ki ga je pov-

zročila epidemija covid-19, možno opraviti pravni in simbolični akt vrnitve Narodnega doma slovenski skupnosti. Predstavniki manjšine so zagotovili, da bodo še naprej delovali usklajeno. Predstavniki manjšine so opozorili na pomen odprte šengenske meje med Slovenijo in Italijo. Na pogovoru so sodelovali predsednica Slovenske kulturne gospodarske zveze Ksenija Dobrič, predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj in senatorka Tatjana Rojc, veleposlanik Tomaž Kunstel in generalni konzul Vojko Volk.

### Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

## Ministrica in državni sekretar s predstavniki SGZ in SDGZ

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Helena Jaklitsch in državni sekretar dr. Dejan Valentinčič sta se preko videokonference sestala s predsednikom Slovenske gospodarske zveze Benjaminom Wakounigom, podpredsednikom Felixom Wieserjem in generalnim sekretarjem Andrejem Hrenom ter predsednikom Slovenskega deželnega gospodarskega združenja Robertom Fandoličem in direktorjem Andrejem Šikom. Predstavniki obeh gospodarskih zvez so predstavili pretekle in trenutne aktivnosti, zlasti napore, ki jih vlagajo v obvladovanje izzivov povezanih s COVID 19 in vplivom na čezmejno gospodarsko delovanje. Zlasti sta bila izpostavljena tehnološko sodelovanje gospodarskih

struktur na območjih poselitve avtohtone slovenske narodne skupnosti in pomen za razvoj skupnega slovenskega gospodarskega prostora. Posebno pozornost so v pogo-



voru namenili mladim. Kot primer dobre prakse je bil predstavljen projekt »Digitalna šola«, ki se je vzpostavil na pobudo SDGZ. Zlasti v času ukrepov za zavezitev COVID 19, sta se organizaciji zmenili, da bosta razvili

inovativne pristope, kako izpolniti svoja poslanstva. Tako se je uspešno izvedel »webinar«, ki je povezal mlade v okviru projekta Mreža Alpe Adria - MAJ. V pogovoru so si izmenjali stališča glede pomena gospodarstva v obmejnem prostoru ter potrebe po usklajenem delovanju držav, da se prepreči gospodarska škoda in zagotovi sprejem ustreznih odločitev za ponovni začetek gospodarske aktivnosti. V zvezi s tem je bila obravnavana tudi tematika mejnih prehodov. Ministrica in državni sekretar sta pozdravila aktivnosti gospodarskih struktur iz zamejstva ter podprla njihova prizadevanja. Obljubila sta proaktivni pristop in angažirano zavzemanje za čezmejno gospodarsko sodelovanje, še posebej slovenskih deležnikov.

### Povejmo na glas

## Med zaskrbljenostjo in veseljem

Odvč je ponavljati, kako zelo se je koronavirus postavil na pot našega življenja, postavil nenapovedano in vsekakor nasilno. Kaj takšnega še nisimo doživeli, saj je s svojimi napadi obkrožil ves svet, zaradi česar njegovo delovanje dodatno občutimo tudi v prostoru, v katerem živimo. Na srečo njegova moč po zaslugi izjemno strogih ukrepov popušča in nas potiska v posebno stanje, v katerem se mešata veselje in skrb, skrb in veselje. Še kako smo lahko zadovoljni in res veseli, ker se ukrepi sproščajo in je karantena zmehčala svoj trdi objem. Izrazito se je povečala možnost našega gibanja in premikov, spet je mogoče sproščeno zadihati na prostem, kar nekaj dejavnosti je na novo zaživel in smo si od bivanja zgolj doma za štirimi stenami oddahnili, in to nemalo. Toda razmeroma dolgo obdobje nesvobode, res dobesedno nesvobode, je pustilo v nas posledice. Dlje kot je trajala stroga karantena, težje smo jo prenašali in, kot so napovedali izvedenci, se je v samozalaciji pričel krepiti občutek tesnobe, da ne rečemo strahu, in pri marsikom so se pojavile depresivne stiske, pri skoraj vsaki tretji osebi pa so nastopile motnje v spanju ter občutek in dejstvo velike utrujenosti. In zdaj, prav v trenutku prelomnega olajšanja in v ponovni pridobitvi tolikšne svobode, da smo začutili prve vrtnitve t. i. normalnega, v vsakem primeru srečnega življenja, opažamo, da v naše veselje zaradi vse lepšega vsakdana pljuskajo neugodna občutja skrbi, zaskrbljenosti ali kar strahu.

Kot da se ne moremo prepustiti zadovoljstvu, da je najhuje mimo, kot da smo zaradi težkih preživetih tednov obeleženi z njihovo trdoto in kot da nas tesnoba zaradi koronavirusa noče zapustiti in se iz nas umakniti. Še slabše pa je, in ta podatek je mogoče zaslediti s strani tistih, ki prihajajo v stik z mnogimi, da se ljudje bojijo in da jih je strah. Strah da ni prisoten samo med starejšimi, ampak tudi med mladimi. Strah pred negotovo prihodnostjo in seveda strah za lastno zdravje, za zdravje bližnjih in ne nazadnje za zdravje vseh. In če je to tako, in vse kaže, da je, ni mogoče ostati brezbrizhen, kajti strah je že rušilno stanje, ki neskončno poveča katero koli težavo in temu primerno človeka obremeni, zato je treba storiti vse, da ga zmanjšamo in po možnosti odpravimo. Zdi se, da ga ni mogoče odsloditi, ker so poceni nasveti brezplodni, a vendar obstajajo načini, da se izvlečemo iz njegove temne vladavine. Izvedenci pravijo, da o koronavirusu ni priporočljivo v preveliki meri spremljati dnevnih novic in se vživljati v črnogleda mnenja o prihodnjih tednih in mesecih, saj je zdravstvena podoba vse boljša in strogih ukrepov je vse manj. In prav teh spodbudnih dejstev se velja z vso močjo oprijeti in jim dopustiti, da stopijo v nas, nam okrepijo upanje in še posebej prepričanje, da je hudo zares mimo in da bomo vsak dan bolj spet zaživel v vzdušju prijetnega počutja, svetlejšega pogleda in lepih pričakovanj.

Janez Povše



POGOVOR Miha Kramli

## Naša notranjost se lahko tudi materializira (2)



foto / primorske novice

**P**sihoterapevt Miha Kramli, ki v zdravstvenem domu v Novi Gorici vodi Center za zdravljenje odvisnosti, nam je v intervjuju, ki smo ga objavili prejšnji teden, spregovoril o družinskih dinamikah, zakoncih, otrocih in vzgoji v času koronavirusa. V tem tednu smo mu postavili še nekaj vprašanj o mladih, zasvojenosti, o duševnih stiskah v izolaciji in izkušnji smrti. Gostu se iskreno zahvaljujemo za poglobljen pogovor, še najbolj pa za njegove optimistične in spodbudne misli.

**Kako gledate na odraščajoče mlade, npr. na fanta in punco, ki sta se pred preventivnimi ukrepi pogosto srečevala, v tem času pa morda le prek mobilja? Je ta preizkušnja za njiju lahko tudi koristna?**

Slovenci imamo močno besedo "ljubiti". V njej je tudi "ubiti", tudi "biti", tudi "iti", tudi "bi", tudi "ti", je tudi "ljub". Ko to besedo opazujemo, vidimo kar veliko iztočnic. Posiven ali zanemarjen partnerski odnos lahko "ubije", sicer ne fizično, čeprav zaradi ljubosumja lahko pride tudi do medsebojnega spopada in tragedije. Mislim predvsem na notranjo smrt. Tudi ko so partnerji skupaj vsak dan, če ne znajo negovati ljubezni, lahko pride do tragedije. Ravno tako, ko niso skupaj. V mesecu, dveh, ne moremo govoriti o oddaljenosti. Iz zgodovine vemo, da so bili ljudje tudi sedem let od doma, v vojski, pa so si ostali zvesti. Gre za notranjo vzdržljivost, za to, da drugega čutimo, zaznavamo, ga mislimo. Po 20 letih partnerskega odnosa, tudi ko nisem z ženo, ko grem od doma ob pol sedmih, pa se pogostokrat vrnem domov tudi ob desetih zvečer, gotovo vsaj petkrat pomislim nanjo in nekajkrat pokličem domov. Gre torej za notranjo orientiranost na partnerja: to pomeni, da imam prostor v sebi, ki mi dovoli, da sem sposoben pomisliti na svojo bližnjega. Kolikor sem skoncentriran samo nase, na svoje potrebe, na to, kar se okrog mene dogaja, v taki dinamiki nimam prostora, da bi sploh pomislil na svojo ljubečega. V sebi ga moram ponotranjiti, da je živ v meni, da v meni obstaja in me nagovarja, tudi ko sem na kongresu, na terapijah, ko vozim itd. Ko imam odmor, takoj začutim, da je dobro, da ga pokličem. Če smo partnerja ponotranjili v sebi, tudi če se nekaj časa nismo videli, je on v meni živ in odnos ni načet. Mladi so

zdaj lahko preverili, koliko je dekle oz. fant v drugem prisoten, dejaven. Potem ne bo noben problem ga poklicati, vzdrževati zvestobo. Ta čas ni tragedija za partnerski odnos. Kar se tiče spolnosti, lahko ta čas omogoči higieno pogleda nanjo. Nova tehnologija je - preko filmov, umetno ustvarjenih reklam, dostopnosti do pornografije - marsikateremu mlademu, tudi starejšemu, lahko zabrisala zdrav pogled na spolnost. Obstaja neko umanjkanje priprave na partnerski odnos: ta se ponavadi začne, ker sta si dva všeč. To pa ni zadosten temelj za obstoj partnerstva. To je premalo. Potrebno je več, partnerja je potrebno ponotranjiti v sebi, biti z njim sposoben se pogovoriti tudi o spolnosti. Izrednega pomena je, da se v partnerskem odnosu pogovoriva, kakšne kvalitete ima kdo v sebi. Nekdo je lahko zamerljiv, malenkosten, kdo zamujanje lahko razume kot malomarnost, jaz pa sem drugačen tip in tega ne morem sprejemati ... Nekdo lahko razume moj molk kot to, da ga ne maram, to pa je moj način, da se regeneriram, da pridem k sebi ... Za partnerski odnos ni dovolj samo to, da sva si všeč, ampak da se poznavata v najglobljih vsebinah, ki bodo še kako odločale, ko bova skupaj živela, ali bova vzdržala skupaj ali ne. Pomembno je poznati lastnosti, vrline drugega.

**Veliko bolj v Italiji kot v Sloveniji - je v zadnjih mesecih kar nekaj ljudi umrlo za covidom-19, v samotni, daleč od svojcev, ki svojim dragim niso mogli biti blizu ne v zadnjih trenutkih in niti na pogrebu. Kako lahko v sebi "predelajo" rane in žalost, ker niso doživeli t. i. zadnjega slovesa?**

Svojega očeta sem v življenju videl trikrat. In ko je umrl - daleč proč, tako da nisem niti mogel iti na pogreb -, nisem bil žalosten, ker je umrl. Nisem imel izkušenj z njim, ker nisva zgradila nobenega odnosa. Žalosten pa sem bil zato, ker je bil najin odnos tako zanemarjen, da nisem mogel sprožiti niti procesa žalovanja. Ko pa sem skoraj dve leti spremljal umiranje mame, sem bil v procesu njenega umiranja izredno obogaten, naučil sem se ogromno stvari o življenju. V bistvu sem ogromno notranje pridobil. Umiranje in slovo od naših bližnjih je ena najpomembnejših stvari, ki se nas v življenju lahko dotaknejo. Hvaležen sem, da sem imel to priložnost doživljati vsaj pri mami, ker je bilo hudo,

je bilo pa tudi ogromno pridobivanja notranjih moči in sprijaznjenja s tem, kar se bo zgodilo. Če svojci, ki smo jih imeli radi, umrejo in ne moremo biti ob njih, smo prikrašani za pridobivanje notranjih moči, da bomo to slovo lažje sprejeli. Zaradi smrti očeta in mame globoko doživljam obe "varianti". Ker pri očetu ni bilo možnosti skupnega življenja, sem bil jezen, ker nisem mogel žalovati; pri mami mi je bilo to dano. Globoko razumem ljudi in sočustvujem z njimi, ker je dejansko hudo, čisto niso mogli biti ob njih. Imel sem mambo, ki se ni "šparala". Prepričan sem, da je veliko takih ljudi, ki so svoj čas nesebično posvečali otrokom, so delali, si jemali čas, niso varčevali. Ko so se darovali in delali vse za svojo malo skupnost, se je njihov notranji mehanizem, njihova duša krepila z močjo, radostjo, ker so ob tem imeli dobre občutke, potrditve. Notranje so postajali vedno bolj osvobodeni. Leta pa tečejo... Ko so se starali in delali za svojo družino, se ta nesebičnost pozna tudi na telesu. Telo počasi izgublja energijo, nastajajo gube. Ker se niso "šparali", notranjost razume, da bo telo "usahnilo" in odpovedalo. Tak človek ne doživi nobenega strahu ne panike pred smrtjo. Smrt mu je prehod v novo življenje, ker duša bo šla naprej. Vzemimo starša, ki pa sta se "šparala", vse sta dajala na nanj in videz, obleke, standard, imidž itd. Bila sta zagnana, da sta vse to vzdrževala in skrbela za videz, ob tem pa je notranjost trepetala, bila v strahu, ali bo dovolj dobro, ali bom še privlačen, ali bom odpovedal itd. Ta notranjost se je vedno bolj vezala na telo, na materialno. In bila je vedno bolj "stisnjena". Leta seveda tečejo in notranja panika se vedno bolj krepi. Kako prikriti gube?! Telo odpoveduje! Kakšne toplisce bi bile potrebne! Za takšnega človeka pomeni smrt paniko, grožnjo. Je nekaj nesprejemljivega. Koronavirus sedaj tudi daje odgovor, ali sem človek, ki se ni "šparal", ki je delal in ni doživel nobene panike v pandemiji, ker je osvobojen strahu pred smrtjo. Če sem se pa "šparal" in vse stavil samo na imidž, status, bom pa doživel paniko in je koronavirus strahota, ki se je je treba bati.

**Pandemija - tudi zaradi strogih preventivnih ukrepov - očitno lahko ima posledice tudi na duševno zdravje. Beremo o ekonomski stiski, ki more povzročiti tudi obup in skrajna dejanja, ne nazadnje samomore. Lahko tak virus tako močno skrha psihično ravnovesje ljudi?**

Ko sem se danes peljal v službo, sem v poročilih slišali predstavnic Gospodarske zbornice, ki je govorila, da bo naslednji mesec toliko brezposelnosti itd. Bil sem zaprepačen, ker se bo to res zgodilo. Ker mediji napovedujejo, kaj bo čez dva meseca, odpirajo vrata delodajalcem, ki pravijo: "Saj oni to napovedujejo, potem ne bo nič hudega, ne bo treba se potruditi ali drugače reorganizirati, saj v javnosti že govorijo, da bo toliko brezposelnosti"...

/ str. 16  
Danijel Devetak

POGOVOR Massimo Leone, lastnik trgovine Start sport na Opčinah

## "Ne vemo, ali bodo prišle stranke; to je kot nov začetek!"

**S**tart sport je trgovina športnih oblačil in obutve v središču Opčin; deluje že od leta 1977. Zaradi epidemije koronavirusa je kot vse ostale dejavnosti morala zapreti svoja vrata že več kot pred dvema mesecema. V ponedeljek, 18. maja, pa so končno lahko spet odprli vrata in sprejeli prve stranke v trgovino. Z lastnikom trgovine Massimom Leonejem smo se pogovarjali v soboto, dva dni pred ponovnim odprtjem. V prijaznem pogovoru je pojasnil, katere so največje skrbi trgovcev, ki lahko končno spet zaženejo svojo dejavnost.

**Po dveh mesecih boste od ponedeljka lahko končno spet odprli vrata trgovine. Ste nestrpnost pričakovali ta trenutek?**

Na začetku epidemije je bilo zaprtje trgovine kot nekakšen oddih, saj takrat nismo še vedeli, koliko časa bomo morali biti zaprti. Trgovino smo imeli nato zaprto celih 70 dni! Na začetku je bilo vse skupaj nekaj novega, potem pa je postalo težko. Za ponedeljek smo pripravljali, kar se tiče razdalje, razkužil... Razen tega pa ne vemo, kaj bo. Ne vemo, ali bodo prišle stranke; to je kot nov začetek. Prej smo morda imeli kakšno gotovost, zdaj pa je nimamo več: imam nekaj blaga v trgovini, ali ga imam zadosti? Ga imam premalo? Bo kaj zmanjkalo, bom to, česar nimam, lahko dobil? Če bomo strankam rekli, da lahko dobimo blago čez teden dni, bodo počakale ali bodo šle v drugo trgovino ali pa kupile po spletu? Moje mnenje je, da smo bili zaprti preveč časa. Mislim, da bi lahko tako naredili medosebno razdaljo v majhni trgovini, kot je moja, tako da bi vstopili po ena ali dve osebi naenkrat. Ko sem kupoval hrano in ko sem šel v lekarno, je bilo več ljudi v vrsti, tako da je po mojem to še bolj nevarno, kot pa recimo v moji trgovini.

Potem je pa sistem. Država, v kateri živimo, dosti govori, obljublja denar, vendar ni koordinacije. Nekaj govorijo, potem pa se zgodi vse drugo. **Vam je država že namenila obljubljeno finančno pomoč?** Ne, država nam ni dala še nič. Vprašam banko, ker je banka moj referent, ta pa mi odgovori, da je referent država. Država pravi, da morajo banke dati denar v treh dneh. Sam pa čakam že skoraj en mesec. Ko moram zdaj odpreti, je težko, ker rabim denar

za nabavo, vendar sem že dva meseca brez plače. V Italiji je popolnoma zgrešen sistem, v drugih državah so takoj pomagali podjetjem na različne načine (ne samo v Nemčiji, tudi v bližnjih državah, kot je Slovenija), pri nas pa samo govorijo, a konkretne denarne pomoči ni. Za nikogar, ki ima podjetje, ne bo lahko spet odpreti po tolikšnem času.

**Ste za to, da boste lahko ponovno odprli trgovino, dobili posebno obvestilo s strani oblasti ali ste novice dobivali po medijih?**

Kje pa, vse smo izvedeli po



medijih! Če povem samo en primer: do danes (sobote op. a.) so govorili, da bo morala biti medosebna razdalja dva metra, danes sem na srečo videl, da so določili razdaljo en meter. Tudi glede razkuževanja navodila niso bila jasna. Če imam trgovino in vem, da jo v ponedeljek lahko odprem, ne morem razkužiti in pripraviti vsega v enem dnevu, recimo v soboto popoldne. Vse bi morali vedeti najmanj en teden prej. Tudi trgovinska zbornica nas obvešča tako, da nam daje članke iz časopisov.

**Ste v času zaprtja sploh imeli možnost, da bi dejavnost nadaljevali kako drugače, recimo z dostavo na dom?**

Približno po enem mesecu zaprtja sem začel dobivati ponudbe za prodajo svojih artiklov od služb, ki se ukvarjajo z dostavo na dom. Vendar, kar se tiče mojega sektorja, ni bilo jasno, kako bo z razkuževanjem oblačil. Če na primer dostavim na dom majico, ki jo nekdo vidi na moji spletni strani, jo pomeni in mu ni prav, kaj naj naredim z njo? Mu jo zamenjam, jo moram razkužiti. Kaj pa to pomeni? Jo moram oprati? Potem je ne smem več prodati. Zato sem sem se odločil, da se ne podam v to. Nekateri so uslugo sicer nudili zastoni, vendar se mi je zdelo neprijetno za moje artikle. Strankam je težko izbirati že v trgovini, različne barve, kroj... Zato si ne predstavljam, kako bi

bilo z dostavo. Ljudje sicer kupujejo po spletu, in če jim ni prav, pošljejo nazaj. Vsekakor je za moj sektor dostava na dom veliko bolj zapletena, za hrano je to lažje.

**Katere higienske ukrepe boste morali upoštevati ob ponovnem odprtju trgovine?**

Do včeraj se je govorilo, da bo treba razkuževati trgovino dvakrat na dan. Pozanimal sem se pri tistih, ki to delajo, to bi stalo 100 ali 150 evrov za vsako razkuževanje. Če bi res morali razkuževati dvakrat na dan, ne bi niti odprli trgovine, kajti pomenilo bi

300 evrov stroška vsak dan. Če bi zdaj zaslužil toliko na dan, bi bil zadovoljen. Zdi se pa, da razkuževanje ne bo potrebno. Bral sem, da bo dovoljen en meter medosebne razdalje in ne dva, da bomo morali imeti blizu blagajne razkužilo, rokavice, če kdo vzame blago v roke, in seveda bomo čistili blagajno, POS, bankomat in police. Razkužilo ne stane dosti, če pa bi morali poklicati nekoga, da bi razkužil trgovino, bi bilo to nemo-goče.

**Kaj pričakujete ob ponovnem odprtju trgovin, se bodo navade potrošnikov spremenile?**

Mislim, da bo na začetku mogoče spet prisotna želja, da se kaj kupi v trgovinah. Vendar se veliko ljudi še boji, zato ne bodo še hodili ven. Po hrano pač gredo, ker je nujna potreba, za kar ni nujnega, pa ne bodo šli iz hiše. Nimam pojma, kaj bo. Zaprtje je trajalo dva meseca in pol, kaj takega se ni zgodilo še nikoli. Kdor ima možnost in nima problemov z denarjem, bo lahko zdaj potrošil in šel v trgovino, vendar ne vem, koliko ljudi je takih. Prav tako ne vem, kako je ta situacija vplivala na psiho.

Skrbi me, ker tudi blaga nimam toliko, kolikor bi si ga želel, saj bi ga moral dobiti konec marca, takrat pa so bile tovarne že zaprte. Poskusil bom strankam povedati, da jim naročim, kar si želijo ali potrebujejo. Skoraj kot po spletu, da ne bi imel dosti blaga v skladišču, ker niti ne vem, koliko ga bom prodal. Že cel teden sem v stiku z raznimi tovarnami, vendar so imeli tudi oni težave, ker je bilo njihovo delo prav tako okrnjeno.

V ponedeljek bo vse tako, kot da bi na novo odprli trgovino, ker ne vemo, kako se je spremenil trg in kako bo. Niti ne, kako bo poleti in jeseni. Do danes si lahko načrtoval za eno sezono naprej, zdaj tega ne moreš več narediti, ker ne veš niti, kako bo naslednji dan.

Urška Petaros



## Sklad Osem od tisoč Emporiji solidarnosti na Goriškem

Virus covid-19 se je izkazal za zelo nevarnega. In to ne samo zaradi zdravja, saj imamo še vedno pred očmi dramatične prizore intenzivnih oddelkov v bolnišnicah, utrjene obraze medicinskih sester, veliko bolnikov, ki so bili priključeni na respiratorje, ampak tudi zato, ker je virus covid-19 popolnoma spremenil naše življenje, naše navade in naše odnose z bližnjimi, saj smo bili prisiljeni živeti v osami in prekiniti stike z dragimi osebami. Toda ta nevarni virus, ki nas je vse prisilil v karanteno, ko so države zaprle skoraj vse dejavnosti, za katere se je menilo, da niso najbolj potrebne, je s seboj prinesel še dodatno "kugo", ki ji pravimo revščina.

Veliko delavcev, ki pred pandemijo niso imeli potrebe po pomoči, se je danes znašlo v stiski in so prisiljeni prositi za pomoč, ker so izgubili delo ali pa so ostali doma brez dohodkov ali pa niso mogli in tudi ne bodo mogli dobiti sezonske zaposlitve.

V vsem tem času se delovanje goriške nadškofijske Karitas s svojimi emporiji solidarnosti ni nikdar zaustavilo, pravzaprav so še povečali delovanje in se prilagodili zahtevam pandemije.

Delovanje emporijev solidarnosti se je začelo v Gorici leta 2011, ko so odprli prvega, ki je bil tudi med prvimi v državi. Deloval je na podlagi finančne pomoči, ki jo je goriška Cerkev namenila iz sklada Osem od tisoč. To delovanje omogoča, da se velikemu številu družin pomaga in jim vrne dostojanstvo, ki so ga ljudje v času stiske in pomanjkanja izgubili.

### Nove oblike pomoči

Na Goriškem delujejo trije emporiji solidarnosti, prvi je v Gorici, drugi v Trzinu, tretji v Gradišču ob

Soči, vse tri upravlja združenje družin La Ginestra, Onlus goriške Karitas, ki je uvedla dva načina delovanja v času pandemije. Lastniki izkaznice, preko katere jih že spremlja goriška Karitas, lahko prosto dostopajo do emporija solidarnosti. V času karantene so ljudje v Gorici in Trzinu najprej telefonirali, v emporiju so jim nato pripravili pakete pomoči, ki so jih potem dvignili, medtem ko so jim v Gradišču ob Soči, kjer je manj potrebnih pomoči, dajali pomoč tako, da niso imeli pri porazdeljevanju nikdar gneče.

Za nove uporabnike pomoči velja tudi zdaj, da lahko pridejo osebno v emporij, ko je odprt, nato jim dajo prvo potrebno pomoč, ki vsebuje predvsem osnovna živila, naredijo jim tudi izkaznico, da so do pomoči upravičeni, le-ta velja tri mesece. Istočasno potrebnega pomoči napotijo k asistentu, ki deluje v okviru nadškofijskega središča Centro di Ascolto diocesano, ki je stalno v stiku s socialno službo posameznih občinskih uprav, da skupaj ugotavljajo, kakšne pomoči je kdo potreben in kako mu lahko najboljše s skupnimi močmi pomagajo.

**Porast povpraševanja po pomoči** Adriano Tropea, ki je zadolžen za delovanje emporijev solidarnosti, pravi, da se je v času pandemije zelo povečalo povpraševanje po pomoči, še posebej s strani italijanskih državljanov, a ne samo: "Še posebej so med njimi taki, za katere nismo vedeli, da so potrebni pomoči, zanje niso vedeli ne pri Karitas in ne občinske uprave, kar kaže, da so na našem območju prisotni že novi reveži".

Med življenjskimi zgodbami je veliko takih, ki se nas najbolj dotaknejo, predvsem so to ljudje, ki so izgubili zaposlitev in jih je danes

sram prositi pomoč. Včasih se tega tako sramujejo, da so pri emporiju sklenili, da jim sami nesejo domov živila in pomoč. Veliko je tudi takih, ki so v emporij prišli iskat pomoč samo enkrat in se niso vrnili nikdar več, in to zaradi sramu in "krivde", ki so jo pri tem občutili. Ti ljudje imajo velike težave, zato ne prosijo pomoči, četudi jo ljudje dajo z odprtim srcem, a zanje je ta občutek krivde in sramu prevelik.

Emporij solidarnosti v Trzinu je v mesecu februarju vzpostavil stik s 134 uporabniki, že meseca aprila jih je naštel 229, kar je za 74 % več kot prej; gre pretežno za italijanske državljane, katerih število se je povečalo za 131 %, meseca februarja jih je bilo 58, v aprilu pa 134. Emporij solidarnosti v Gorici je v istem času povečal delovanje za 13 %. V Gorici je namreč Civilna zaščita uvedla samostojno porazdeljevanje pomoči, medtem ko je Civilna zaščita v Trzinu svojo pomoč dala emporiju solidarnosti, da jo je le-ta porazdelil potrebnim. V Gradišču ob Soči se je tudi povečalo število uporabnikov emporija solidarnosti: septembra leta 2019 je bilo 32 uporabnikov izkaznice za pomoč, letos v aprilu jih je 46.

### Odprte roke

Poleg finančnih sredstev, ki prihajajo iz sklada Osem od tisoč, brez katerega tako razvejene dejavnosti emporijev solidarnosti ne bi mogli imeti, je treba povedati, da so pomagali in izkazali solidarnost tudi drugi, tako zasebniki kot javne ustanove. Andrea Tropea je povedal: "Neka oseba nam je tri tedne zapored prinašala veliko svežih živil, ki jih je sama nakupila izrecno za emporij solidarnosti. Veliko je bilo tudi ljudi, ki so prispevali denar ali pa prinesli živila in druge potrebščine. Veliko je bilo tudi podjetij, ki so nam pomagala tako denarno kot z živil. Res veliko ljudi nas podpira in nam pomaga. Vsem naj tu izrečem iskreno hvalenost!"

Selina Trevisan  
(prevod JUP)

mozadostne-  
mu in vseh  
polnemu kri-  
stjanu se zdi,  
da krst ni ne-

kaj nujno potrebnega, ampak da je dovolj samo, da smo "dobri" ljudje in da se potem vsi rešimo. No, glede na evangelij, to ni tako. Bog sicer nikogar ni pustil povsem brez svoje milosti, a je to ta navadna milost, ki se ji pravi dejanska ali pomagajoča, po kateri lahko človek dobro živi. A lahko dobro živi in ne priznava Kristusa. Seveda je mogoče, da ga ne pozna, naša dolžnost pa ga je takšnim oznanjati, spet drugi pa ga zavračajo in nečejo biti njegovi učenci. A vemo, da rešitve ni izven in mimo Cerkev in Kristusa, četudi bi res Bog koga rešil, kar je seveda njegova stvar, ki je nam neznana, po izredni poti. Mi pa imamo dolžnost, da vsem kažemo tisto redno pot, po kateri dobivamo posvečujočo milost, ki je samo Božje življenje, le-to pa ni brez svetih zakramentov. Če se hočemo upodobiti po Kristusu, je to edina pot. Zato pa je tako pomembno, hkrati pa tudi izredno lepo, da se kristjani poslužujemo svete pokore in pogostega vrednega obhajila, da se upodabljamo po Kristusu. Hkrati je temu namenjeno tudi življenje po njegovih naukih, ki so nam dani po Svetem pismu in svetem izročilu. Ta pot namreč vodi v nebesa. In ne pozabimo – v svojem nauku in v svetih zakramentih je Gospod Jezus z nami vse dni do konca sveta.

Andrej Vončina

## Stoletnica rojstva Janez Pavel II. - mož pravičnosti

Ob stoti obletnici rojstva sv. Janeza Pavla II. je papež Frančišek v ponedeljek, 18. maja, zjutraj daroval sv. mašo v kapeli bazilike sv. Petra, kjer se nahaja grob papeža Janeza Pavla II. Kot "moža molitve, bližine in

vprašati: Koliko ur sem danes molil? Mož molitve".

Druga lastnost sv. Janeza Pavla II. je bližina. Bil je mož bližine. "Ni bil človek, ki je ločen od ljudstva. Nasprotno, srečeval se je z ljudstvom in obkrožil ves svet, da bi se



pravičnosti" ga je opisal Frančišek, ki je spregovoril o treh potezah dobrega pastirja, ki so značilne za sv. Janeza Pavla II.: molitev, bližina ljudstvu, ljubezen do pravičnosti. Sv. Janez Pavel II. je bil Božji človek, ker je molil, veliko je molil, kljub delu, ki ga je imel pri vodenju Cerkve: "Dobro je vedel, da je prva škofova naloga molitev. To je vedel in tako je delal. Zgled škofa, ki moli. To je prva naloga. In naučil nas je, da ko si škof zvečer izpoveduje vest, se mora

srečal s svojim ljudstvom. Iskal je svoje ljudstvo, postal mu je blizu. Bližina je ena od potez Boga s svojim ljudstvom... Pastir je blizu ljudstvu, sicer ni pastir, je hierarh, je administrator, morda dober, vendar ni pastir. In sv. Janez Pavel II. nam je dal zgled te bližine: blizu velikim in malim, blizu bližnjim in oddaljenim, vedno blizu, postal je blizu".

Kot tretjo potezo sv. Janeza Pavla II. je papež Frančišek izpostavil njegovo ljubezen do pra-

vičnosti. "A do popolne pravičnosti", je poudaril. "Človek, ki je hotel pravičnost, socialno pravičnost, pravičnost narodov, pravičnost, ki odganja vojne. Popolno pravičnost. Zato je bil sv. Janez Pavel II. mož usmiljenja, kajti pravičnost in usmiljenje gresta skupaj, ne moreta se ločiti, sta skupaj. Pravičnost je pravičnost, usmiljenje je usmiljenje, a enega brez drugega ni mogoče najti". In ko govorimo o pravičnosti in usmiljenju, pomislimo, kaj vse je storil sv. Janez Pavel II., da bi ljudje razumeli Božje usmiljenje: "Čutil je, da ima Božja pravičnost to obličje usmiljenja, to držo usmiljenja. In to je dar, ki nam ga je on zapustil: pravičnost-usmiljenje in pravično usmiljenje".

Papež Frančišek je homilijo sklenil s povabilom k molitvi: "Danes molimo, naj vsem nam da milost molitve, milost bližine in milost pravičnosti-usmiljenja in usmiljenja-pravičnosti". Ob koncu maše je še prosil Boga, naj v vseh nas zaneti "plamen ljubezni, ki je neprestano pozivljaj življenje sv. Janeza Pavla II.", da se je daroval za Cerkev.

To je bila tudi papeževa zadnja jutranja maša, ki smo jo v času pandemije koronavirusa, od 9. marca dalje, lahko spremljali po neposrednem prenosu. V Italiji svoja vrata ponovno odpirajo tudi cerkve, ob upoštevanju varnostnih ukrepov pa se verniki lahko ponovno udeležujejo maš. Od torka dalje, 19. maja, ne bo več neposrednih prenosov maš, ki jih je papež Frančišek daroval vsako jutro ob 7. uri v kapeli Doma sv. Marte.

### KAJ NAM HOČE POVEDATI KORONAVIRUS? (7)

### PRIMOŽ KREČIČ

#### V življenje se vračamo drugačni

Ko je nastopila pandemija koronavirusa, smo se kar naenkrat znašli v karanteni in omejenosti od sveta ter okolja. Spremenil se je način komuniciranja, morali smo se navaditi na življenje v domači hiši in zunaj po okvirih, ki so bili predpisani. Določeno obdobje je bilo potrebno, da se je pomiril nemir, ki smo ga nosili v sebi. Potem je moglo spregovoriti srce, prišli smo k sebi, v svojo kamrico. Odprl se je čas za molitev, branje, kak film, za telefonski pogovor z ljudmi, ki so potrebovali pozornosti. S tem se je pojavil tudi razmislek o življenju, smislu, odnosih, Bogu. V cerkvah ni bilo bogoslužij za vernike, imeli pa smo prenos po župnijski strani in facebooku. Papež Frančišek nas je spodbujal s svojimi nagovori pri jutranji sveti maši, prav tako s češčenjem Najsvetejšega. Tudi pri naših svetih mašah je bilo razmišljanje ob Božji besedi in marsikateri njegovi misli. Skoraj vsak dan smo imeli še češčenje Najsvetejšega. Navadno je bilo premišljevanje ob sveti evharistiji, v torkih rožni venec za bolnike, v petkih križev pot, po Veliki noči pot luči.

Tako bodo za vse življenje ostali spomini na blažene večere in ritem dneva v tem času. Tu in tam je bil kakšen pogreb v družinskem krogu, na vrata so trkali brezdomci, ki se niso imeli kam dati pod milim nebom. Nekateri so se soočali s tesnobo, stisko, osamljenostjo, žalostjo, tudi s solzami, ker niso mogli videti in obiskati svojih dragih, zlasti tistih, ki so bili v domovih upokojencev in v bolnišnici. Marsikdaj je mobilni ali telefon pomenil luč v temnem tunelu.

V času epidemije smo si počasi naredili svoj ritem življenja. V glavnem je bil zaznamovan z občutkom varnosti in z obvladovanjem tega, kar se je dogajalo. Šolarji so se navadili na pouk na daljavo, starši so nekako osvojili učiteljsko vlogo. Digitalna tehnika je razširila majhna stanovanja in prostore. Lepo je bilo hoditi ob morju, poslušati udarce valov in se čuditi kroženju galebov. Marsikje so se razvile video konference, ki so skrajšale razdalje, kar veliko ljudi je delalo od doma. Avtomobili so zastali, šoferji avtobusov počivali, trgovci so šli v boj z virusom in

zglede, da ni bilo hudih posledic. Bil pa je napor za vse, zlasti za skupne službe, medicince in druge delavce.

Koristno je bilo zaprtje občinskih meja. Namreč najhujše je koronavirus pritisnil na potrošniško liberalno populacijo, ki si ni znala predstavljati življenja brez gibanja, uživanja, zapravljanja. Zato je za bližnjo prihodnost pomembno, da se manj gibljemo po svetu in ostanemo v svojem domačem okolju. Tudi dom in domovina imata svojo lepoto ter pomen.

Napovedali so vrnitev v stare kolesnice življenja, vendar v drugačni obliki in z drugačnim duhom. Vračamo se v skupno življenje, vendar je pri srečevanjih potrebna uporaba maske, higiena rok, razkuževanje in držanje medsebojne razdalje. Kar nam je bilo prej samoumevno, je postalo drugačno in zahtevno: pogrebi, poroke, krsti, prazniki, rojstni dnevi, delo v tovarnah, šolski pouk, vožnja z avtobusi in vlaki.

Otroci bodo šli v šole in vrtnice, vendar bodo določena pravila in razdalje med njimi, začel se bo promet z označenimi sedeži in upoštevanjem reda. Kaj bo s počitnicami, si niti ne upamo razmišljati. Vse življenje bo postalo bolj skromno in ponižno. Ne vemo, kaj se bo zgodilo v drugem valu v jeseni, ker je

prekuženost sorazmerno majhna. Izolacija nas je naučila živeti ta trenutek, discipline in pozornosti do bližnjega. V tem duhu se bomo kmalu srečali s starejšimi in drugimi ranljivimi skupinami in jim bomo povedali, da smo veseli, da so ostali z nami in da smo bili odgovorni do njihovega zdravja in življenja. Nekateri so pretravali s strahom, vendar smo se na splošno trudili biti odgovorni v krogu družine. Odkrili smo, da življenje ni kar tako samoumevno in da je lepo, če ga delimo z drugimi. Zlasti pa so se nam odkrile mnoge majhne stvari, ki jih prej nismo niti opazili. Marsikdo je začel razmišljati o tem, da smo prepuščeni v Božje roke in da je kljub vsem težavam za nami Božja ljubezen, ki nas podpira. Tudi voditeljem na vseh ravneh moramo biti hvaležni. Kot skupnost in posamezniki smo zmagovalci, bodimo veseli drug drugega in ne pozabimo, da je nad nami Božji blagoslov.



## Misel na Vnebohod Nobena tema nam nič ne more

V teh časih prihaja sporočilo praznika Gospodovega vnebohoda kot nalašč, saj prinaša v našo temo velikonočno luč. Naš Gospod namreč na začetku govori o tem, da mu je bila dana vsa oblast, tako v nebesih kot tudi na zemlji, navezuje pa se prav na jeruzalemske dogodke, torej na velikonočno skrivnost. Gre namreč za tisto oblast, ki mu pripada kot pravemu Odrešeniku, tistemu, ki je premagal smrt, s svojo krvjo pa pridobil vse ljudi. Ker je torej vse odkupil s svojim trpljenjem, ima zdaj tudi pravico, da vse zbere v eno samo kraljestvo, ki pa seveda ni samo v nebesih, kamor zdaj odhaja, ampak tudi na zemlji, ključne tega kraljestva na zemlji pa predaja apostolom in njihovim naslednikom. Kristus torej vlada in kraljuje vsemu in se v njegovem imenu mora pripogniti vsako koleno, v nebesih, na zemlji in pod zemljo, kakor nam pravi apostol Pavel, in mora vsakdo priznati, da je edini Gospod in vladar edinole Kristus (Flp 2,10-11). Kdor se upira, bo vseeno nekoč moral priznati to vladarstvo in vemo, da je edino Kristus pot, resnica in življenje, vse drugo je lažno. Zato je edino Kristusov nauk tista prava pot vsake družbe, nobena oblast pa ne prihaja od drugod kot edinole od Boga, edini pravi kralj in vladar pa je Kristus. Kristus je oblastnik in vladar nad vsemi narodi in ljudstvi

in ta oblast je večna (Ps 2,8; Ps 7,14). Zato noben človek nima pravice živeti, kakor se mu zahoče, temveč mora živeti po Kristusu, vemo nauku, biti mora njegov učenec. Apostole in naslednike zato pošlje, da napravijo vse narode za njegove učence, kakor se dobesedno prevaja. Ne gre le za neko navadno učenje, ampak pravzaprav za delanje novih ljudi, ki niso več samo ljudje, temveč kristjani. Kristus ima namreč nauk z oblasti, ne samo nauk, kakor nas uči evangelist Marko, ta oblast pa je oblast preustvarjanja – človeka bistveno spremeni. Tu najdemo tudi zavrženje izraelskega ljudstva, za katerega nam apostol in evangelist Matej tako ali tako sporoča, da ni več stvar mesa in krvi, temveč imamo novi Izrael, to pa je sveta Cerkev. Kristus torej pošilja svoje apostole zdaj k poganom, ker so ga Judje zavržili. Ne gre več za nobeno izvoljenost v smislu krvi in mesa, torej za neke vrste razizem in biološko pogojenost, temveč gre zdaj za to, ali sprejemamo ali zavračamo Kristusa, toda, kot rečeno, četudi ga zdaj zavračamo, večno ne bo tako, saj je treba njegovo oblast priznati pa po smrti, če je prej nismo. Že preroki so napovedovali, da bodo vsi narodi in ljudstva priznali in izpovedali Kristusovo ime, da pa bi postali del novega kraljestva, je potreben in nujen sveti krst. Današnjemu sa-



# DUHOVNIKI SO NAM VEDNO BLIZU, TUDI V IZREDNEM STANJU.



V zadnjih, dramatičnih mesecih so duhovniki nadaljevali svoje poslanstvo v služenju vsem nam. V spoštovanju varnostnih določil so še naprej oznanjali evangelij in prinašali upanje, maše se darovali na strehah, tolažili so bolnike in blagoslovljali tiste, ki so podlegli, ohranjali so stike z mladimi, z osamljenimi in ostarelimi, prispevali so k vzdrževanju družin v ekonomskih težavah.

**Njihov dar je bila bližina**, na nov način, tudi takrat, ko se je zdelo nemogoče.

**ŠE NAPREJ JIH PODPIRAJ S SVOJIMI DAROVI,  
TUDI OD DOMA**

- s kreditno kartico **nexi**  s klicem na brezplačno telefonsko številko Nexi 800-825000 ali prek portala [www.insiemeaisacerdoti.it](http://www.insiemeaisacerdoti.it)
- s spletnim bančnim nakazilom na enega izmed tekočih računov, ki jih najdeš na portalu [www.insiemeaisacerdoti.it](http://www.insiemeaisacerdoti.it)





POGOVOR Diego Macuz, mizar

## Umetniško izdeluje visokokakovostne lesene izdelke

V Gorici ima svojo delavnico izkušen mizar Diego Macuz. Za naše bralce je o svojem poklicu povedal marsikaj zanimivega, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

**Kdaj si odprl svojo dejavnost?**

Svojo mizarstvo delavnico sem odprl leta 1988, imel sem tudi enega uslužbenca. V določenem obdobju sem podjetje vodil s pomočjo svoje sestre, nato sva dejavnost zaprla in od

krize, pa sem se začel posvečati mizarstvu. K sreči lahko povem, da so stranke vedno rade prihajale k meni in mi zaupale izdelavo lesnih predmetov. Svojemu poklicu se posvečam z vsem srcem, svojo kreativnost vnašam v obdelovanje lesa.

**Se kdo drug v tvoji družini ukvarja s tem poklicem?**  
Trenutno nihče. Mislim, da si bosta moja sinova izbrala drugačno življenjsko pot.

**Si v času epidemiološke kri-**

zave uporabljam vezanega lesa in iverke. Svoje predmete izdelujem izključno iz različnih vrst masivnega lesa. Za vsako delo izberem primerno vrsto lesa, pri tem pa upoštevam tudi želje stranke. Vzemimo primer kosa pohištva, ki ga bom moral lakirati z belo barvo – gotovo bom izbral lipo, saj je to homogen les brez večjih žil, tako da bo površina gladka. Uporabljam pa tudi macesen, hrast, češnjo, kostanj, brest, jesen in druge vrste lesa.

**Uporabljaš tudi odpadne, reciklirane materiale?**

Za izdelavo posebnih kosov pohištva uporabljam predvsem star les. Dobim ga npr., ko podrejo kako staro hišo, ali pa si material izmenjujem z drugimi mizarji iz Slovenije in iz Karnije, s katerimi sodelujem.

**Kje kupuješ les in druge surovine?**

Najrazličnejše vrste lesa kupujem v Selu, v Sloveniji, in na Goriškem. Tik, ki ga uporabljam v ladjedelništvu, kupujem v kraju San Fior, na meji med Furlanijo Julijsko krajino in Venetom. Tudi lake in lepila kupujem v Gorici in Sloveniji, posebna lepila, ki so primerna za delo na ladjah, pa nabavljam v Torviscosi. Ničesar ne kupujem na spletu, vse moram videti v živo in previdno izbrati.

**Uporabljaš posebne tehnike za obdelavo lesa?**

Ne uporabljam vijakov – delam tako, kot se je delalo nekoč. Kose lesa izrežem tako, da se čudovito spajajo med sabo.

Izdelujem tudi intarzijske, okrasne vložke v lesu iz različnih vrst lesa. Te tehnike sem se izučil že v šoli. Okraske rezbarim ročno.

**Katera je po tvojem mnenju bistvena razlika med ročno izdelanim kosom pohištva in industrijskim izdelkom?**

Razlika je ogromna. Industrijski izdelek je poceni, a ponavadi iz iverke in nedvomno slabše kakovosti, gotovo ni edinstven – nešteto ljudi lahko ima enako omaro. Jaz izdelujem visokokakovostne unikate.

**Kakšne so glavne značilnosti dobrega mizarja?**

Dober mizar mora biti natančen in ustvarjalen. Žal pa od takega mizarja ne moremo pričakovati, da bo svoje delo opravil v zelo kratkem času ... Za vsako stvar si odmerim svoj čas ...

**Katere so po tvojem mnenju pozitivne in negativne lastnosti tvojega poklica?**

Vesel sem, ker delam sam in je moje delo spoštovano. Negativnih lastnosti nima. Vedno delam samo s strankami, ki cenijo moje delo in mi zaupajo.

**Bi ta poklic svetoval mladim?**

Seveda! Potrebno pa je biti kreativen, radoveden, imeti veliko volje do dela, ponižnosti in vztrajnosti.

**Katja Ferletič**

POGOVOR Mitja Bandelj

## “Cvetje se kupuje z dušo!”

Mitja Bandelj je že nad deset let lastnik cvetličarne na tržnici niso več mogle ugoditi. Tudi glede urnikov smo se popolnoma prilagodili potrebam strank. Odrpti smo od ponedeljka do sobote z neprekinjenim urnikom od 8. ure do 19.30 in ob nedeljah od 8. do 12.30. Zakaj? Ker je cvet večkrat dar, ki ljudem pride na misel zadnji trenutek, in tisti trenutek mora odjemalec dobiti odprto cvetličarno. In če najde cvetličarno, ki je vedno odprta, ali skoraj, se bo vanjo vrnil tudi naslednjič.

**Vaša družina je na področju cvetličarstva že dolgo prisotna na Goriškem ...**

Tako je, že tri generacije. Začel je nono, nadaljeval oče, nato še jaz. V začetku smo imeli pro-

sionalen in jim namenjaš več časa. Tem željam stojnice na tržnici niso več mogle ugoditi. Tudi glede urnikov smo se popolnoma prilagodili potrebam strank. Odrpti smo od ponedeljka do sobote z neprekinjenim urnikom od 8. ure do 19.30 in ob nedeljah od 8. do 12.30. Zakaj? Ker je cvet večkrat dar, ki ljudem pride na misel zadnji trenutek, in tisti trenutek mora odjemalec dobiti odprto cvetličarno. In če najde cvetličarno, ki je vedno odprta, ali skoraj, se bo vanjo vrnil tudi naslednjič.

**Torej si zadovoljen z novo lo-**

ljude želeli, če bodo vseeno redno prihajali ali se bom moral drugače organizirati, npr. z dostavo na dom ali po spletu. Kljub posebnim razmeram sem imel precej strank. Nekateri so prišli bolj zato, da bi uživali nekaj svobode premikanja kot zaradi samega cvetja, kar je razumljivo, saj so bili en mesec praktično zaprti doma. Drugače pa sem imel občutek, da so ljudje radi prihajali v trgovino in še vedno raje osebno pregledovali in izbirali cvetje. Zato sem zelo zadovoljen, da sem ohranil pomemben osebni stik. Cvetje se kupuje z dušo, to je živa zadeva, ni predmet, zato menim, da ljudje raje prihajajo osebno tudi v takih izrednih razmerah.

**Kaj si prodajal največ?**

Prav gotovo je bila opazna porast v prodaji cvetja in zemlje za vrt, saj so ljudje bili pretežno doma in imeli zato tudi več časa za urejanje zunanjih prostorov. Tudi tisti, ki živijo v stanovanjih, so pretežno kupovali cvetje za balkon. Pred kratkim je bil tudi materinski dan in zabeležil sem prav toliko ljudi in prodaje kot prejšnja leta. Zdi se, da je ta praznik še zmeraj zelo pomemben za ljudi, bolj kot praznik žena, ki po mojem mnenju izgublja vrednost predvsem med mladimi, vsaj kar se tiče nakupovanja cvetja.

**Kakšne načrte imaš, kako vidiš prihodnost cvetličarne?**

Kot sem že povedal, časi in želje strank se res hitro spreminjajo, lahko tudi iz dneva v dan. Treba je razumeti, kaj se dogaja po svetu, kaj v tvoji državi in kaj v tvojem mestu oz. okolju. Zato je treba biti zelo pozorni na to, kaj mislijo ljudje, in na novosti. Ekonomija in stranke: vse se zelo hitro vrti, če temu prodajalec ni kos, takoj zaostane. Mislim, da v sodobnem času in v sodobni ekonomiji, v kateri je treba “plavati” med velikani, mali prodajalci lahko vseeno vedno najdejo svoj pomembni prostor. V glavnem bom kot doslej spremljal tržne težnje in potrebe ljudi, pomembne investicije pa sem že naredil, za kar se moram zahvaliti tudi družini, ki me je vedno podpirala. To je zame neprecenljivo.

**Matevž Čotar**



leta 2006 do 2014 sem bil uslužbenec v delavnici v Tržiču, kjer sem izdeloval pohištvo za večje in manjše ladje. Kasneje sem se odločil, da grem svojo pot, in sem spet ustanovil podjetje - sedaj delam sam. Delavnico, skladišče in vso opremo imam doma, v Gorici.

**Kje si se svojega poklica izučil?**

Lahko rečem, da imam mizarstvo zapisano v krvi! Tudi v otroških letih mi ta poklic sploh ni bil tuj, saj sta bila tako ded kot praded mizarja. Vsekakor so me v tistih časih bolj zanimali motorji, šele kasneje je prišla na dan želja, da bi se resno izučil tega poklica. Od vedno mi je bilo všeč slikanje, v sebi sem čutil umetniško žilico, zato sem se vpisal na umetnostno šolo v Gorici, izbral pa sem študijsko smer arhitektura in hišna oprema. Oče tedaj sploh ni bil zadovoljen, saj je imel tovarnjak in bager ter srčno upal, da bom šel po njegovi poti. Mizarstvo pa me je vedno bolj navduševalo, tako sem očeta nagovoril, da bi po opravljenih študijah lahko skupaj ustanovila mizarstvo podjetje. Žal sem nekaj dni pred maturo svojega očeta izgubil, v tistih težkih trenutkih je meni in moji družini veliko ljudi pomagalo in izrazilo solidarnost. Po diplomu, leta 1985, sem se odločil, da si poiščem službo, in zaposlil sem se v delavnici Zorka Čotarja. Delal sem s starejšim mizarjem iz Mariana, ki je bil specializiran v restavriranju starega pohištva in izdelovanju novega iz masivnega lesa – od njega sem se veliko naučil.

**Kako se je tvoja dejavnost razvila v letih?**  
Od vsega začetka sem v svoji delavnici pretežno popravljaj in prodajal pohištvo starinske vrednosti, leta 2006, z nastopom vsesplošne gospodarske



ro in nosim masko, svoje delo pa največkrat opravljam sam v delavnici ali v praznih stanovanjih, tako da sem pred virusom med delom na varnem. Trenutno popravljam lesen strop stanovanja v Romansu in sem čisto sam.

**Kdo so tvoje stranke?**

Imam najrazličnejše stranke. Izdelke mi naročajo Goričani in tudi ljudje, ki živijo izven pokrajine. Stranke imam tudi v Venetu – v kraju Jesolo so mi naročili izdelavo lesene ladijske palube, v Benetkah pa bom poskrbel za prenovalno stanovanje. Veliko delam tudi v Cortini in kraju San Vito.

**Po čem največ povprašujejo?**

Za restavriranje starega pohištva ni več velikega povpraševanja, izdelujem pa veliko pohištva po meri in lesene pade. S strankami se pogovorim, izrazijo mi svoje želje, potem pa skupaj izberemo najboljše rešitev.

**S katerimi vrstami lesa izdeluješ svoje izdelke? Po katerih kriterijih izbiraš?**

Pri svojem delu absolutno ne



stor na tržnici, ki je bil res konkretni trg. Časi pa so se hitro spreminjali, evro je nadomestil lire, ljudje so začeli drugače razmišljati in tudi tržnica se je počasi praznila. Veliko let smo imeli rastlinjak, kjer smo sami gojili rastline. Tudi ta način dela se je v letih zelo spremenil. Težko je konkurirati z velikimi rastlinjaki in obdržati cene njihovih končnih izdelkov, zato smo se odločili, da se s tem ne bomo več ukvarjali. Precej hitro sem razumel, da prostor na tržnici ne bo imel take prihodnosti, kot sem si jo želel za svojo prodajo in ponudbo. Takrat, bilo je leto 2003, sem kupil trgovino v ulici Garzarolli.

Svoje trgovske izbire sem zmeraj napravil na podlagi opazovanja strank. Iz klepeta, povpraševanja, potreb in želja ljudi sem razumel, da imajo radi večjo izbiro, prostor, v katerem lahko opazujejo v miru to, kar kupijo, kjer primerjajo cene in v katerem si lahko bolj profe-

kacijo...

Ja, absolutno. Mislim, da se je moja izbira nedvomno obrestovala. Med drugim sem istočasno v središču mesta in izven njega. Sem dovolj oddaljen od zmede, v kateri je veliko prometa in malo parkirnih prostorov, a tudi ne tako oddaljen, da ne bi bil na vidnem mestu.

**Kako doživljaš to obdobje pandemije? Ste imeli vseeno precej prometa?**

Leto 2020 se je spremenilo v res nenavadno leto. Vsem je prekrizalo marsikateri načrt. Tudi mi smo se morali prilagoditi stanju in prav tako državnim in deželnim predpisom. Seveda uporabljamo maske, rokavice, razkužila in smo pozorni, da se ne nabere preveč ljudi v naših prostorih. Cvetličarne so bile med privilegiranci, če se lahko tako izrazim, saj so lahko odprle svoja vrata že na začetku aprila. Tudi v tem času sem zelo premišljeval, kaj si bodo

“Čezmejna” razstava malčkov iz vrtcev iz Gorice in Tolmina

## Prijateljstva nič ne ustavi!

Goriški vrtec Pikapolonica Večstopenjske šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji in skupina Metuljček iz vrtca Ilke Devetak Bignami Tolmin sodelujeta že drugo leto. Z otroki smo ugotovili, da nas Soča povezuje, zato smo naslovili naše sodelovanje Prijateljstvo na valovih Soče. V lanskem letu so si otroci dopisovali, se nekajkrat tudi videli in pogovarjali po video klicu, si prepevali in deklamirali pesmice in izdelali skupen izdelek. Ob dnevu Evrope smo že v lanskem letu načrtovali skupno srečanje na trgu Evrope v mesecu maju, a nam je slabo vreme to srečanje preprečilo. Letos smo sodelovanje nadaljevali. Še naprej smo si dopisovali in se pogovarjali po video povezavi. Spet smo vzgojiteljice dale v letni delovni načrt, da letos izvedemo srečanje, ki nam ga lani ni uspelo.



Očitno je usoda hotela drugače. Prišel je koronavirus in nam tudi letos prekrizal načrte. A trmaste vzgojiteljice se ne damo. Razmišljale smo, kako bi izvedle neko simbolično srečanje, kljub temu da nam druženje ni dovoljeno. Tako smo staršem poslale prošnjo, naj z otroki odtisnejo ali obrišejo roke otrok, v katere naj potem vsak otrok napiše svoje ime. Zbrale smo izdelke in jih uredile v razstavo na

mreži na Trgu Evrope pod naslovom Prijateljstva nič ne ustavi. Vsi potrebujemo prijatelje. Ni ga čez tisti čudoviti občutek prijateljstva. To je eden največjih darov v življenju, pomaga otroku, da se počuti srečnega, samozaveznega in povezanega.

Prav je, da cenimo in negujemo vsako prijateljstvo, ki se splete med najmlajšimi. Kljub vsemu so si naši otroci lahko “podali roke”. Našo razstavo si lahko ogledate na Trgu Evrope od 15. maja 2020 dalje.

Vabljeni!

**Laura Hvalic in Elena Perla**  
(vrtec Pikapolonica v Gorici)  
**Katja Maglica in Sabina Leban**  
(vrtec Tolmin)



POGOVOR Lojze Hlede

# Harmonikar in zidar ... s srcem

Lojze Hlede iz Števerjana je znan po "legendarnem" briškem ansamblu narodno-zabavne glasbe, ki nosi njegovo ime in je pred dvema letoma praznoval 50-letnico ustanovitve. Njegovo ime pa nosi tudi gradbeno podjetje, ki je na Goriškem več desetletij zelo cenjeno. Z gospodom Hledetom je vedno prijetno se pogovarjati, saj je res prisrčen človek. Tako je bilo tudi tokrat, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

**Kaj nam lahko poveste o svojem gradbenem podjetju? Kdaj je nastalo? Kakšni so bili začetki?**

Željo, da bi postal zidar, sem imel že v osnovni šoli, v času, ko te starši, prijatelji ali učitelj vprašajo, kaj želiš postati, ko boš velik. Meni je bilo že takrat jasno. Mislim, da nas je v srednji šoli v ul. Randaccio v Gorici menda prof. Štefan Bukovec vprašal, kaj bomo, ko bomo "veliki", in jaz sem povedal, da bom zidar. Niti ne vem, zakaj sem se za to odločil. Doma smo bili koloni, nismo imeli zemlje. In šel sem za zidarja, česa drugega niti nisem iskal. Starejši brat je postal električar, drugi brat je zidar in dela z mano, sestra pa je bila zaposlena v trgovini. Zanimivo je tudi to, da nam je tata Albin vedno pravil, da je sklenil, naj vsi štirje otroci dokončamo osnovno šolo in tri razrede srednje šole, nato naj si poiščemo delo. In tako je tudi bilo. Delati sem začel pri 15 letih kot vajenec.

**Kdaj pa?**

Zdaj sem star 74 let ...

**Kmalu bo torej 60 let?!**

Da, od štirinajstega do petnajstega leta sem opravil tečaj zidarstva v poklicni šoli, ki je bila nekoč v Svetogorski ulici. Nato sem začel kot vajenec pri podjetju Giovanni Mattioli, ki je bilo znano na Goriškem. Na začetku me je v Gorico vozil tata z motorjem Guzzi, kasneje sem si kupil motorin. Ker so me imeli radi, mi je gospodar zagotovil, da bom z dopolnitvijo 18. leta in pol postal delavec. Podjetje je bilo zelo resno. Po odsluženem vojaškem roku sem še malo delal pri njem, nato sem hotel poskusiti nekaj sam, čeprav so na Goriškem že delala druga dobro uveljavljena podjetja. Malo sem tvegaj, saj ni bilo lahko se "vriniti" v ta prostor.

**Kdaj je nastalo podjetje z vašim imenom?**

Nastalo je leta 1972 in danes še vedno deluje. Čeprav sem v pokolu že 12 let, sem še vedno rad zraven. Fizično ne delam več. Moje roke niso več roke zidarja, so bolj za harmoniko ... Podjetje je še vedno vodim jaz, čeprav vem, da delo lahko mirno prepuštam svojim sodelavcem.

**Kako se je to delo spremenilo v vseh teh letih?**

Kot znano, je država zakomplirala vse. Danes je glavna težava birokracija. Človeka, ki mu pravimo komercialist, v začetku sploh ni bilo! Vse smo delali sami in vse je bilo preprosto, tudi davčne zadeve niso bile zapletene kot danes. Malo mi je s svojim znanjem pomagal uslužbenec na naši pošti.

Spremenilo se je veliko stvari. Mnogi delajo naprej zaradi nujnosti, toda marsikdo, še posebno v tem času, je zaprl in bo še zaprl. Jaz sem upokojenec, toda z glavo sem še na mestu. Doma imam urad: ob sedmi uri sem že tam in zapisujem ure, opravljeno delo, plačila in druge administrativne zadeve. Če je

**Koliko delavcev je v vašem podjetju?**

Pred leti nas je bilo največ šest. V tem trenutku smo štirje, poleg mene in brata Brunota, ki je tudi v pokoju, sta še njegov sin Filip in moj sin Jurij. Delamo taka dela, da zadoščamo mi štirje. Za različna dela se nanašamo na druga podjetja:



foto dd

potrebno, kaj delam tudi popoldne.

**Katera leta so bila za vaše podjetje najboljša?**

V 70. -80. letih prejšnjega stoletja je bilo še največ dela. V Števerjanu sem takrat v enem letu sezidal kar tri hiše, od temeljev gor. Zraven sem imel še veliko popravil. Precej sem delal po Števerjanu. Kasneje se je to malo ustavilo, ostala so kakšna notranja dela, obnove streh, ki so bile morda dotrajane. Tista leta je bilo veliko povpraševanja in ogromnega dela. Zdaj je malo težje. Neki gospod iz Veneta mi je dal ponudbo, naj v Pevmi zgradim deset stanovanj, prodal pa jih je le dobro polovico; očitno se je uštel. Taki so časi, zanj mi je prav hudo.

**Ste občutili gospodarsko krizo, ki se je začela leta 2008?**

Da, delo je znatno upadlo, čeprav mi - kot manjše podjetje - je nismo občutili zelo močno. Moram priznati, da od začetka v letu 1972 pa vse do danes se nam ni nikdar zgodilo, da bi minil mesec, ko ne bi imel kaj delati. Vedno smo bili zaposleni, saj se lotevamo večjih in manjših del. V Števerjanu smo opravili precej del, kot npr. Fortuninijev hotel, prenovili smo župnišče, obnovili gostilno Koršič, v Gorici smo naredili temelje in notranja dela za telovadnico "Mirko Špacapan", v sredi 90. let pa glasbeno šolo Komel, Kulturni center Lojze Bratuž in Čedajsko banko na Verdijevem korzu. Nekaj let smo delali za baronico Thun Tacco, ki je dala obnoviti skoraj vse stare že podrte objekte na Dvoru in mnogo drugih objektov, med katerimi je bilo zlasti veliko stanovanj.

Zanimivo je, da smo doslej delali predvsem na Goriškem, v Sovodnjah oz. Gabrjah, kjer smo pred leti obnovili župnišče; najbolj daleč pa je bilo delo za Adriana Perica pri Vižintinih, kjer smo mu okrog hiše sezidali zidove iz kraškega kamna. Naše podjetje je specializirano v zidanju zidov iz kamna.

**seca brez dela?**

Vsak od nas je uredil kakšno svojo zadevo, Bruno je nekaj naredil v vinogradu, Filip je z mrežo zaščitil vinograd pred divjimi živalmi, Jurij pa je uredil notranji prostor stare Bajtove hiše. Še jaz sem nekaj prepleskal doma. V TEM POSEBNEM TRENUTKU PA ŠE VESELA NOVIČA, SAJ SE JE FILIPU RODIL SIN JAKOB! V bistvu pa smo bili ustavljeni in brez plačila, saj smo vpisani kot obrtniki. Dva mlada sta prejela 600 evrov mesečno, nekaj je že.

**Kakšni so varnostni predpisi za taka podjetja?**

Odgovorni za varnost na delu si je ogledal naše gradbišče in jasno povedal, da so zakoni strogi, da bodo zelo možne kontrole. Zato smo previdni. Imeti moram toplo vodo, razkužilni gel, maske in vse, kar je potrebno. Manjkajo nam še nekateri papirji, ki jih bom kot odgovorni podpisal jaz. Dokler ne bomo imeli vsega, je gradbišče zaprto. Pandemija ni ostala na Kitajskem, ima svetovne razsežnosti, tiče se vseh... Res je, da stvari več ne bodo, kot so bile. Upajmo, da bo ta čas čim prej mimo in si bomo med prijatelji lahko spet podali roko. Je prav žalostno, da si ne moremo privoščiti niti tega, če ima kdo rojstni dan. Hudo je tudi, ker je meja zaprta. Saj ne gre samo za to, da na drugi strani državne meje točimo gorivo ali gremo na nakupe. V Števerjanu smo bili vajeni normalnih, vsakodnevnih srečanj s sosedi na Cerovem ali na Humu, kjer je najbližja trgovina in se poznamo. Tudi tega ni več.

**Imate težave z dobavitelji?**

Nekaj težav je bilo. Za gradbišče sem hotel naročiti les, ki bi prišel iz Avstrije, pa je bilo vse ustavljeno zaradi prevoza in smo morali počakati. Zaprta so bila tudi podjetja, ki so npr. prodajala gradbeni material.

**Kaj delate v tem trenutku?**

Nekaj dni smo porabili, da smo uredili kopalnico, vežo in hodnik v stavbi na Travniku, kjer je bil pred dobrim mesecem manjši požar. Naše glavno gradbišče v tem času pa je stavba Katoliškega tiskovnega društva na Placuti št. 18. Z deli smo začeli junija 2019. Zdaj smo tik pred začetkom obnovitvenih del strehe in zunanosti. Notri smo v glavnem že obnovili pode in strop, manjka nam samo še nekdanja dvorana Brezmadežne. Spomnim se, kako je g. Mirko Filej tam imel pevske zборе in pred več kot 60 leti tudi prvo revijo Cecilijanka. Ko sem bil star okrog šest let, sem tam v neki božični igrici, v organizaciji Hermana Srebrnič, igral kot angelček. Dobro se spominjam tiste dvorane...

**Kdaj naj bi bila dela končana?**

Dela je še kar nekaj. Mislim, da bomo tam "praskali" še vsaj eno leto. Dobro je, da se bliža poletje in z njim lepo vreme. Ko bomo začeli streho, bo sicer toplo, kar pa je dobro. Hotel sem, da ostane stara streha gor do zadnjega trenutka. Notri smo naredili vse, kar smo mogli, in smo bili zaščiteni. Čeprav je streha potrebna obnove, do zdaj, hvala Bogu, ni puščala.

**Kljub delu imate torej še kaj časa za harmoniko?**

Da, imam. Zvečer zaigram eno ali dve. Sicer ne vedno, a ko morem, jo prav rad vzamem v roke.

**Danijel D.**

**Obvestila**

**Svet slovenskih organizacij** obvešča, da je goriški urad spet odprt z običajnim urnikom. Za katerokoli

potrebo je zaželjena predhodna najava na telefonsko številko 0481-536455 ali na naslov elektronske pošte gorica@ssorg.eu.

*Dragi*

**HADRIJAN CORSI**

*ob tvojem 80. rojstnem dnevu ti iz srca voščimo vsi pri stranki Slovenska skupnost. Na mnoga in zdrava leta!*

SSk - zbirna stranka Slovencev v Italiji



**RADIO SPAZIO**  
vrata proti vzhodu

(od 22. maja 2020 do 28. maja 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

**Petek, 22. maja** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.  
**Sobota, 23. maja** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo:

oddaja v benečanskem, terskem, režijanskem in ziliškem narečju.

**Nedelja, 24. maja**, ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

**Ponedeljek, 25. maja** (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakec show.

**Torek, 26. maja** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

**Sreda, 27. maja** (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Kričeči letalci hudourniki. - Izbor melodij.

**Četrtek, 28. maja** (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Slovensko pastoralno središče

**Sveta maša spet  
"v živo"**



**"S**pet kliče nas venčani maj"...

Priljubljena cerkvena pesem, ki smo jo vajeni slišati v mesecu maju, je v cerkvi sv. Ivana v Gorici, sedežu Slovenskega pastoralnega središča, letos prvič zadonela v ponedeljek, 18. maja, na dan, ko so v Italiji delno sprostili ukrepe za zavezitev okužbe koronavirusa in spet dovolili ljudem, da se udeležijo obredov v cerkvah. V imenu celotne duhovnijske skupnosti je peščici zbranih navdušeno izrazil dobrodošlico župnik Marijan Markežič, ki je poudaril, da se začnemo spet družiti "s pametjo in ponižnostjo", v skrbi "za svoje in drugih zdravje in v upanju, da bo tudi ta čas čim prej mimo". Navzoče je pozval, da bi molili k Svetemu Duhu za preudarnost in odgovornost teh, ki na deželni in državni ravni sprejemajo pomembne odločitve, pa tudi za svetega papeža Janeza Pavla II., čigar stoletnice rojstva smo se spomnili prav na ta dan. "Res

veliko je naredil tudi za nas Slovence". Veliko pričakovanja seveda vlada za nedeljsko mašo, ko se bo gotovo zbralo več ljudi. Župnik že sedaj priporoča upoštevanje državnih in deželnih predpisov, predvsem pa "zdravo pamet". Kdor ima več kot 37,5 vročine ali druge znake bolezni, ne sme priti zraven. Pred mašo in po njej se ljudje ne smejo zadrževati skupaj. Obvezno je nošenje maske, pri vходу v cerkev je na razpolago razkužilni gel. Klopi so bolj oddaljene, tako da verniki ohranijo primerno razdaljo (eden od drugega približno meter in pol). Ob vstopu v cerkev se pokrižamo brez blagoslovljene vode, usedemo se na označena mesta, ob pozdravu miru se ne rokujemo, obhajilo prejememo samo na roko, dar za miloščino damo v košarico ob vходу, na kor gre samo organist. Maše so odprte javnosti v vseh cerkvah pastoralne enote razen - še nekaj časa - v Zavodu Sv. Družine.



## Študentje zadnjih letnikov pred življenjsko in študijsko preizkušnjo

# Matura 2020

Matura je za vsakega študenta pomemben prehod v življenje, v katerem se zanj konča dolgo petletno poglavje in se začne novo obdobje. Za vsakogar je to edinstven in neponovljiv trenutek. Vse mlade ne združuje le skupna preizkušnja, temveč tudi nepozabna valeta, naporno učenje, strah in še veliko drugih majhnih, a izjemnih trenutkov.

Covid-19 je v zadnjih mesecih popolnoma destabiliziral celotno italijansko šolsko ureditev in še posebno psihološko počutje vseh mladih. Študenti in profesorji so se iz dneva v dan znašli pred novim učnim sistemom in se temu morali hitro prilagoditi. Slovenski licejski in tehnični pol v Gorici se je hitro aktiviral in organiziral ter začel pouk na daljavo po spletu že od vsega začetka.

Letošnji maturantje so šele pred kratkim dokončno izvedeli, kako bo potekala matura. Sicer je bilo že pred mesecem vsem jasno, da bodo odpadle vse pisne naloge in da se bo znanje dijakov preverjalo le z večjim ustnim izpitom.

V dokončnem odloku, ki ga je ministrstvo za šolstvo objavilo v soboto, 16. maja, je bilo potrjeno, da bodo komisijo sestavljali le notranji profesorji in zunanji predsednik. Izpit bo trajal eno uro in razdeljen bo na pet sklopov. Za začetek bodo dijaki morali predstaviti krajši referat. Ta naj bi nadomeščal drugo pisno nalogo, pri kateri so po navadi previrjali značilne predmete vsake smeri. Kandidat bo torej moral že prej sestaviti poročilo o določeni temi, ki mu jo bo do-

delil profesor iz programa humanističnih ved za humanistični licej, iz programa matematike in fizike za znanstveni licej ter iz programa grščine in latinščine za klasični licej. Na tehničnih šolah pa bo argument izbran iz programa gospodarskega poslovanja za ekonomski zavod Žige Zoisa, za tehniški zavod Jurija Vege iz programa informatike, sistemov in omrežij ter za turistični zavod iz programa gospodarstva. Sledila bosta analiza in komentar že predelane-



ga slovenskega teksta, ki ga bo profesor/ica izbral/a na licu mesta. Komisija bo nato dodelila določeno tematico, ki jo bo dijak moral razviti in povezati z vsemi izbranimi predmeti. Kandidat bo potem moral izpostaviti še eno izkušnjo, ki jo je opravil v sklopu Učnih poti za prečne kompetence in usmerjanje (PCTO). Preverjeno bo tudi poznavanje italijanske ustave.

Znani "dokument 15. maja", s katerim profesorji vsako leto zapišejo ves opravljen program, ki pride v poštev na maturi, je letos postal "dokument 30. maja". Tudi točkovanje bo drugačno: dijakom bodo za opravljeno pot v trieniju dodelili največ 60 točk (maksimalno 18

točk za prvi letnik, 20 za drugi letnik in 22 za tretji letnik). Ustni izpit pa bo veljal do 40 točk. Ministrica za šolstvo Azzolini je zagotovila, da bo možno tudi dodeliti stotico s pohvalo. Pogovori se bodo začeli 17. junija in potekali bodo na šoli, v popolni prisotnosti in nedvomno z upoštevanjem vseh pravil o varnostni razdalji, ki jih predvideva zakon.

Glede organizacije izpita je bilo že od začetka veliko polemik in dvomov. Veliko študentov iz cele Italije je zaradi izrednih razmer, v katerih so bili primorani živeti v zadnjih mesecih, prosilo za popolno ukinitve izpitov. Menili so namreč, da niso ustrezno pripravljeni na izpit zaradi pomanjkanja pravih pripomočkov in razmer za primerne sodelovanje in učenje na daljavo. Predlagali so tudi alternativni način ocenjevanja, ki pa ni bil sprejet. Navsezadnje je tudi državni svet za šolstvo (CSPI) prosil ministrico Azzolini, naj odstrani začetno raziskavo, ker za večino dijakov predstavlja velik problem, a je prošnja bila zavrnjena.

Letošnja matura je izjemna izkušnja, v kateri se dijaki vsak dan izkazujejo ne le v znanju in zrelosti, temveč tudi v hitri sposobnosti prilagajanja, vztrajnosti in vzdržljivosti pod velikim pritiskom svetovne pandemije. Profesorji se stalno spopadajo z današnjo tehnologijo. Spretno in hitro so tudi morali prilagoditi učne načrte in spremeniti način poučevanja, da so lahko z dijaki dobili ponovno ravnotežje. Prav zaradi teh velikih podvigov bo matura 2020 nedvomno ostala zapisana v zgodovini šolstva in v spominu vseh nas, ki doživljamo ta trenutke.

Katarina Visintin

## 45 let stranke Slovenska skupnost - zbirne stranke Slovencev v Italiji

1. deželni kongres je bil 24. maja 1975 v Devinu

Prihodnjo nedeljo, 24. maja, bo potekala 45-letnica ustanovitve deželne stranke Slovenska skupnost. Bila je sobota, 24. maja 1975, ko je bil v motelu AGIP v Devinu 1. deželni kongres stranke lipove vejice. Kongres je potrdil združitev goriške in tržaške SSK v deželno stranko z istim nazivom in simbolom lipove vejice. Le-ta spremlja samostojno politično nastopanje Slovencev na Primorskem že od obdobja izpred prve svetovne vojne.

Pot samostojnega političnega nastopanja, ki se je sklenila na 1. deželnem kongresu SSK, se je začela že takoj po drugi svetovni vojni. Tako v Gorici kot v Trstu so se ustanovile demokratične politične skupine Slovencev, ki so svoje politično udejstvovanje gradili na antifašizmu, zagovarjanju pravic slovenske narodne skupnosti v Italiji, demokratičnih vrednotah, ki so izhajale iz spoštovanja človekovih pravic in zavračanja vseh totalitarnih režimov, predvsem pa na samostojnem nastopanju v politiki ter zavračanju vključevanja v vsedrjavne italijanske stranke.

Po 45 letih uspešnega političnega delovanja je SSK še vedno poseben akter v deželni



politični areni. Kljub dejstvu, da jo zastopa le en član v deželnem svetu FJK, je ravno to tista dodana vrednost, ki utemeljuje statutarno posebnost naše dežele. V tem smislu nam mora biti tudi jasno, da je ravno zaradi prisotnosti predstavnika SSK nastal poseben člen v deželnem volilnem zakonu, ki Slovincem omogoča, da se na volitvah za deželni svet lahko predstavijo s samostojno listo in da na olajšan način izvolijo svojega predstavnika.

Prvo deželno vodstvo SSK so sestavljali:

Bogomir Špacapan, deželni predsednik;

Drago Štoka, deželni tajnik, odborniki: Rafko Dolhar, Franc Mljač, Antek Terčon, Aleš Lokar, Alojz Tul, Zorko Harej (vsi Trst), Damjan Paulin, Andrej Bratuž, Marjan Terpin, Roman Di Battista, Vladimir Šturm, Marija Ferletič (vsi Gorica) in Simon Prešeren (Videm).

Obvestilo / Povabilo

Slovenska skupnost obvešča, da je bil na Facebook strani SSK za nedeljo, 24. maja 2020, ustvarjen dogodek za obeležitev 45. obletnice ustanovitve deželne stranke Slovenska skupnost. Današnje deželno tajništvo SSK vabi, da v ta dogodek vsakdo lahko prispeva svoje misli, razmišljanja in spomine. Dobrodošle so tudi arhivske ali zgodovinske slike.

## DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (III)

Dimitri Tabaj

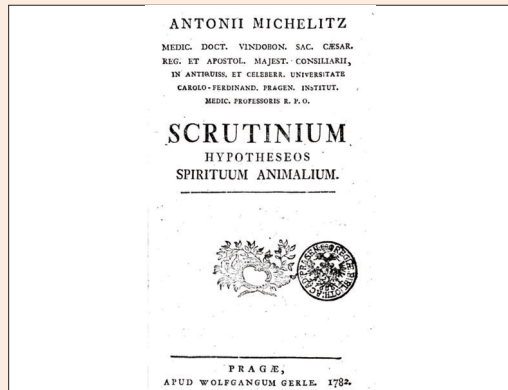
### Dr. Marko Anton pl. Plenčič in drugi (8)

Leta 1778 je Solkanec dr. Anton Mihelič postal profesor na medicinski fakulteti na univerzi v Pragi (poučeval je fiziologijo, patologijo in medicino), kjer je bil dvakrat dekan, v letih 1802-1803 pa rektor. Njegov kolega na univerzi je bil že omenjeni solkanski rojak Jožef pl. Plenčič, sin Marka Antona. Miheličevo najpomembnejše delo je *Scrutinium hypoteseos spirituum animalium* (Praga, 1782), v katerem obravnava živčni sistem. Gre za pionirsko delo na področju nevrologije, ki je dokazalo neosnovanost prejšnjih teorij, in je vplivalo na Miheličevega sodelavca, slavnega češkega anatoma, oftalmologa, nevrologa in fiziologa Jirija Prochasko (Blížkovice, Znojmo, 1749 - Dunaj, 1820), enega glavnih utemeljiteljev sodobne teorije refleksa. Mihelič je objavjal tudi o fiziologiji (*Disquisitio physiologica caussarum respirationis* - Praga, 1783, in *Materiae medicae ad normam pharamacopoeae Austriaco-provincialis ordine therapeutico digestae et novissimi saeculi observationibus illustratae* - Praga, 1792). Znano je tudi njegovo delo o škodljivih vplivih nekaterih ženskih oblačil (*Programma quo hodierna vestibus mulieris ratio valetudini perniciose asseritur* - Praga, 1803 - objavljeno tudi v nemščini). Solkanec Anton Mihelič je umrl leta 1818 v Pragi, v nekrologu so zapisali, da je bil krasen, plemenit in zaslužen človek, hkrati pa učen in human zdravnik ter izvrsten pisec in profesor.

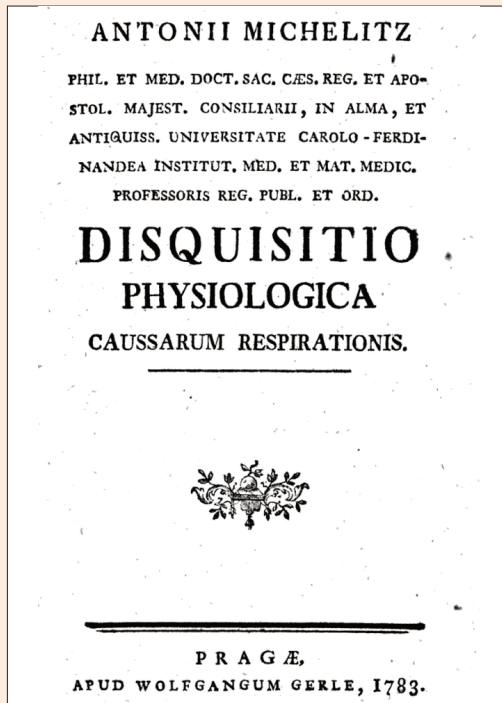
V članku, objavljenem v Izvestju iz leta 2013 (št. 10), prof. Branko Marušič poroča o dveh solkanskih zdravnikih, rojenih v drugi polovici 17. stoletja, in sicer o Ivanu Štefanu Zanuttiju (Zanutiču) in o Francu Ksaveriju Bensi. Zanutti se je vpisal na dunajsko univerzo leta 1688, nadaljeval študij v Padovi in potrdil doktorat na Dunaju leta 1692. Leta 1705 je postal profesor in ugleden član dunajske univerze ter osebni zdravnik cesarice. Bil je dekan medicinske fakultete. Objavil je več del (*Lysia subierunt divi Cosmas et Damianus medicinae principes* - Dunaj, 1689 - *Quaestio an carnificis, vel excoriatoris filius ad gradum medicinae possit admitti*, 1719 - *Ganz kurzer deutlicher Auff satz wie sich der gemeine*

Mann... gegen die Seuch... selbst schützen und heilen kann - Dunaj, 1713). Prof. Marušič poroča tudi, da je dr. Zanutti umrl zaradi krvavitve ob operativnem posegu leta 1720. Franc Ksaverij Bensa (Solkan, 1668 - ? 1750) je študiral medicino na Dunaju. Bil je avtor več strokovnih del (*Theses medicae de signis in genere* - Dunaj, 1704, in *Theses medicae de morborum*, 1705), znano je njegovo delo o epidemiji kuge v letih 1712-1714 in o zdravljenju te bolezni na Dunaju in v Bratislavi, objavljeno leta 1717 na Dunaju (*Historia relatio pestis annis 1712-1714 Austriam et conterminas partes infestantis* /.../). Na Dunaju je deloval tudi kirurg Boltežar Gorjanc, ki je tam umrl leta 1782, star 59 let.

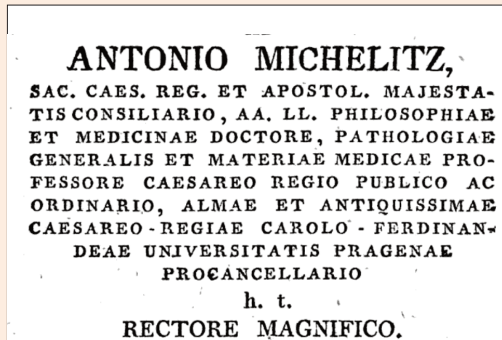
Zelo sem počaščen, da sem imel priložnost pisati o tako slavnih kolegih, na ramenih katerih stoji sodobna medicina. Oni so ponos našega naroda in naših krajev, predvsem v teh težkih časih. Končal bi z mislijo, ki jo je znanstvena revija Eureka pripisala že omenjenemu hrvaškemu zgodovinarju medicine prof. Mirku Draženu Grmeku: medicina mora spoznati, da znanost brez humanizma ni nič.



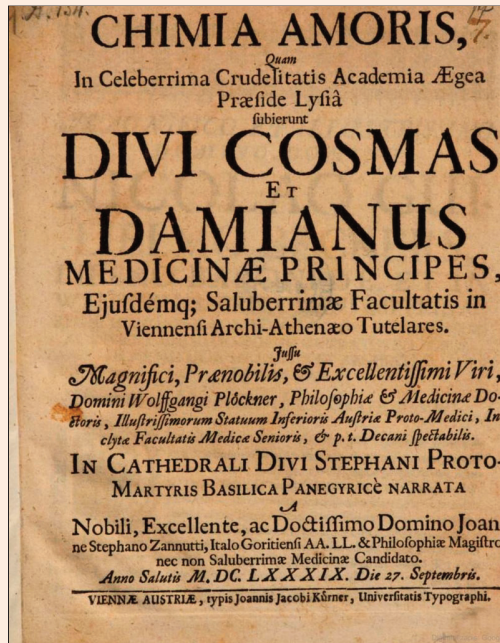
Miheličevo najpomembnejše delo je bilo "Scrutinium hypoteseos spirituum animalium" (Praga, 1782), v katerem obravnava živčni sistem. Gre za pionirsko delo na področju nevrologije, ki je dokazalo neosnovanost prejšnjih teorij, in je vplivalo na Miheličevega sodelavca, slavnega češkega anatoma, oftalmologa, nevrologa in fiziologa Jirija Prochasko (Blížkovice, Znojmo, 1749 - Dunaj, 1820), enega glavnih utemeljiteljev sodobne teorije refleksa.



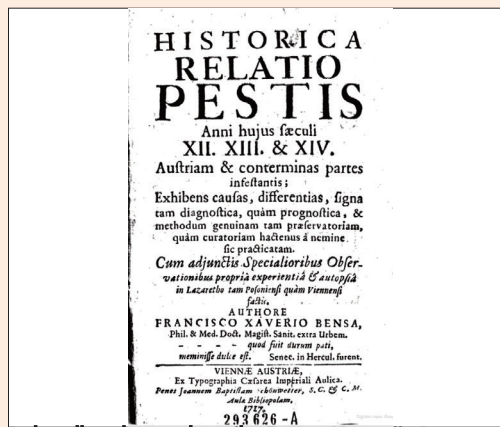
Solkanski zdravnik Anton Mihelič je objavjal tudi o fiziologiji: "Disquisitio physiologica caussarum respirationis" (Praga, 1783).



Miheličevo ime v delu o škodljivih vplivih nekaterih ženskih oblačil ("Programma quo hodierna vestibus mulieris ratio valetudini perniciose asseritur" - Praga, 1803 - objavljeno tudi v nemščini).



Delo solkanskega zdravnika Štefana Zanuttija (Zanutiča) "Lysia subierunt divi Cosmas et Damianus medicinae principes" - Dunaj, 1689



Delo solkanskega zdravnika Franca Ksaverija Bense o epidemiji kuge v letih 1712-1714 in o zdravljenju te bolezni na Dunaju in v Bratislavi, objavljeno leta 1717 na Dunaju ("Historia relatio pestis annis 1712-1714 Austriam et conterminas partes infestantis" /.../)



Branko Cestnik: Sonce Petovione

# Roman, ki široko diha s polnimi pljuči

Konec drugega stoletja po Kr. Različni junaki, različni kraji, različne usode. Celo različne veroizpovedi. "Po glavnem obredju je bila vojakom dana ura časa, da se zaupajo vsak svojim bogovom in opravijo daritve tudi njim na čast. Šušljajo in vedelo se je, da prestop Danuvija vzhodno od Vindobone ter udar na osrednji germanski plemeni, na Narkomane in Kvade, ne bo mačji kašelj. Vsak bog, ki bo na strani Rima, bo štel. (...) Podobno čuteči so se poiskali, se zjedrili, kdo okrog mogočnega cilicijskega boga Sandana, kdo okrog sirskega sončnega boga Elagabala, kdo okrog Tork Angega, armenskega boga vojne, kakšni so poleteli k vse bolj priljubljenemu Mitri, kakšni k noriškemu Belenu, Panonci iz okolice Petovione so se stisnili k Marimogiju. Ker sta mu za doščala rimska prvaka Jupiter in Mars, Leontid ni šel k drugim. (...) Čepe je nehote ugle dal skupino Fulminatinih vojščakov, ki niso vzdihovali ne k nebu ne k podzemlju. Skupaj so stali, molče in ošabno kot atenski stebri so stali in se ozirali na pretežno klečečo množico, ki je od tisočih molitev šumela kot čebelji panj. Leontid je vedel, kdo so. Duhovni sovražniki Rima so, brezbožneži so, ki cesarja s pobožnim poklonom nikakor ne počastijo. Fulminatini čudaki! Kristjani!"

Tako kot vsi veliki zgodovinski romani je tudi Sonce Petovione avtorja Branka Cestnika tak roman, ki široko diha s polnimi pljuči. To je eden tistih romanov, pri katerem mora bralec zelo pozorno slediti hitremu tempu dogajanja, razgibanim usodam različnih junakov, ki se med sabo prepletajo, in šele nekje na sredini romana doume, kam se pravzaprav ste-kajo usode ljudi, kje se poti srečajo, kako se fortuna prepleta in razpleta. In tako kot vsi veliki zgodovinski romani je tudi ta avtorjev prvenec tak roman, ki ga lahko bralec bere in zaznava večplastno: koga bo bolj zajelo razburljivo zgodovinsko dogajanje na slovenskih tleh v času rimskega imperija; koga drugega bo bolj zanimala so-prisotnost in sobivanje različnih veroizpovedi; kdo drug bo lahko v romanu iskal in prepoznal kraje v okolici današnjega Ptuja in se z arheološko žilico preizkusil v rekonstrukciji starodavnega pomembnega rimskega središča; spet drugi pa bo lahko roman bral kot alegorijo današnjih dni, v katerih je 'veroizpovedi' več, tako da je pomen dialoga med temi karseda aktualen; kakor je tudi aktualna tematika migracij in epohalnih sprememb, ki jih te prinašajo; ali pa vprašanje nove evangelizacije, ki je med vrsticami romana še posebej občuteno. In še: v drugem delu romana se prodorno postavlja tudi vprašanje ženskega lika v antičnem oziroma modernem svetu. Skratka, večplastnost romana omogoča bralcu, da lahko v njem najde zelo raznolike tematike, ki niso obravnavane v obliki razprav ali esejev, temveč v romanesknem duhu pripovedovanja različnih usod, v številnih dialoških odlomkih, skratka, z opisom junakovih del, dejanj

in odločitev v ključnih trenutkih njihovih življenjskih usod. In ker gre za dokaj obsežen roman, je v njem dodatno mogoče razbrati tudi razvoj junakovih etičnih dilem v spreminjajočih se okoliščinah, ki so jih prinesle številne spremembe znotraj rimskega prestola.

**Tri usode, en sam moralni nauk**

Že na začetku romana se nam predstavijo tri moške figure. Prva od teh je suženj, ki pa se ne spominja, "koliko imen je že imel: pirati so ga klicali Uta, v Aleksandriji je bil Fulvior, na akvilejski tržnici so ga predstavljali z imenom Niger, v Emoni je bil Cezernino, zdaj, na meji med Panonijo in Norikom, mu pravijo Ater. Pet imen". Z usodo sužnja se pripovedovanje začne v Egiptu, na veliki Aleksandrijski tržnici, kjer ga je zamikal pogled na znameniti svetilnik na otoku Faros: na tem stičišču ljudi in usod sužnja za večno zaznamuje znak, ki mu ga vzgejo z razbeljenim železom: F V G – fugitivus, ubežnik. Sužnja nato spremljamo do Akvileje, mimo Emone in vse do Globeli, kamnoloma v bližini Ptuja, od koder sužnji črpajo kamen za prelepe rimske vile in kipe v mestu.

Na drugega junaka, trgovca Heliadora, naletimo v sami Mezopotamiji, pred vrati starodavnega mesta Hatre (in verjetno ni slučaj, da je dogajanje postavljeno ravno pred Hatro!), kjer izbruhne kuga. Heliodor svetuje mestnim oblastem, kako naj ravna s kužnimi ljudmi, in s tem pripomore k rešitvi velikega mesta. Njegov cilj pa je bil popolnoma drugačen: želel je "uresničiti željo, ki mu je lomila srce: obisk Jeruzalema, vzpon na goro prvo-bitnih nasičevanj". Na poti sreča Mirjam, judinjo, hčer jeruzalemskih beguncev, ki mu na skupni življenjski poti rodi štiri otroke: dvojčka Tiana in Tiano, Simona in nazadnje Ifigenejo, a žal zla usoda udari na mlado družino: v nakupovalni gneči izgine petletni sin Simon, nekaj let kasneje pa Mirjam zboli za kugo. Z željo, da bi rešila svoje otroke, se umakne od doma, zbeži na bližnje gorovje in tam izdihne. Heliodor se nato odloči, da bo svojo trgovsko pot nadaljeval v Panoniji, kamor se odpravi s Tiano in Tiano. Pa vendar trgovski posel z blagom omogoči njemu, predvsem pa hčeri Tiani, da v Petovionu začneja pričati tudi krščanski nauk ...

Tretji protagonist zgodbe je rimski legionar, Sibiden Leontid, ki je bil prestavljen s črnih obal Evfrata in Tigrisa v Panonijo, kjer se bo njegova Legio XII Fulminata, legija, obdarjena z bliski, bojevala proti germa-lonim in napadalnim Germanom. V Petovionu pa sreča njo, Lutejo, plebejko iz družine prvih severnoitalskih kolonov, ki so v mestu pridelovali sir: "Življenje je dobilo novo smer, ki je vključevala preprosto odločitev: preživeti vojno, prestopiti v kakšno od danuvjskih legij, ostati v Panoniji". Usode vseh treh mož se naposled srečajo v Petovionu, pomembnem rimskem središču, ki ga pretresajo velike politične spremembe: po smrti cesarja Marka Avrelija stopi na rimski

prestol njegov sin Komod, ki ga zarotniki večkrat skušajo odstraniti. In tudi v sončno Petoviono priletijo one: "Rdečih oči, pobešenih ustnic, burjastih kačjih las. (...) Latinci jim pravijo furije, Grki erinije, oboji se enako tresejo pred njihovo naravo. (...) Posel jim je ti-

se Heliodoru predstavi: "Nazadnje sem bil legionar na Danuviju, danes sem upokojenec, zapisovalec zgodb, bavim se z opisovanjem časa in ljudi, bi rekel", samega sebe pa označi kot mendicus fidei - berač vere, kar strnjeno in nazorno definira Rebulovega protagonista in

mi očmi, diha pa s sodobnimi pljuči.

In ne nazadnje nastopa v romanu tudi domača Akvileja, v katero se protagonistka Tiana odpravi iz več razlogov: eden od teh je trgovske narave, drugi razlog pa je srečanje s predstav-niki krščanske vere, saj je v mestu delovala majhna, a živahna krščanska skupnost, na katero so se Neoklesovi tudi naslanjali za verske obrede. In še ena tematska noviteta se tu pojavi, in sicer vloga ženske v krščanski družbi, saj je Tiana, Heliodorova hči, imenovana za diakoniso, torej za vodjo svoje male krščanske skupnosti v Petovionu.

**Roman o prihodu krščanstva na Ptuj**

Skratka, Cestnik se v romanu loteva res številnih tematik, ki se med seboj prepletajo v izredno živi in dinamični pripovedi, kar kaže na avtorjevo pozorno in natančno raziskovalno vne-mo. Delo nosi podnaslov Roman o prihodu krščanstva na Ptuj, kar je bilo tudi glavno gibalno in vzgib za pisanje zgodbe, v kateri pa je dodatno zaslediti še druga odprta vprašanja, kot so vprašanja vezana na migracije ljudstev, na novo evangelizacijo, odnos med politiko in Cerkvijo, dialog med religijami, vloga ženske v družbi itd. S svojo večplastno strukturo ter s pisateljevim inovativnim pristopom razpira roman svojevrstni premik na sceni slovenskega literarnega dogajanja. Naj omenimo, da ima delo ob koncu objavljen še slovar besed, krajev in pojmov, časovnico zgodovinskih dogodkov, opis zgodovinskih oseb, nekaj arheoloških referenc in nekaj literarnih in filmskih referenc. Pisatelj sam je namreč večkrat poudaril, da se je za pisanje romana posluževal številnih zgodovinskih in arheoloških virov ter se detajlirano poglobil v podatke vsakdanjega življenja rimskega časa.



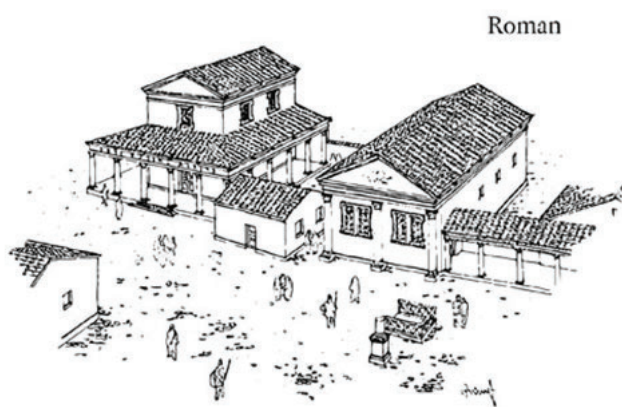
**Branko Cestnik** je pater klaretinec, rojen leta 1965 na Ptuj, trenutno pa vodi župnijo Frankolovo v celjski škofiji. Študij je opravil najprej v Rimu, kjer je študiral filozofijo na Lateranski univerzi, teologijo na Gregorijani, nato pa še pedagogiko in mladinsko pastoralo na Salesiani. Kasneje je noviciat opravil v Madridu, nekaj časa pa je služboval tudi v italijanskem Milanu. Je aktiven skavtski voditelj pri ZSKSS. Že kot bogoslovec se je začel uveljavljati kot pisec, komentator in kolumnist v katoliških in drugih medijih, njegov zelo odmevni in brani blog je septembra 2019 dosegel milijon obiskov. V svojih prispevkih v esejistični obliki razglablja o različnih verskih, filozofskih in družbenopolitičnih vprašanjih našega časa. Je urednik revije Cerkev danes in redni kolumnist pri tedniku Družina. Leta 2016 je pri celovski Mohorjevi družbi izdal knjigo Manj, boljše, tišje, ki je vseobsejal izbor najboljše in najboljše iz njegovega spletnega dnevnika.

Roman, ki je izšel pri Celjski Mohorjevi družbi, je bil ob koncu aprila uvrščen tudi v izbor desetih najboljših romanov za 30. literarno nagrado kresnik.

Jadranka Cergol

## SONCE PETOVIONE

Branko Cestnik



Roman

sočletja enak: z žerjavico krivde in ognjenimi biči slabih spominov mučiti ljudi, v starosti jim predočiti zločine iz njihove mladosti, storiti, da trpijo, da dušno razpadajo, pog-nati jih v blaznost, v pijačo, v samomor".

**Dialog s Sibilinim vetrom**

Kar sama po sebi se bralcu utrne primerjava z Rebulovim romanom V Sibilinim vetru bodisi zaradi časovne in prostorske ambientacije kot tudi zaradi vsebinskih tematik. Cestnik sam vstopi v dialog z Rebulom, ko v svoj roman vključi sicer bežno srečanje med Heliodorom s Sibilinim protagonistom Nemezianom ter njegovo ženo Elektro. Nemezian

z njim tudi njegovega ustvarjalca. Primerjava z Rebulom pa ni samo romaneskna, obema avtorjema gre v resnici za prikazovanje večnih človekovih vrednot: če je Rebul bolj zanimala sedanjost in je bila am-bientacija v antiki neke vrste preteveza, da je predstavil sodobno slovensko družbo, gre Cestniku bolj za prikazovanje antičnega rimskega mesta, pri tem pa ovrednoti nekatere tematike in nekatere poglede, ki so v človeški družbi popolnoma vraščene in torej večne. Če lahko tako strnemo: Rebul gleda na slovensko družbo s sodobnimi očmi, diha pa z antičnimi pljuči, Cestnik pa gleda na slovensko družbo z antični-

Vladka Tucovič Sturman

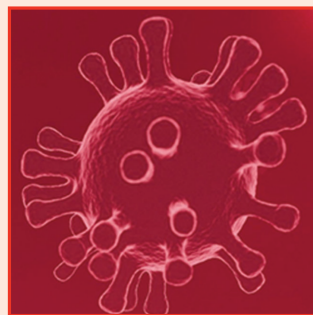
## JEZIKOVNICA

85

### Koronavirus ali korona virus?

Priznam, da mi o koronavirusu ni prijetno pisati, pa vendar: novi virus in bolezen, ki jo povzroča, sta zanimiva tudi s pravopisnega vidika, še zlasti, ker so se v medijih na začetku pojavljanja poročili o tem pojavu pojavile vse mogoče variante zapisa, med njimi pisanje narazen (korona virus), skupaj (koronavirus) in z vezajem (korona-virus). Vprašanje, kako je pravilno, se je zastavljalo marsikomu in nekdo je ravnal zelo, zelo prav, da je na Jezikovno svetovalnico, ki jo urejajo sodelavci Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in je dostopna na jezikovnem spletnem portalu Fran (fran.si), naslovil tako vprašanje. Dobil je namreč zelo obsežen, nazoren, predvsem pa strokovno podkrepjen odgovor, kakršni so v Jezikovni svetovalnici sicer vsi, saj sta ga napisala pravopisca dr. Peter Weiss in dr. Helena Dobrovoljc, ki je tudi predsednica Pravopisne komisije, ki pripravlja novi slovenski pravopis – odgovor pa seveda lahko preberemo vsi. Vabim vas, da si odgovor tudi bralci Novega glasu preberete na spletu, tu ga bom samo zelo na kratko povzela, predvsem pa najprej napisala nekaj o razmerju med besedama korona in krona, kar je tudi eno izmed vprašanj, naslovljeno na Jezikovno svetovalnico.

Nanj je odgovoril etimolog dr. Marko Snoj, in sicer je izhajal iz zapisa v svojem Slovenskem etimološkem slovarju, da je beseda krona "prevzeta iz srednje visoke nemščine *kronē* 'krona', kar je izposojeno iz lat. *corona* 'venec, krona', to pa iz grščine, kjer je pomenila 'obroč, kar je krivo, zakrivljeno, usločeno, krivina'" Še prej, preden je beseda korona prešla v zelo pogosto rabo s koronavirusom, smo besedo korona poznali v glasbi ('polkrožec s piko, ki v notnem zapisu označuje nedoločeno podaljšanje tona ali pavze') in astronomiji 'plast Sončeve atmosfere, ki prehaja v medplanetarni prostor'. kot še piše v Slovenskem etimološkem



slovarju.

Sicer pa koronavirus v slovenščini ni novost, saj je že nekaj časa prisoten v Slovenskem medicinskem slovarju in Mikrobiološkem slovarju, zelo hitro pa je našel pot tudi v spletno izdajo novega Slovarja slovenskega knjižnega jezika, kjer si lahko preberemo njegovo pomensko razlago in primere rabe: "koronavirus -a m virus iz družine Coronaviridae: povzročitelj bolezni je koronavirus; okužba s koronavirusom".

In zdaj še odgovor na vprašanje, zastavljeno v naslovu. Beseda koronavirus je tvorjenka, in sicer podredna zloženka, zato jo pišemo skupaj, podobno še druge besede, ki označujejo virus, npr. staršem zelo dobro znani rotavirus ali pa adenovirus in enterovirus. Za pisavo z vezajem ni utemeljenega razloga, zato je

napačna, lahko pa bi koronavirus res pisali tudi narazen, torej korona virus, pač po zgledu vikend hiša ali vikendhiša, vendar raba izkazuje favorizirano pisanje skupaj. Prav tako so se v rabi zelo hitro pojavile tudi t. i. novotvorjenke, ki so že uvrščene v t. i. rastoči slovar Sprotni slovar slovenskega jezika: koronačas, koronaepidemija, koronapozdrav, koronabedak itd., ki so vse zapisane skupaj ali narazen, vendar je zapis skupaj na prvem mestu.

V tem koronačasu se je še enkrat pokazalo, kako živ je slovenski jezik, saj je tako rekoč takoj ustvaril nove besede, ki so se v rabi zelo hitro

prijele, zelo ažuren pa je bil tudi odziv slovenistov, ki so novotvorjenke nemudoma zabeležili in jim dodelili mesto in obravnavo v slovarjih.

*Doc. Dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.*



Deželna palača / Ponoven zagon gospodarstva

## “Ljudi prosim, da uporabljajo zdravo pamet!”

V soboto, 16. maja, je v deželni palači na Velikem trgu potekala druga konferenca o covidu-19, ki jo je sklical predsednik deželne vlade Massimiliano Fedriga. Na njej je guverner prikazal navodila in smernice za ponovni gospodarski zagon vseh dejavnosti, ki naj se pričnejo v ponedeljek, 18. maja. Dežele so namreč na skupščini zahtevale ponovno odprtje vseh dejavnosti, tudi tistih bolj kočljivih, za katere je bilo mišljeno odprtje šele 1. junija. Predsednik Giuseppe Conte je ugodil njihovim prošnjam. Za vse dejavnosti velja, da morajo imeti pri vходу jasne informacije glede varnostnih navodil, razkužilne pripomočke za stranke oz. delavce in da lastniki pogosto razkužujejo površine, s katerimi so ljudje v stiku.

V trgovinah je treba poleg omenjenih navodil tudi primereno in pogosto zračiti prostore ter zagotoviti metrsko razdaljo med strankami.

Lastniki gostiln in barov morajo zagotoviti en meter razdalje med ljudmi; če so na razpolago, je priporočeno uporabljati zunanje prostore. Ni dovoljeno ponujati bife, stranke so pa lahko pri pultu, a vedno upoštevajoč varnostne razdalje. Le pri mizi lahko odvezujemo zaščitno masko. Bolj zapleteno je pri tistih storit-



Foto MČ

vah, kjer pride do neposrednega stika med ljudmi. Frizerji in estetiisti morajo uporabljati zaščitno masko tipa FFP2 in tudi vizir. Savne, turške kopeli in hi-

dromasaže so za zdaj prepovedane.

Stroga navodila imajo tudi baze in telovadnice. Vstop je treba predhodno rezervirati, oblačila in osebne predmete obdržati v lastnih torbah. V telovadnicah so varnostne razdalje povečali na 2 metra med fizično dejavnostjo, ostaja pa meter, ko športniki počivajo. Uporabljati je treba čevlje samo v ta namen in po vsaki končani vaji je treba razkužiti športno orodje.

Z odprtjem dejavnosti in dovoljenjem srečanja s prijatelji je nevarno, da se ljudem zniža pozornost in da postanejo tudi manj previdni. Guverner je bil glede tega zelo jassen. Izredno stanje in nevarnost virusa se nista še končala! Kontrole se bodo nadaljevale in obnašanja, ki ne bo-

do v skladu s pravili, tudi strogo kaznovana. “Sile javnega reda ne bodo merile z metrom razdalje med ljudmi, zato pozivam, da vsi uporabljate zdravo pamet in da se obnašate po pravilih in navodilih, s katerimi smo lahko dali ponoven zagon gospodarstvu in vsakdanjemu življenju. Če se ljudje tega ne bodo držali, ne izključujem ponovnega zaprtja in strožjih ukrepov”, je poudaril Fedriga. Uporaba zaščitnih mask v naši deželi ostaja obvezna.

Na koncu je guverner še razkril vsebino pogovora s slovensko vlado glede odprtja meje. Interes Slovenije in FJK je ponovno odprtje, glede tega pa je potreben dogovor med državama. Fedriga je povedal, da dvomi, da se bo kaj rešilo pred junijem. O odprtju meje med državami, dovoljenju druženja večjih skupin ljudi in poletnih centrih bo govor junija, je sklenil deželni predsednik.

MČ

## Obetavna športnica iz Sesljana Novo laskavo priznanje za Caterino Sinigoio

Govoriti o smučanju na pragu poletja se zdi kot obravnavati lanske sneg, pa vendar ... Na Kaninu še smučajo, v prejšnjih dneh pa je novo laskavo priznanje doživela mlada alpska smučarka Devina, mlajša mladinka Caterina Sinigoio, letnik 2003. Že nekaj sezon opozarja nase z odmevnimi rezultati v mladinskih kategorijah v deželnem in vsedravnem merilu, nazadnje pa jo je pred dvema tednoma (z objavo v uradnem sporočilu

nosti in predanosti, za sabo ima pozitiven zgled v družini, iz katere se je na svetovno raven v jadrnanju prebila tudi starejša sestra Giorgia. Caterina je zrasla v gibanju zamejske smučarske srenje, z otroškimi tečaji in združenimi tekmovalnimi skupinami, njen trener je Aleš Sever. Ponos ob novici je poleg domačega okolja, s predsednikom SK Devin Dariom Štolfo na čelu, izrazil tudi deželni odbor smučarske zveze. Prisotnost na seznamu obetav-



predsednika Flavia Rode) zveza zimskih športov FISU uvrstila na seznam devetih mladih smučark, zanimivih za državno reprezentanco tehničnih disciplin. Na spisku je iz Furlanije Julijske krajine še štiri leta starejša Lara Della Mea, ki se že lahko ponaša z nastopi na svetovnem pokalu.

Članica Smučarskega kluba Devin je zelo dobro smučala in pokazala pričakovan napredek v sezoni, ki so jo morali marca predčasno prekiniti in zapreti zaradi izrednih razmer. Julija bo dopolnila 17 let in je v deveterici izbrank druga najmlajša. Od tekmovalk svojega letnika je dijakinja znanstvenega liceja Franceta Prešerna v Trstu, doma iz Sesljana, ena najboljših v Italiji, posebej v slalomu. Vrsto let izstopa poleg po nadarjenosti tudi po prizadev-

nih smučark pomeni, da bodo Sinigoiove opazovali reprezentančni trenerji. Z njimi in z ostalimi kandidatkami bo občasno tudi trenirala. Sicer bo kot Devinova članica nadaljevala naskakovanje načrtovanih ciljev, zagotovo pa ji bo vpolk dal novega elana in naložil dodatnih odgovornosti. Pri tem naj zapišemo, kot vedno, ko gre za najstnike, da je pot do slave vedno zelo dolga in strma in da se je kaže lotiti kar se da neobremenjeno. Vrhunski šport je zahtevna zadeva, včasih krut, o uspehu in neuspehu večkrat odločajo malenkosti, tudi sreča. Verjame, da bo Caterina še naprej pristopala sproščeno, četudi maksimalno zavzeto, mi – in vsa športna skupnost Slovencev v Italiji – pa jo bomo podpirali in navijali zanjo.

HC

Zaskrbljenost SSK zaradi usode mednarodno zaščitene

slovenske šolske ustanove pri Sv. Ani

## Kako bo z vrtcem Jakoba Ukmarja?

Slovenska skupnost je z veliko zaskrbljenostjo, pravzaprav osuplostjo, sprejela novico o “zamrznitvi” mednarodno zaščitene slovenskega vrtca Jakoba Ukmarja in z vso odločnostjo nasprotuje napovedanim odločitvam, za katere meni, da so izjemno nevarne za obstoj in razvoj narodne skupnosti v Italiji.

Denar iz državnega proračuna ne sme biti merilo za obstoj že priznanih manjšinskih pravic, zato računsko sodišče nima nobenega opravka z vrtcem, ki je zaščiten najprej z Londonskim sporazumom in šele nato po Osimski pogodbi, ki je potrjena z državnimi zakoni, ki niso bili nikoli preklicani, in to z normami višjega ranga. Deset

otrok pa je za manjšinsko šolsko ustanovo v mestu v današnjih razmerah povsem dostojno število, da bi se zanj potegovali. Ta vrtec je še priča mednarodno zaščitene slovenske šole pri Sv. Ani, ki jo je občina Trst zanamirala in zaprla, ko so vandali zažgali del stavbe. Naša narodna skupnost pa verjetno ni naredila vsega, kar je bilo mogoče, da bi jo pridobila nazaj. Proti negativni odločitvi takratne uprave župana Dipiazze je nastopila tedanja generalna konzulka Jadranka Šturm Kocjan, kar je bilo tudi pravilno, saj je Slovenija naslednica mednarodnih sporazumov, ki ščitijo pravice manjšine. Temu, žal, niso sledili konkretni koraki s strani raznih uprav, izgovor pa je bil vedno “pomanjkanje denarja”. Naša skupnost se je po

nekaj letih v to kar vdala in šole – ni več. Sprašujemo se, komu navsezadnje to koristi. Tudi zdajšnji predlog je dokaj čuden: šolska ustanova ostaja seveda zaščiten na papirju, saj se vrtca ne zapre ali združi, temveč se ga “zamrzne”. Kaj to pomeni? Le eno: to pomeni dejansko izginotje ustanove, ki pa je ne more nihče dokončno in uradno pravno izbrisati, ker bi bilo to protizakonito.

Sama “zamrznitev” in posledična preselitev otrok iz zaščitene ustanove v drugo bi lahko bila pravno vprašljiva. Če pogledamo na ureditev sorodnih manjšinskih šol na tem območju, bomo ugotovili, da se drugi ne bi kar tako odpovedali svoji vzgojno-izobraževalni ustanovi, ki je



emblema prisotnosti narodne skupnosti na območju in njegovega razvoja. Pred leti, ko je bila ministrica za šolstvo ga. Gelminijeva, je bilo na pobudo stranke Slovenska skupnost v Rimu doseženo, da so razrede, ki so jih na slovenski višji srednji šoli že združili, ponovno ločili, prav zato, ker gre za manjšinske ustanove. Manjšinske šole so že po naravi in definiciji manjše po obsegu in morajo zato biti urejene in zaščitene s posebnimi pravili. Zato se danes temu precedensu ne smemo odpovedati. Slovenske šole imajo v zaščitenem zakonu strukturo in organe, ki naj bi skrbeli tudi za spoštovanje mednarodnih in na splošno zaščitnih pravil za naše šole. Zato Slovenska skupnost upravičeno pričakuje in zahteva, da bodo to storili.

## Sklad v spomin na škofa Ravignanija

Nadškof Giampaolo Crepaldi je v prejšnjih dneh poslal pismo tržaškim duhovnikom, s katerim jih je obvestil o ustanovitvi posebnega sklada v spomin na preminulega škofa msgr. Evgena Ravignanija.

V teh izrednih časih, ko naše območje hudo trpi zaradi epidemije, se je nadškof odločil, da začasno prekine prispevek, ki ga posamezne župnije namenjuje škofiji. Vse župnije so tudi v teh izrednih razmerah opravljale zelo dragoceno delo za vernike, Cerkev in območje, na katerem delujejo. Na ta način je nadškof priskočil na pomoč tistim župnijam, ki so v večjih težavah.

To pa seveda ni največji problem. Koronavirus je gospodarsko uničil Tržaško in stanje na tem področju se bo v naslednjih tednih še slabšalo. Veliko družin je zaradi izgube delovnih mest že v veliki stiski in celo revščini. Tega tržaška škofija ne sme prezreti in zato je tudi odločila, da bo osredotočila vse svoje moči prav na to. Poleg osebne in verske pomoči je nadškof Crepaldi ustanovil tudi poseben sklad, ki je poimenovan FONDO MONS RAVIGNANI in znaša 100.000 evrov. Sklad bodo lahko dodatno zvišali javne ustanove in privatniki, upravljala pa ga bo škofijska Karitas. Denar bo namenjen družinam in posameznikom v stiski na tržaškem območju.

Kdor bi želel podpirati sklad, lahko nakaže svoj dar na

**IBAN, naslovljen na**  
**DIOCESI DI TRIESTE – FONDO MONS RAVIGNANI:**  
**IT34 V030 6909 6061 0000 0172 446**

## Kratke

### Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec spet proti podzemni galeriji na tržaškem Krasu

“Ponovno velja pripomniti, da so se tako krajevne skupnosti kot tudi občinske uprave ter sama deželna uprava v zadnjih desetih letih večkrat opredelile proti zamisli o vrtanju približno dvajset kilometrov dolgega podzemnega rova med Tržičem in Nabrežino in svoje odklonilno stališče utemeljile z geomorfološkimi in gospodarskimi argumenti. V bistvu gre za to, da bi za pridobitev približno petih minut na časovnici prevoza odšteli skoraj milijardo evrov, saj toliko znaša okviri predračun za izvedbo faraonskega dela. Nič manj hudo ni z okoljevarstvenega zornega kota, saj bi podzemni rov prebil območje, ki je zaznamovano s številnimi že poznanimi in verjetno še neznanimi jamami. Posledice, ki bi jih imela izvedba načrta na občutljiv sistem podzemnih vodnih virov in pritokov, ki dovajajo vodo v črpališča, sploh ni znan in ni predvidljiv. Prav tako bi se nevarnosti čutile tudi v vaseh in naseljih nad traso”. Tako je poudaril v svojem posegu v avli deželnega sveta FJK deželni svetnik SSK Igor Gabrovec v podporo resoluciji, ki so jo predlagali svetniki Gibanja petih zvezd. Dokument, s katerim so na Fedrigovo vlado naslovili zahtevo, da potrdi svoje nasprotovanje neverjetnim namigovanjem italijanskih železnic, so predlagatelji naposled umaknili zaradi neuskladjivosti stališč z deželno večino. “Družba RFI naj se raje posveti preprosti tehnološki posodobitvi obstoječe proge, ki bi v zadostni meri povečala zmogljivost in kakovost železniškega prometa, vključno s postavitvijo protihrupnih pregrad”, je še dejal deželni svetnik Gabrovec, ki bo to zadevo še naprej pozorno spremljal.

### Pomoč družinam v stiski

Uprava občine Dolina sporoča, da je v sodelovanju s socialno službo Julijsko-Kraškega Območja, občinsko ekipo prostovoljcev Civilne zaščite in združenjem prostovoljnih gasilcev Breg priredila posebno pobudo za zbiranje in razdeljevanje trajnih prehranskih proizvodov in drugih življenjskih pripomočkov, ki jih bodo namenili družinam in posameznikom s stalnim bivališčem na občinskem območju, ki so se znašli v hudi stiski ob izrednem stanju zaradi virusa covid-19. Kdor želi, lahko od 15. maja dalje pomaga tako, da v nabiralnikih ob izhodu iz trgovin z jestvinami na občinskem prostoru, ki so pristopile k pobudi, (MAXI – SINERGIA s. p. a. pri Domju, MARKET ZERIAL DI ZERIAL BORUT v Boljuncu, DISCOUNT TEDESCO – TEDESCO s. n. c. v Dolini in BV MARKET – BERTOCCHI s. r. l. na Krmenci) pusti trajna živila, kot so na primer: testenine, riž, olje, fižol, omaka, pelati, moka, sladkor, tuna v konzervi, mleko, piškoti, marmelada, kava, otroška hrana ter vsakdanji življenjski pripomočki, kot so plenice in čistila.

### Igor Gabrovec: odredba slovenske vlade o koncu epidemije naj bo korak tudi k odprtju meje s FJK

Slovenija je odredila konec epidemije za virusom covid-19. S 1. junijem bo tako prenehalo veljati izredno stanje v državi in s tem tudi poostrena pravila pri prehajanju državnih mej oz. vstopa iz drugih držav Evropske unije. “V Italiji pa ostaja za zdaj nespremenjena prepoved odhoda iz dežele in, seveda, države. V vsakem primeru je v Italiji prav tako še aktualna obvezna karantena za tiste, ki vstopajo v državo iz tujine. Pravila o prehajanju mej so v državnih domenah, zato pričakujemo, da se Rim in Ljubljana čim prej dogovorita o postopnem normaliziranju življenja na našem obmejnem območju. Tudi sama Evropska komisija že razmišlja o prostem pretoku mej, pa tudi med državami in sosednjimi regijami. Razveseljiv trend krivulje obolelih za koronavirusom v Furlaniji Julijski krajini pa še dodatno utemeljuje možnosti olajševalnih pravil na krajevni ravni, torej med deželo FJK in sosednjima Slovenijo in Avstrijo”, poziva deželni svetnik SSK Igor Gabrovec.

“Pomembna novost zadeva mlade in študente, ki obiskujejo pouk v Sloveniji. Slednji bodo ponovno lahko prehajali mejo, tako kot je bilo doslej priznано izključno kategoriji čezmejnih delavcev. Odprto in problematično ostaja vprašanje ilegalnih priseljencev, ki jih še vedno beležimo v velikem številu ob prehajanju državne meje, predvsem na Tržaškem. V tem trenutku je torej še toliko bolj pomembno, da se slovenske oblasti posvetijo varovanju državne meje s Hrvaško, ki je ob enem shengenska meja. Na ta način se bomo lažje izognili novim mejnim zaporom in ponovno zagotovili popolno odprtje naših mej, kar je za našo deželo bistvenega pomena na gospodarskem, političnem in kulturnem področju”, zaključuje deželni svetnik Gabrovec.





**POGOVOR** Izidor Sancin, inženir, predsednik Agrarne skupnosti

# “Identiteta naše manjšinske skupnosti sloni na identifikaciji z ozemljem in jeziku!”

Boljunčan Izidor Sancin je zaposlen kot inženir pri ameriški multinacionalni Flex, ki v Trstu proizvaja aparature za prenos signala po optičnih vlaknih za telekomunikacijskega velikana Nokia. Ob skrbi za družino svoj čas namenja vaški srenji in Agrarni skupnosti (AS), ki združuje 31 jusov in srenj iz tržaške pokrajine. Organizacija zastopa skoraj 2 tisoč potomcev prvotnih članov družinskih skupnosti, ki skupaj upravljajo kar 21 % ozemlja tržaške pokrajine. Za predsednika AS je bil Sancin izvoljen pred dvema letoma, ko je nasledil arh. Vladimirja Vremca, ki je dolgo let AS vodil v sodelovanju z za razvoj gibanja skupne lastnine v Italiji zaslužnim Karlom Grgičem. Z njim smo se pogovorili o težavah in perspektivah organizacije, ki jo vodi.

**Kako ocenjuješ svoje dvoletno delovanje na čelu AS? Ali si zadovoljen s potekom dela?**

Zadovoljen sem. Dejansko je tako, da se sproti učim. Ko sem sprejel predsedniško mesto, je dejansko prišlo do generacijske menjave v vodstvu v AS. Takrat ni bilo veliko časa za spoznavanje novih zadolžitev in opravil, tako da se sproti nanje privajam. Hvalevredno je, da lahko pri tem računam na dragoceno pomoč nekdanjega predsednika in koordinatorskega AS.

**Organizacije skupne lastnine v Italiji upravljajo kar 4 odstotke državnega ozemlja. Ali lahko navedeš, v katere gospodarske namene se te površine izkoriščajo?**

Gre za skupno lastnino številnih skupnosti, ki je v glavnem namenjena gozdarstvu, paši in kmetijstvu. V desetletjih je na teh zemljiščih nastalo tudi veliko proizvodnih in stanovanjskih poslopj ter infrastruktur; na njih so tudi zgradili avtoceste. Če posplošimo, lahko rečemo, da so ta zemljišča pretežno gozdnata ali nerodovitna, saj so si rodovitno zemljo naši predniki v glavnem razdelili. Podobno velja za naš Kras. Družbeni razvoj je privedel do tega, da skupno lastnino marsikje uporabljajo v turistične namene. Na Tridentinskem in v Cortini d'Ampezzo ("regole") so na srenjskih zemljiščih uredili znana smučišča, druge so nastali naravni parki.

**Ali je v Furlaniji Julijski krajin skupna lastnina prisotna tudi na območjih, ki niso bila do prve svetovne vojne del avstro-ogrškega cesarstva?**

Večinoma so se srenje-jusi ohranili vzdolž meje s Slovenijo, torej v tržaški in goriški pokrajini ter v Kanalski dolini. Prisotni so pa tudi drugje, denimo v Maranu Lagunare, kjer je beneški dož v srednjem veku podelil prebivalstvu določene predele morja za ribolov. Skupna lastnina je drugače dejavna tudi v okolici Vidma in v hriboviti Karniji. Če je res, da so se marsikje ohranile srenje, moram spomniti, da so se pri

furlanskem prebivalstvu večinoma razvili t. i. "usi civici", pri upravljanju katerih so soudeleženi vsi prebivalci in ne le potomci staroselskih družin. "Usi civici" in jusi-srenje nastopajo skupaj.

**Kako to, da med Slovenci na Goriškem jusi in srenje niso dejavni?**

Žal je srenjsko gibanje med goriškimi Slovenci manj razvito. Na ozemlju nekdanje goriške pokrajine deluje šest srenj-jusov, Slovenci so pa kot jesarji skupaj uporabljali pašnike, čistili gozd in si porazdelili drva. Miselnost o pomenu in vlogi jusov in srenj se je po naših vaseh do današnjih dni

**S katerimi vprašanji ste se v vodstvu AS ukvarjali pred pojavom pandemije?**

V glavnem se ukvarjamo z rednim upravljanjem, ki od nas terja veliko časa in energije. Veliko je birokracije. Tako ali drugače obravnavamo tudi veliko pravnih sporov z občinskimi upravami. V mnogih krajih so juserska zemljišča občine prodale, druge so jih razlastili ali na njih gradili. Tovrstnih primerov, ki čakajo na ustrezno rešitev, je veliko. Malo je srenj, katerim je z občinskimi upravami uspelo izpeljati transakcijo: doslej le boljunski (v celoti) in kontovelski (delno).

**Ali se ta dialog med jusi-srenjami in občinskimi upravami postopoma izboljšuje?**

Do minimalnega izboljšanja je prišlo, saj smo nekaj uspehov vendarle dosegli. Tudi državni zakon o skupni lastnini, ki je bil izglasovan konec leta 2017, nam daje določeno legitimacijo. Postopki za udejanjenje zakona se pa vlečejo zelo na dolgo. Če pomislimo, da je bilo za izglasovanje državnega zakona potrebnih devetdeset let dela in čakanja, razumemo, da problemi jusov-srenj niso ravno hitro rešljivi ...

**Ob izglasovanju državnega zakona o skupni lastnini so bila pričakovanja v vašem gibanju velika. Kaj je sledilo? Kakšno je danes stanje?**

Predsednik državne konzulte skupnih lastnin pravi, da imamo z odobritvijo zakona veter v jadrih. Če dejansko imamo legitimacijo za nadaljnje delovanje, je težje spraviti v prakso to, kar zakon predvideva. Ob odobritvi zakona so določili rok enega leta, v katerem bi dežele morale odobriti svoje specifične zakone. Ker tega niso storile, stopijo v veljavo pravila, zapisana v statutih posameznih srenj. Našemu delovanju torej zakonsko ne more nobena institucija nasprotovati. V praksi je pa drugače, ker dejansko še vedno obstajajo možnosti, da nam nekateri lahko mečejo polena pod nogo, kar se pravzaprav dogaja ...

**Kako ocenjuješ zanimanje za juserska vprašanja znotraj naše narodne skupnosti?**

Žal je še vedno premalo zani-

manja. Odkar spremljam juserska vprašanja, opažam, da je zgodovina pustila vidno sled v miselnosti naših ljudi. Ker so pri upravljanju jusov in srenj v preteklosti skoraj izključno sodelovali družinski glavarji, so se z vprašanji skupne lastnine v glavnem ukvarjali starejši ljudje. Kot znano, so jesarji skupaj uporabljali pašnike, čistili gozd in si porazdelili drva. Miselnost o pomenu in vlogi jusov in srenj se je po naših vaseh do današnjih dni



še nekako ohranila, vendar prevladuje splošno prepričanje, da gre za zadeve, katere spremljajo starejši člani skupnosti. Potreben je zasuk v mentaliteti, ki bi omogočil, da bi se pripadniki vseh generacij, ki so potomci staroselcev in čutijo pripadnost vaški skupnosti, približali tem organizacijam. Zavedam se, da moramo s svojim zgledom, zanimanjem in navdušenjem privabiti mlade.

**Morda bo kriza koronavirusa pripomogla k spremembi mentalitete ...**

Kriza, kateri smo priča, je gotovo malo stregnila ljudi v smislu, da bomo odselej vsi primorani razmišljati o tem, kar je resnično v življenju pomembno. Upam, da ljudje ne bodo več v tolikšni meri kot doslej pasivno spremljali vse to, kar v njihove domove prihaja po televizijskih ekranih. Morda se bo v sodobni družbi, ki v veliki meri izpostavlja videz, povečalo zanimanje za to, kar v resnici smo. V naši družbi je zelo lahko gojiti videz. Dovolj je, da si na vsakem socialnem omrežju ustvarimo različno izmišljen profil, in nihče dejansko ne more spoznati, kdo v resnici smo. Upam, da ljudje v tem kriznem času razmišljajo o svojem življenjskem slogu. Morda se bomo kot družba celo povrnili k pravim življenjskim vrednotam, torej tudi k pomembnosti, ki jo ima zemlja, še predvsem naša zemlja. Spomnimo se, da sloni identiteta naše manjšinske skupnosti na dveh stebrih: na identifikaciji z ozemljem in jeziku, ki zahtevata stalno nego.

**Tudi Slovenija ima zakon o agrarnih skupnostih, ki je pa**

**drugačen od italijanskega, kajne?**

Velja. Pot uveljavitve juserskih pravic je bila v Sloveniji drugačna kot pri nas. Nekaj korakov naprej so opravili, vendar čaka jih še precej dela. Žal so v matični državi sprejeli tak zakon, ki omogoča individualno obravnavo juserskih pravic: imovino so vrnili članom skupnosti in ne skupnostim. Na začetku so ljudje mislili, da bodo od tega imeli veliko koristi. Zgodilo se je pa prav na-

## Darovi

Ob rojstnem dnevu **Alda Stefančiča** darujejo Anica Trento, Gabrijela Visini in Ivica Švab 90 evrov za

Vincencijevo konferenco.

Ob okroglem rojstnem dnevu daruje **Neva Colja** 50 evrov za Vincencijevo konferenco pri Sv. Ivanu.

tajci so tako postali lastniki malodane polovice slovaške regije. Na kupljenih zemljiščih so postavili proizvodni obrat, saj je cena dela na Slovaškem nizka. Dejansko zdaj o glavnih vidikih življenja tamkajšnje skupnosti odločajo Kitajci. Zakoni so jim seveda to dovoljevali, vendar tak razplet dogajanja gre v nasprotno smer od načela delovanja skupne lastnine, cilj katere sta zaščita in ovrednotenje identitete določene skupnosti.

**Večkrat slišimo, da bi morale sosedne srenje sodelovati pri izpeljavi posameznih projektov. Ali prihaja do tega?**

Sodelovanje med sosedi je vselej pametno in torej dobrodošlo. Naša organizacija skuša koordinirati in spodbujati sodelovanje med včlanjenimi jusi, saj je združevanje moči koristno. To nam dovoljuje, da se predstavimo enotno in si izmenjamo delovne izkušnje. Pomisliti pa moramo, da sloni delovanje jusov na prostovoljnem delu. Vsi smo danes precej zasedeni z delom in z raznoraznimi opravki, zaradi katerih nimamo na razpolago veliko prostega časa. Hkrati je upravljanje jusov z leti, kar se tiče zahtevnosti, postalo zelo podobno vodenju majhnega podjetja. Posledica tega je, da izpeljemo to, kar utegnemo ali je nujno. AS precej sodeluje s Slovenijo. Navezali smo tudi nove stike z organizacijami skupne lastnine iz Hrvaške, Avstrije in Emilije-Romanije. Skupaj smo predstavili evropski projekt za ovrednotenje starih, z ozemljem povezanih tradicij, ki žal ni bil sprejet, vendar nam bo to uspelo kdaj drugič. Rezultat tega sodelovanja je vzpostavitev stikov s srenjami iz štirih držav, ki je zelo koristna, v tem primeru še predvsem za Hrvate. Naši istrski partnerji iz Lanišča razpolagajo z istimi vrstami dokumentov (ustanovne listine itd.), s katerimi utemeljujejo svoje zahteve po priznanju, kot mi. Ko smo jim povedali in nato izročili italijanski zakon o skupni lastnini, so bili veseli, saj jim bo koristil pri pridobivanju juserskih pravic.

**Voditelji juserjev se redno udeležujete srečanj, ki potekajo v Trentu. Ali lahko obrazložiš, kaj tam razpravljate?**

Ta srečanja že 25 let prireja Univerza v Trentu, na kateri deluje raziskovalno in dokumentacijsko središče o skupni lastnini. V toliko letih delovanja se je na vsedrjavni ravni razvil veliko število strokovnjakov, ki se ukvarjajo s temi vprašanji. Glavno vlogo je pri tem imel že omenjeni prof. Paolo Grossi, ki je leta 1977 objavil knjigo z naslovom *Un altro modo di possedere* (Drugačen način posedovanja; prev. av.). Publikacija o juridičnih vidikih skupne lastnine ima mednarodno veljavo. Na posvetih v Trentu vsako leto teče beseda o drugačni tematiki. Tam občasno svoje izkušnje in poglede predstavijo tudi izvedenci AS.

**Katera zanimivost, ki si jo spoznal v Trentu, se ti je vtisnila v spomin?**

Med najbolj zanimivimi je bila predstavitev delovanja agrarne skupnosti iz okolice Parme. Člani le-te so na gozdnih površinah redno sekali zrela drevesa, si razdeljevali in prodajali les ter spet pogozdovali. Šlo je za tradicionalno dejavnost, ki je srenji prinašala določen zaslužek. Sčasoma so si pa omislili drugačno, bolj inovativno izkoriščanje gozda. Prenehali so sečnjo in pričeli gojiti gozd, ki je bogat z gobami, za gobarjenje. Ustanovili so naravni park, ki ga ljudje lahko obiščejo le po pridobitvi dovoljenja za nabiranje gob, ki jih izdaja srenja. Odtlej gozd čistijo z namenom, da zmanjšajo v njem možnost nastanka požarov in le minimalno izkoriščajo za pridobivanje lesa. Na tak način so ovrednotili vlogo gozda in s prodajo dovoljenj gobarjem odločilno povečali svoj dobiček. Narava je na območju ostala neokrnjena. Predstavitev te dejavnosti me je navdušila, ker gre za udejanjenje inovativne zamisli. Zapomnil sem si tudi pozitivno gospodarsko izkušnjo, ki so jo srenjaši izvedli v Messanzatico (Reggio Emilia) ob reki Pad. Izsušili so močvirje in s tem pridobili veliko kmetijskih površin. V sodelovanju z raziskovalci bolonske univerze so preučili, katere vrste zelenjave bi najbolje uspevale na pridobljenih površinah, in jih posadili. Rezultati so bili kmalu vidni. Razvila se je močna kmetijska dejavnost z okrog 300 zaposlenimi. V bistvu je pri tej dejavnosti soudeležena celotna tamkajšnja skupnost. Na srenjski osnovi nastajajo tudi tovrstni gospodarski podvigi.

**Katere cilje zasleduje AS? V katero smer bi moral kreniti njen razvoj?**

Najprej je treba dobiti način, da k našemu gibanju privabimo čim več ljudi, saj, kot vselej rad poudarjam, smo jusi-srenje odraz ozemlja, na katerem živimo. To je še posebej pomembno za našo narodno skupnost, ki bi se brez ozemlja težko ohranila. Jezik in kultura ne obstaneta, če ni zraven identifikacije z ozemljem. Zaradi tega ga moramo skrbno varovati in razvijati. Za to bi si morali vsi skupaj prizadevati. Vedno sem bil prepričan, da bi morali tudi politično skupaj nastopati, saj bi tako lahko pustili za sabo stare delitve. Enotno bi morali ščititi svoje ljudi in svoje ozemlje.

Nadejam si, da nas bo kriza koronavirusa stregnila, da bomo resnično pričeli skrbeti za to, kar nas obdaja. Prelahko se je namreč navduševati za zadeve, ki so od nas oddaljene in na katere imamo zgolj minimalen vpliv. V zadnjih desetletjih smo se kot skupnost nekako pustili preveč omamiti od siren, ki so nas pritegnile, da smo v glavnem gledali izven svoje stvarnosti. Kriza koronavirusa lahko predstavlja priložnost, da spet pogledamo vase in se ukvarjamo s svojimi zadevami. Ozemlje, ki ga naseljujemo, smo prejeli v dar od svojih prednikov zato, da bodo na njem lahko živeli tudi prihodnji rodovi.

**Matej Caharija**



Prejeli smo

## Odziv na zapis Milana Gregoriča o dnevu upora na Slovenskem

Razmišljanja g. Milana Gregoriča v št. 19 Novega glasa z dne 14. maja 2020 pod naslovom Dajmo Sloveniji resnični, ne lažni simbolni dan upora proti okupatorju, je še en poskus razvrednotenja vloge Osvobodilne fronte (OF) ter težnja, da se s stalnim občutkom krivde zaradi izdajstva in kolaboracije na Slovenskem usmerijo obtožbe na tiste, ki so se dejansko uprli nacifašističnemu režimu in organizirali odpor proti okupatorju.

Na zapis se oglašam zato, ker je bil na ustanovnem sestanku OF 26. aprila 1941 tudi očetov stric, prof. dr. Franc Šturm, jezikoslovec, prevajalec in literarni kritik, ki je bil takrat dekan Filozofske fakultete v Ljubljani. Skupaj z Josipom Vidmarjem je na sestanku predstavljali kulturne delavce in akademsko sfero. Do napada na Jugoslavijo se s politiko ni ukvarjal, kot univerzitetni profesor se je posvetil jezikoslovju, še posebej romanistiki in raziskovanju furlanščine, pisati je začel tudi prvi slovensko-furlanski slovar, ki ga žal zaradi nepojasnjene smrti leta 1944 ni končal.

Po pripovedanju njegovih hčerk Vide in Fedje ter mojega očeta je bila odločitev, da se udeleži tega sestanka izključno v spoznanju, da pomeni napad Nemčije na Jugoslavijo začetek okupacije, kateri se je treba upreti, ter da se ohrani kulturna identiteta slovensstva. Ker družina Šturm

izhaja iz Senožeč, kjer so že izkusili več kot dve desetletji poitalijančevanja Slovencev in fašistični režim, ni bilo težko sklepati, kaj pomeni napad na Jugoslavijo 6. aprila 1941.

Ne pozabimo, da je do ustanovitve OF prišlo tri tedne po tem napadu, ko še nihče ni vedel, kako se bo vojna razvijala, kaj šele končala, in kdo bo zmagoval, kdo poraženec. Šlo je za vizionarsko odločitev, ki jo je omogočila tudi Komunistična partija Slovenije (KPS) oziroma Jugoslavije (KPJ), ki je bila takrat ilegalna, marginalna stranka. Začetek delovanja OF je treba iskati že v sklepih, ki so bili sprejeti na peti državni konferenci KPJ med 1. in 3. oktobrom 1940 v Dubravi pri Zagrebu, torej v času, ko je bila veljavna pogodba o prijateljstvu in nenapadanju med nacistično Nemčijo in Sovjetsko zvezo (SZ). Vodstvo KPJ se je takrat oddaljilo od navodil iz Moskve in svoje delovanje usmerilo proti fašističnim silam, kar so kmalu zaznali tudi na nemškem veleposlaništvu v Beogradu in ga ocenili "kot vojno napoved njihovi politiki".

Hkrati so komunisti sklenili, da bodo ponovno navezali stike z drugimi opozicijskimi skupinami, kar je bilo po podpisu sporazuma Ribbentrop-Molotov prekinjeno. Tako so stopili v stik z vodstvom krščanskosocialističnega sindikata Jugoslavije in sokolske organizacije, sklenili spora-

zum in ju vključili v Društvo prijateljev SZ, ki je bilo ustanovljeno po vzpostavitvi diplomatskih stikov med Kraljevino Jugoslavijo in SZ poleti 1940. Po pripovedovanju to ni bilo odločilno za ustanovitev OF, saj je društvo imelo kot glavno nalogo populariziranje SZ, kar je bilo v Jugoslaviji takrat uradno strogo prepovedano. Prav ta povezava slovenskih komunistov s krščanskimi socialisti in sokoli je kasneje sestavljala osrednje jedro OF.

Po napadu na Jugoslavijo se je z nalogo obrambe oblikoval Narodni svet za Slovenijo, v katerega pa KPS niso sprejeli, češ da ni legalna stranka. Zato je ta začela iskati drugo, samostojno pot upora in tako 26. aprila ustanovila "osvobodilno fronto slovenskega naroda", kot je bilo natisnjeno na letaku konec aprila 1941. Zaradi varnosti so udeleženci izvedeli za sestanek tik pred zdajci. Ime "protiimperialistična fronta slovenskega naroda" naj bi se pojavilo kasneje, in sicer 22. junija 1941 v Slovenskem poročevalcu.

Vsebina osvobodilnega boja je bila predstavljena na prvem zasedanju plenuma OF 15. junija 1941. Vodilno vlogo znotraj ustanovnih skupin je kot edina stranka imela KPS, ki je v začetku vojne štela okoli 1.200 članov, a je zaradi uporniške vloge in protifašističnega delovanja dobivala vedno večje zaupanje pri ljudeh, prevzela vodilno vlogo v par-

tizanski vojski ter vseh ostalih ključnih delih odpora. Glavni programski cilji OF so bili oborožen upor proti okupatorju in osvoboditev domovine s posebnim poudarkom, da se v okviru programa Zedinjene Slovenije slovenskemu ozemlju priključi Primorska, ki je po 1. svetovni vojni postala del Kraljevine Italije. Odlična organizacija OF, ki ji je uspelo množično pridobiti ljudi ter oblikovati široko mrežo delovanja, je z odporiškim gibanjem in partizanskim delovanjem dobivala vedno večjo moč in pomen. Hkrati je zaradi kolaboracije dela tedanje posvetne politike in Cerkve z okupatorjem ter njihove odsotnosti pri organizaciji upora izkoristila tudi v političnem smislu in pripeljala slovenski narod do zmagovitega konca vojne.

Zato so besede g. Gregoriča, da gre za "lažne simbole", ki "krnijo ugled" borčevski organizaciji le nepremišljeno sledenje delu slovenske politike, ki se s pomočjo laži, potvarjanja in reinterpretacije zgodovinskih dejstev ves čas trudi, da bi v imenu boja proti komunizmu opravičila narodno izdajstvo in kolaboracijo, relativizirala vlogo in pomen OF ter drugih uspehov uporniškega gibanja. Z novim zgodovinskim kontekstom, ki nam ga vsiljujejo tisti, ki so v najtežjih preizkušnjah druge svetovne vojne sklenili pakt z okupatorjem in bili med poraženci, želijo kriminalizirati partizanski boj in OF ter s stalnim občutkom krivde in v duhu ideologije, da sta bila kolaboracija in domobranstvo za slovenski narod nekaj dobrega in pravičnega, vedno znova povzročajo politične in moralne delitve.

Zastave se izobešajo v skladu z Zakonom o grbu, himni in zastavi Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi, zato bi morali, če bi želeli uradno izobesiti zastavo tudi 13. maja, predlagati dopolnitev oziroma spremembo zakona. S tem bi počastili spomin na prvi oboroženi spopad organizacije TIGR na Mali gori, ki se je prva v Evropi uprla fašizmu, saj sega njegovo delovanje že v čas med obema vojnami in v čas, ko so bile predvojne politične stranke zaradi presenečenja in zbegavosti brez pravega odgovora na nove razmere ob okupaciji

na Slovenijo in ko je bila KPS formalno še zavezana paktu Stalin –Hitler. Čeprav se je večina tigrovcev po okupaciji priključila partizanom in je TIGR sodeloval s Komunistično partijo Italije, jih OF ni povabila k sodelovanju in po vojni je prav KPS zamolčala njihovo delovanje.

KP lahko pripišemo marsikaj, gotovo pa ni kriva za nepopravljivo in sramotno odločitev za kolaboracijo, s katero so si tisti, ki so izdali svoj narod, zapravili ves svoj ugled in ponos ter ostali brez časti.

Jadranka Šturm Kocjan  
Koper, 18. maja 2020

### Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu / Ob 65-letnici Avstrijske državne pogodbe

#### Naj Avstrija uresniči 7. člen ADP v celoti!

Dne 15. maja 2020 so obeležili 65. obletnico podpisa Meddržavne pogodbe o ponovni vzpostavitvi samostojne in demokratične Avstrije, poznane tudi pod skrajšanim poimenovanjem Avstrijska državna pogodba (ADP). Pogoj za ponovno vzpostavitev Avstrije kot samostojne države je bil, poleg denacifikacije in zaveze k miroljubnosti, tudi spoštovanje pravic slovenske manjšine v Avstriji. Te so jasno določene tudi v 7. členu ADP. Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu ob tej pomembni obletnici jasno izpostavlja, da je Avstrijska državna pogodba še vedno aktualna, tudi kot temelj pravnega varstva slovenske manjšine na Koroškem in Štajerskem. Republika Slovenija bo še naprej vlagala svoje maksimalne napore, da Avstrija v celoti uresniči 7. člen ADP. Pri uradu so prepričani, da so dobri odnosi med državama in med obema narodnima skupnostma na Koroškem in Štajerskem mogoči le na podlagi spoštovanja manjšinskih pravic. Republika Slovenija se v skladu z mednarodnim običajnim in pogodbenim pravom nedvoumno šteje za pravno naslednico in partnerico v tej pogodbi. Slovenija je, ne le po ADP, ampak tudi na podlagi drugih splošnih načel in dokumentov mednarodnega prava, država zaščitnica slovenske manjšine v Avstriji. Zato pri uradu verjamejo in upajo, da je letošnja 65. obletnica podpisa ADP in 100. obletnica koroškega plebiscita odlična priložnost, da Avstrija naklonjeno in širokogrudno pristopi k reševanju odprtih manjšinskih vprašanj, med drugim enotne ureditve uradnega jezika in dvojezične topografije, razširitve šolske ponudbe v slovenščini, sistemske ureditve financiranja tiskanih medijev in po petindvajsetih letih dviga finančnih podpor za narodne skupnosti.

POGOVOR Polona Dominik, laična misijonarka

## “Lahko rečem, da s tem, kar dajem, sama veliko več pridobim!” (2)

Ti je pri tem kdo pomagal? K temu mi je pomagal salezijanec g. Jože Andolšek, ki zelo dejavno sodeluje pri pomoči revnim in bolnim v Etiopiji. On me je povezal s salezijanci v Etiopiji in tako sem pred osmimi leti prvič prišla v Bosco Children, ustanovo za ulične otroke. Takrat sem lahko ostala samo štiri mesece, ker nisem dobila delovnega dovoljenja za dlje časa. Etiopija je namreč država, ki zelo omejuje priseljevanje tujcev v državo, nekoč še bolj kot dandanes. Tudi prostovoljci potrebujejo dovoljenje za delo, čeprav brez prihodka. Po tistih štirih mesecih čudovite izkušnje sem torej zapustila Etiopijo in sem šla v sosednjo Kenijo, prav tako k salezijancem, v sorodno ustanovo za ulične otroke. Skoraj štiri leta sem delala v Keniji, v glavnem mestu Nairobi, v ustanovi Bosco Boys. Pomagala sem kot socialna delavka in kot učiteljica in živela z njimi. Neprecenljiva izkušnja, kjer sem se naučila več kot kadarkoli kjerkoli. Ker pa sem se finančno med tem izčrpala, sem iskala službo doma in ko sem jo dobila, sem se leta 2015 vrnila v Slovenijo, kjer sem tri leta delala z mladimi v Vzgojnem zavodu. Ves čas pa me je vlekel nazaj v Afriko, predvsem zaradi dela. Nekako težko mi je bilo delati z revnimi v Sloveniji, če vem, da so otroci v Afriki,

tisti, s katerimi sem jaz delala, toliko bolj pomoči potrebni. Tam država otrokom namreč ne pomaga tako kot v Sloveniji in vseskozi sem čutila, da sem bolj potrebna v Afriki. V Afriki država prej jemlje kot daje, zato je prostovoljska pomoč tako potrebna. Še vedno sem bila v stiku, tako z Etiopijo kot s Kenijo, precej bolj me je vlekel v Etiopijo, v Bosco Children. In postopoma sem to tudi uresničila: januarja 2019, ko sem prejela misijonarski križ. Tokrat sem se torej odpravila kot laična misijonarka, ne le kot prostovoljka.

**Kakšna je razlika med biti prostovoljec in biti laični misijonar? Je to kaj drugače?**

Ja in ne. Kar se moje zagnanosti in predanosti delu tiče, je enako. Če delam prostovoljno, kot zaposlena ali kot misijonarka, vedno skušam dati vse od sebe, ker delam nekaj, kar mi je zelo pomembno. In delo z uličnimi otroki zasluži celega človeka, vso predanost. Drugače pa je to, da sem dala obljubo pred cerkvenim občestvom in da ne delam le kot socialna pedagoginja, temveč misijonarka. Bolj čutim Božjo voljo pri svojem delu in poslanstvo, ne le da pomagam, temveč da otrokom posredujem izkušnjo Božje Ljubezni. Vsako jutro si nadenem okoli vratu misijonarski križ, in ta me ves čas spo-

minja, da ne delam v svojem imenu, temveč v Njegovem.

**Je za tako odločitev vseeno potrebno imeti tudi malo poguma in pustolovskega duha?**

Vsak v življenju sprejema odločitve in jih uresničuje, za vse je potreben pogum. Za vsako delo, ki ga opravlja, za vzgojo lastnih otrok, zakon...



Vsak človek ima svoje poslanstvo, moje je pač takšno. Ni enostavno, ker sem pogosto sama in daleč od doma v tujem okolju, vendar ne živimo zato, da bi bilo enostavno. Vsak, ki vzgaja svoje otroke, neguje zakon ali vzdržuje hišo itd., lahko prav tako reče, da ni enostavno. Je sicer drugače, a vsak človek je drugačen. Vsak je pustolovec svoje avanture, ki se ji reče

življenje.

**Kako so tvojo odločitev sprejeli tvoji domači in prijatelji?**

Domači in prijatelji so me vedno zelo podpirali. Tudi sedaj me, ves čas, kar mi je zelo pomembno, pogosto kličem domov za klepet. Tukaj so sicer ljudje zelo prijazni, imam tudi prijatelje, vendar ni isto,

kot so domači, kot prijatelji od doma, ki te poznajo do obisti in ti dejansko lahko svetujejo. Posebej v času COVID-19, ko se je večina tujcev vrnila domov, mi ta stik z domovino še več pomeni. Seveda sem srečna, da sem v Etiopiji, vendar vsak potrebuje sistem podpore.

**Si bila deležna tudi negativnih odzivov?**

Seveda, tudi, predvsem od lju-

di, ki jih niti ne poznam. Zato nerada pišem v javnost, ker se najdejo negativci, ki kritizirajo moje življenje, in to boli. Moje življenje je pač moje, tako kot je tvoje.

**Delaš z uličnimi otroki. Kako je organizirano življenje in delo v vaši ustanovi?**

Delam v domu za ulične otroke. Po svojih izkušnjah v podobnih organizacijah lahko rečem, da je ena najbolj uspešnih ustanov za reševanje tovrstne problematike. Veliko organizacij namreč rešuje otroke le deloma, bodisi s hranom in zatočiščem ali le z izobraževalni proces, delo, družino. Ko so dovolj motivirani, da opustijo ulično življenje, vstopijo v drugo stopnjo programa, ki se imenuje Bosco Children Come and See Pridi in poglej. Reče se mu dnevni program, saj fantje pridejo jutraj in popoldne okoli 17h odidejo nazaj na ulico. Tako se postopoma privajajo na bolj strukturirano življenje. Takojšnji prestop v dom bi bil zanje prevelika in prehitra sprememba. Če zmorejo dva do tri mesece dobro slediti dnevnemu program učenju in delu, pridejo živeti v

dom Bosco Children. Ko vstopijo iz dnevnega programa v dom, se jim vse spremeni. Najprej dobijo nova oblačila in higienske potrebščine, posteljo. Ko se namestijo, začnejo program orientacije. Nekaj časa se preizkušajo v različnih delavnih in s tem ugotavljajo, kaj jim bo za prihodnost najbolj pomagalo in v čem so dobri. Nekaj tednov je posameznik npr. v mizarski delavnici, potem se prestavi v elektronsko, potem čez nekaj tednov v usnjarsko, kmetijsko, kuharsko, kovinarsko. Obdobje orientacije traja skoraj 6 mesecev. Po tem se odločijo za eno smer, ki jo izpopolnijo v naslednjih letih in dobijo tudi certifikat, s katerim se lahko zaposlijo. Nekateri pa se šolajo v osnovni šoli v naši okolici. V času treh let bivanja pri nas se hkrati povezujemo tudi z družino in vsakega otroka postopoma navajamo na življenje v družini. Z njim obiščemo družino, ki je včasih po 1000 km oddaljena, najprej za en dan, čez nekaj mesecev gre fant tja za en teden, in potem ponovno. Cilj programa pa je ponovno bivanje v družini. Pogoj je, da nadaljuje s šolanjem ali se zaposli, oboje z našo pomočjo. Pri nas ostanejo do tri leta, in v tem času živimo skupaj kot družina.

/dalje  
Špela Pahor



Skoraj vse dejavnosti v šolstvu in izobraževanju ponovno delujejo

# Slovenija je preklicala epidemijo virusa covid-19!

Slovensko javnost in tudi politiko je presenetil nenaden sklop vlade, ki je preklicala epidemijo novega koronavirusa, imenovanega tudi covid-19. Gre za označbo razmer, ki jih je s svojim smrtonosnim delovanjem povzročil virus, vladi, strokovnim dejavnostim, zlasti tistim z zdravstvenega področja, pa seveda državljanom s svojim obnašanjem in ravnanji pa je v veliki meri ga uspelo zaječiti. Tudi državni poglavar Borut Pahor zatrjuje, "da sta vlada in Državni zbor pri soočanju z epidemijo covid-19 odlično opravila svoje delo". Slovenija ima vsaj za zdaj najboljšo epidemiološko sliko v Evropi, kar pomeni, da je novih okužb zelo malo, te pa so nadzorovane, tako da ne morejo neovirano povzročati novih okužb oziroma ponovnega širjenja epidemije. Vlada je odpravila veliko število ukrepov, sprejetih za premagovanje virusa, tako da se razne dejavnosti in z njimi življenje vračajo v skoraj normalne okvire in oblike. Od ponedeljka, 18. maja, ponovno deluje tudi celoten sistem šolstva in izobraževanja, od vrtcev, osnovnih in srednjih šol, dijaških domov pa do univerz. Sproščene so tudi športne dejavnosti za ljubiteljske in

vrhunske športe. Tudi v vseh dejavnostih, poklicih in strokah, kjer so bile ukinjene ovire za njihovo delovanje, pa mora jo še vedno upoštevati in izvajati zaščitne in varnostne ukrepe zoper virus, ki bi se kje vendarle lahko ponovno pojavil. Upoštevati moramo, da je v boju zoper virus potrebna skrajna

smrtjo, napovedi revolucije in državljanske vojne, pa dejanja skrajnega sovraštva do Janeza Janše. Premier je na nedavni izredni seji državnega zbora dejal: "S smrtjo se grozi na sejah vodstvenih organov javne radiotelevizije. Tri ure je trajala njihova seja, tri ure so zasedali pod transparentom, s katerim

sandri Pivec, je nezanec grozil s smrtjo, ker sodeluje v novi vladi oziroma koaliciji. Vendar ga je policija tokrat odkrila in zoper njega domnevno uvedla postopek. Radio Študent javno grozi s smrtjo. Pri njih so zapisali: "Smrt janšizmu". V napelem in razburljivem ozračju nastajajo in se objavljajo razni dokumenti, izjave, trditve političnih strank ali njihovih voditeljev, polemike o slovenskem novinarstvu ter še marsikaj drugega, kar vse dokazuje, da se vsaka politična stranka bojuje za svoj del oblasti ali pa vsaj za vpliv v politiki in državi. To zagotovo še posebej velja za nekdanjega premiera Marjana Šarca in predsednika zdajšnje vlade Janeza Janšo. Navajam dvojne poglede in mnenj o zdajšnjih razmerah v Sloveniji, zagotovo dobronamernih oseb. O obeh navajanih noben opozicijski medij ni napisal ali objavil ničesar. Ugledni pravnik, diplomat, politik in zdajšnji svetovalec predsednika države, dr. Ernest Petrič, je v intervjuju s televizijskim voditeljem dr. Jožetom

Možino poudaril uspeh sedanje vlade pri premagovanju novega koronavirusa. Ocenil je, da Slovenija ne drsi v diktaturo, kakor strašijo mediji skupaj z levim političnim polom. Posvaril pa je pred nestabilnostjo, neredom, nespoštovanjem pravil in govorico ulice, ki so po njegovem mnenju največja nevarnost za demokracijo. Politike, ki bi probleme radi reševali s protesti na ulicah in nanje pozivajo ljudi, pa je pozval, naj bodo izjemno previdni, "saj ko seješ veter, lahko žanješ vihar". Svojski in oster pa je komentar, ki ga je v tedenskem magazinu Reporter objavil duhovnik in publicist Andrej Marko Poznič, župnik v Ihanu pri Domžalah. Takole meni: "Slovenija je priča levičarski histeriji. Njihove duševne muke, ker je vlado prevzel Janez Janša, so zrele za 'Polje' (mišljen je kraj ob robu Ljubljane, kjer je sedež psihiatrične klinike, op. m. d.). Levičar, kakorkoli jo že imenujete, strelja na vlado z vsemi topovi. Pri tem svojo paniko širi med ljudi in znova ustvarja vzdušje velike nesreče, zmede. Uvod so uprizorili pred izvolitvijo nove vlade. Tedaj so se akademiki obrnili na poslance, da ne bi storili takega koraka. Potem so štafeto prevzeli novinarji, posebno tisti, ki jih moramo plačevati vsi. RTV Slovenija je postala pravo leglo laži, mani-

pulacije, zavajanja, medijskega linča, in kar je še takega. Potem so začeli kolesariti. Pri vseh naštetih gre najprej za denar, za njihova udobna delovna mesta in njihove visoke prihodke. Požvižgajo se na red, na zakone, na solidarnost in ljudstvo. Njim gre zase! Trditve, 'da je demokracija pri nas ogrožena', 'da novinarji niso svobodni', 'da imamo desno skrajnost na oblasti', so laži". Raje kot se ukvarjam s polemikami in vsiljevanjem vseh mogočih "resnic", razmišljam o tem, da so (smo) Slovenci med krizo zaradi koronavirusa pokazali zelo veliko stopnjo in primerov solidarnosti, kar pomeni, da so nudili oporo drugemu, ki je bil v težavah, da so skrbeli za sodržavljane. Nekatere dobrotnike so pozneje v različnih medijih namesto zahvale žalili. V oddaji Tarča na TV so znanega podjetnika, ki je slovenski državi preskrbel večjo količino zaščitnih sredstev zoper virus in se pri tem odrekel zaslužku, označili za vojnega dobičkarja. Hvala Bogu, solidarnosti sem tudi sam deležen. Pri premagovanju težav in stisk, ki jih je povzročila epidemija virusa, mi nesebično in v vsem pomaga Valter Pregelj, novinar javnega Radia Slovenija. Za njegovo pomoč in značjasko plemenitost sem mu iz srca hvaležen.

**Marijan Drobež**



čuječnost, saj se ta vedno nahaja in deluje med nami, tudi nihče ne ve, ali bo sploh kdaj obvladan in premagan. Toda v Sloveniji se hitro zaostrujejo tudi politične razmere, napetosti, ki jih očitno ustvarjata in spodbujata oba obstoječa ideološka in politična tabora. Nekaj navadnega so postale grožnje s

se je grozilo s smrtjo 220-tisočim, ki so volili SDS. Meni se neposredno grozi s smrtjo. Fotografija o tem se objavlja kot nekaj povsem običajnega na spletni strani javne radiotelevizije". Predsednici stranke Desus, podpredsednici vlade, pa ministrici za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, dr. Alek-

dov in mnenj o zdajšnjih razmerah v Sloveniji, zagotovo dobronamernih oseb. O obeh navajanih noben opozicijski medij ni napisal ali objavil ničesar. Ugledni pravnik, diplomat, politik in zdajšnji svetovalec predsednika države, dr. Ernest Petrič, je v intervjuju s televizij-

Upravitelji in gospodarstveniki za pomoč severnoprimerški regiji

## Enotno Rešimo Goriško!

V občinski palači v Novi Gorici so se 15. maja zbrali severnoprimerški župani, predstavniki gospodarstva in območnih gospodarskih ter obrtnih zbornic, severnoprimerški državni svetniki in poslanci Državnega zbora RS. Nekaj manj kot 40 zbranih je na osnovi podatkov o stanju gospodarstva in brezposelnosti v regiji enotno - ne glede na strankarsko pripadnost - sklenilo, da bodo območne zbornice pripravile analizo stanja v gospodarstvu v regiji v primerjavi z ostalimi slovenskimi regijami, da bo podjetniško-gospodarska pobuda "Rešimo Goriško" zbrala vse predlagane ukrepe ter da bo regija pripravila dolgoročno razvojno strategijo. Omenjena pobuda predlaga sprejetje ukrepov, ki bodo najboljše naslovili posledice zdravstvene krize, zagotovili premostitev gospodarskih posledic in razvoj trdnjega in boljšega gospodarstva, ki bo odporno na tovrstne in druge krize. Ukrepi se nanašajo na tri segmente, in sicer promocijsko-demonstrativne ukrepe, ki vplivajo na konkurenčnost regije kot celote, ukrepe za vzdrževanje likvidnosti v podaljšanem obdobju negotovosti in blokade tokov med Italijo in Slovenijo ter ukrepe za vzdrževanje ravni zaposlenosti. Predlog ukrepov in analizo bo regija posredovala v obravnavo pristojnim ministrstvom in državnem svetu. Tema srečanja v Novi Gorici so seveda bile posledice ukrepov za preprečevanje širjenja bolezni covid-19 za krajevno gospodarstvo in ukrepi za premostitev krize ter razvojne priložnosti za gospodarstvo. V regiji želijo oblikovati obstojnejše gospodarstvo, osnovano na znanju in manj odvisno od italijanskih potrošnikov in trga, so večkrat poudarili. Večji del severnoprimerške regije je že

več kot desetletje v pretežni meri odvisen od italijanskega trga. Gre za preplet gostinskih, trgovskih, igralniško-zabavišnih, obrtniško-industrijskih, logističnih in drugih storitev, ki zaposlujejo večino krajevnega prebivalstva. Delež italijanskih gostov v igralniških kapacitetah znaša čez 95 %, v večini gostinskih pa 80 %. Večina drugih panog je vitalno odvisnih od poslovnih odnosov z Italijo. "Najprej je pomembno, da smo poenoteni vsi akterji, gospodarske iniciative, župani, poslanci in svetniki", je časnikiarjem povedal novogoriški župan **Klemen Mi-**

ta regija potrebuje pomoč vlade in države, solidarnost vseh ostalih regij. Ne rabijo je dolgo; rabimo jo toliko, da premostimo to obdobje in da začnemo novo gospodarsko rast". "Ne prosimo za miloščino, prosimo za pomoč pri premostitvi krize in za razvojne impute, s katerimi bi naše gospodarstvo naredili trdnjše in odpornejše na takšne krize". Odvisnost od italijanskega trga ne sme biti več tolikšna, kot je bila doslej. "Pri nas se je kriza začela takrat, ko se je začela v Italiji, in končala se bo, ko se bo končala v Italiji. Kaže zelo slabo. V Italiji niti ni še mimo zdravstvena kriza, kaj šele

"Ta razglasitev je našo regijo postavila še v slabši položaj. Ostala Slovenija se lahko pobira, normalno zadira, pri nas pa smo, ker smo toliko odvisni od Italije, izgubili še tisto premostitveno pomoč, ki smo jo imeli, ker več ne veljajo izredne razmere. Prav ta prekinitev bo pokazala, koliko smo bili več prizadeti kot ostali deli Slovenije. Zato pričakujem od države občutljivost za naše področje". Ravnateljica GZS severne Primorske **Nevenka Volk Rožič** je potrdila, da je gospodarsko stanje res hudo, čeprav "o številkah v tem trenutku nihče ne more na-

dnevno spreminjati, natančnih torej še ni. "Odpuščenje pa gotovo bo", še zlasti so na udaru dejavnosti, katerih delovanje je bilo prekinjeno z uredbo, ne nazadnje prevoznikstvo, logistika, trgovina in industrijski obrati. To so področja, ki bodo potrebovala daljše okrevanje. "Naš konkretni klic je po tem, da država prisluhne naši specifičnosti, jo upošteva".



ocenil kot "dobrodošlo", "takih pobud bi pričakoval več, ker je kriza vedno priložnost za neke spremembe". Trenutna kriza pomeni za ta prostor "neko strezni- tev in priložnost za nove vizije". Gospodarstvo naj bo še naprej "proaktivno". Kar se

tiče predstavljenih ukrepov, so med njimi tudi "nove pobude, o katerih velja razmisliti". So sicer "specifične za ta prostor", hkrati pa tudi "realne". Koliko je možno, da bi znižali davek na igre na srečo? "Ne vem, če je to ukrep, ki bi veliko pripomogel. Upam, da ga bodo na pravi način naslovili in obravnovali. Ocenjujem, da je igralništvo v tem trenutku morda celo v prednosti pred sosednjo državo; verjamem, da bo igralnica v Novi Gorici začela s poslovanjem zelo kmalu, v Benetkah pa morda še tri mesece ne bo. Tako se ji lahko povrne neka klientela, ko se bodo meje odprle. Zato je vprašanje, ali bo ta kriza pomenila res tako velik izpad, kot ga nekateri napovedujejo". Kaj pa prehajanje meje? "Državi se ves čas dogovarjata, vendar je v tem trenutku večji problem na italijanski strani. Mislim, da bo zadeva kmalu urejena z Avstrijo in s Hrvaško, verjetno tudi z Madžarsko", "z Italijo pa je večji problem, ker imajo še vedno težave z okužbami". "Odvisno bo torej od italijanske strani, ne od naše".

**DD**



foto dd

**klavič**. "Severna Primorska nastopa kot enotna regija, ki cilja na premostitev krize in na nov razvojni cikel, ki bo zagotovil nova delovna mesta, ki bo privlačen za mlade". Pobude bodo predali ministrom, od poslancev in svetnikov pa pričakujejo politično podporo. Ta regija je v preteklosti veliko prispevala v proračun, "zdaj

gospodarska! To bo država, ki bo doživela verjetno najhujši gospodarski zlom po dveh svetovnih vojnah v prejšnjem stoletju". "Naše gospodarstvo je desetletja gradilo svoje dohodke na italijanskem trgu, dobaviteljih in potrošnikih. To želimo premostiti in se postaviti na svoje noge". Slovenija je preklicala epidemijo.

tančno govoriti, gre zgolj za ocene. Ključno je, da je severnoprimerško gospodarstvo, ki je zelo vpeto v italijanski trg, dejansko prizadeto zaradi večje prizadetosti italijanskega trga in ocene, da bo tudi okrevanje italijanskega trga potekalo bistveno počasneje". Napovedi in posamične napovedi o odpuščanju so, podatki se

Pomembno bi bilo, da zniža davek od iger na srečo za 5 % za obdobje do 2022, "saj je že v tem trenutku jasno, da bo igralništvo, po katerem smo v tem prostoru posebej prepoznavni, potrebovalo zelo dolgo obdobje okrevanja". Poslanec **Danijel Krivec** je pobudo **Rešimo Goriško**



Katja Ferletič



## STARE JEDI V NOVIH LONCIH (83)

Narava je v pomladanskem času v polnem razcvetu in že dolgo ni bilo tako bogate letine špargljev, gojenih in divjih.

V maju, mesecu špargljevih jedi, je bilo navadno veliko prepoznanih prireditev za sladokusce, letos pa si praznovanje lahko privoščimo le v domači kuhinji. Šparglji, beluši, imajo v naši tradicionalni kuhinji od nekdanj pomembno vlogo, so del naše kulinarne kulture. To je rastlina, katere okus nam je domač, nas spominja na toplino maminega objema, na otroška leta. Šparglje postavlja tudi



sodobna kuhinja na pomembno mesto, tako domače, pridelane na poljih, kot divje, ki rastejo v naravi. Šparglji so med prvimi vrstami pomladne zelenjave, znani so tudi zaradi pozitivnega vpliva na zdravje. Sezona nabiranja se začneja že z marcem in traja vse do sredine junija, vrhunec pa doseže okoli prvomajskih praznikov. Šparglji so že tisočletja cenjena zelenjava: izvirajo iz Male Azije, kjer so jih domačini gojili že pred 2000 leti, in tudi Grki in Rimljani so jih imeli za poslastico. Že v 1. stoletju pr. Kr. so Rimljani šparglje tudi zamrzovali - s hitrimi kočijami so jih peljali s področja reke Tibere do snežnih predelov Alp in jih tam shranjevali tudi do pol leta. Šparglje so cenili in imeli za aristokratsko jed, pripisovali so jim zdravilne moči pri ledvičnih obolenjih, veljali pa so tudi za odlični naraven afrodiziak. Zanimivo je, da so jih uporabljali celo kot zdravilo proti zobobolu (korenino šparglja so kuhali v vinu) in kot ukrep pri čebelnem piku. V drugih predelih Evrope so postali priljubljeni šele ob koncu 16. stoletja. Velik ljubitelj špargljev je bil tudi Ludvik XIV. - da bi jih lahko užival celo leto, je ukazal zgraditi poseben rastlinjak, v katerem so gojili samo to rastlino. Gojenje špargljev se je preneslo tudi v druge predele sveta, med druge v Severno Ameriko, in danes so prav Združene države Amerike med največjimi proizvajalkami s Španijo, Francijo, Avstrijo, Mehiko, Perujem in južnoafriškimi državami.

Največja razlika med belimi in zelenimi šparglji je v načinu gojenja: bele šparglje namreč prekrijejo s črno folijo zato, da rastejo brez sonca in tako ne proizvajajo klorofila - zelene barve. V Evropi so jih masovno začeli vzgajati v poznem 18. stoletju, njihov okus je milejši od okusa zelenih, ki nastanejo iz belega poganjka, ko ta pokuka na svetlobo in v njem nastane klorofil. Divji šparglji so pravzaprav zeleni, ki zrastejo v naravi, ko ptice raznašajo semena. Na prvi pogled so kot drobna različica belega šparglja, vendar so zelo iskani v krogu ljubiteljev, ki se spomladi podajajo na pohode v naravo.

Pri gojenju špargljev ni večjih razlik med pre-

teklostjo in sedanostjo. Nekoč so šparglje pri nas, še posebno v Štandrežu, gojili predvsem za prodajo na goriških in tržaških tržnicah - bili so izredno cenjeni in za kmete donosni, saj so dosegali višje cene od drugih povrtnin. Ko so domači kmetje povečali proizvodnjo, so jih prodajali celo trgovcem na Dunaju in ti naprej še v druga avstrijska mesta. Ker so zgodnja zelenjava, so hodili šparglji z vlakom na pot že marca. Legenda pravi, da je celo Napoleon Bonaparte v aprilu 1797, na slavnostnem kosilu v Ljubljani, okusil štandreške šparglje. Pri organizaciji prvih izvedb štandreškega tradicionalnega Praznika špargljev (prvič so ga organizirali leta 1968) sta s Prosvetnim društvom Štandrež sodelovali še kulturno društvo Oton Župančič, vaško kmečko društvo, in športno društvo Juventina, kasne-

je pa je skrb za organizacijo praznika v celoti prevzelo Prosvetno društvo, ki je dogodek pripeljalo do današnjih dni. Praznik je nastal kot družabno-kulturna večdnevna prireditev ob koncu sezone špargljev, običajno zadnjo soboto in nedeljo v mesecu maju ter prvo sobo-

to in nedeljo v juniju. Šparglje so nekoč, tako kot danes, gojili v posebnih nasadih, "špargerah". Gojenje je zahtevno, saj gre za zelo občutljivo rastlino, in da uspešno raste, sta potrebna peščena zemlja (rastlina sploh ne potrebuje vode) ter kakoviten gnoj. Prvo ali drugo leto, ko so "špargere še mlade", so nekoč med šparglje posadili tudi delj, cvetačo, radič ali krompir. Sezona "mladih šparger" je zelo kratka, traja namreč 15 dni, v "odraslih špargerah" pa rastejo šparglji približno dva meseca (od konca aprila do konca junija). Pri pobiranju so kmetje uporabljali poseben nož, s katerim so špargelj odrezali globoko v zemlji.

Pri pripravi špargljev ne režemo z nožem, ampak jih vzamemo v roko in jih začnemo lomiti v smeri od vrha proti spodnjemu delu, da dobimo krajše kose. Od točke, kjer se steblo ne bo več zlahka odlomilo, a se bo le upognilo, lomljenje zaključimo in preostali del stebela zavržemo. Šparglji so bili v preteklosti na mi-zah predvsem premožnejših ljudi, obeljeni z olivnim oljem. Pridelovalci so najlepše prodajali, za domačo rabo so si obdržali "špargino", drobne, nalomljene, zvite šparglje. Pripravljali so jih v omaki, še posebno za večerjo pa z jajcem in polento - dodajali so jim nekaj vode, tako da so lahko omakico "točali" s polento.

## ŠPARGLJI Z JAJCEM IN POLENTO

## Sestavine:

1 kg špargljev, sol, 3 jajca, olivno olje, kis in paper po okusu.

## Priprava:

V slani vodi približno 10-15 minut kuhamo očiščene in nalomljene šparglje, nato jih odcedimo. Jajca posebej skuhamo, olupimo in narežemo. Ohlajene šparglje damo v skledo, dodamo jajca in obelimo po okusu. Serviramo na krožniku s polento.

20. maj / Svetovni dan čebel

## Vsi lahko pomagamo pri ohranjanju čebel

Lani je Inštitut Earthwatch poudaril, da so čebele najpomembnejše živo bitje na svetu, in hkrati opozoril, da je čebela ogrožena do te mere, da ji grozi celo izumrtje, saj se je število čebel po svetu v zadnjih letih znižalo za 90 %. To se dogaja zaradi krčenja gozdov, pomanjkanja varnih mest za gnezdenje, pomanjkanja cvetic, rabe pesticidov in spreminjanja prsti.

Čebele so bistvena žival za zemeljski ekosistem, saj je 70 % svetovnega kmetijstva odvisnega od te male žuželke. Brez čebel bi se rastline ne razmnoževale in ogrožena bi bila ne le flora, ampak tudi favna. Raziskave med drugim dokazujejo, da so čebele edino živo bitje, ki ne prenaša nobene vrste nalezljive bolezni.

Mislím, da je kratka razlaga zadostna, da lahko razumemo, kako je življenje čebel in posledično tudi naše v veliki nevarnosti. Poziv je zato, da moramo biti kar se da pazljivi in hitro ukrepati, dokler ni prepozno in dokler obstajajo še rešitve.

V sredo, 20. maja, smo praznovali svetovni dan čebel. Morda vsi še ne vedo, da gre za sluslga za ta posebni dan, ki so ga Združeni narodi razglasili leta 2017, prav Sloveniji. Slovenci se izjemnega poslanstva, ki ga imajo čebele, dobro zavedamo. Čebelarstvo je globoko zasidrano v naši kulturi in tradiciji, to lahko spoznamo po celem območju, v katerem živimo, tako v matični državi kot pri nas. Naši pridelki, naša ljubezen do narave in te živali so svetovno znani, zato ni čudno, da se je prav pri Slovencih porodila ideja o svetovnem dnevu čebel. 20. maj je datum rojstva velikega izvedenca na področju čebel iz 18. stoletja, Antona Janše. Bil je pionir sodobnega čebelarstva in prvi čebelarški učitelj na dvoru habsburške cesarice Marije Terezije. Sprožil je pravo revolucijo na kratkem področju čebelarstva in napisal dve knjigi. Po njegovi smrti je Marija Terezija ukazala vsem čebelarjem, naj se zgledujejo prav po Janševih priročnikih.

Na ta dan so po svetu na različne načine obeležili to po-

membno žuželko, letošnja tretja mednarodna obeležitev pa je zaradi epidemije potekala le virtualno. Organizatorji, FAO (Food and agriculture organization), so v sodelovanju s Slovenijo, mednarodnim čebelarškim združenjem Apimondia in Kitajskim čebelarškim združenjem ter kmetijsko aka-



Foto BenyKosic

demijo, poudarili prav pomen čebel, čebelarjev in s čebelarstvom povezanih pridelkov. Opozorili so med drugim, da je potrebna angažiranost tako držav, organizacij, raziskovalnih in izobraževalnih institucij, civilne družbe, zasebnega sektorja, kmetov in čebelarjev, kot tudi vsakega posameznika, za ohranjanje čebel in drugih opraševalcev.

"Svetovni dan čebel je odlična priložnost, ki jo moramo izkoristiti. Tu se čebelarji in nara-

varstveniki obračamo na vse ljudi, da nam po svojih zmoglostih pomagajo izboljšati razmere za preživetje čebel in s tem tudi za preživetje ljudi. Tu niso potrebni veliki koraki, ampak šteje prav vsak, ki zagotavlja čebelam lažji obstoj".

Kako lahko vsak od nas prispeva k ohranjanju čebel in drugih opraševalcev? Na balkonih, terasah in vrtovih v okrasne namene lahko vsadimo medovite cvetlice. Med in čebelje pridelke kupimo pri lokalnem čebelarju. Otroke in mladoletnike seznanimo s po-

menom čebel. Ohranimo stare travnike in jih popestrimo z rastlinami, predvsem medonosnimi. Cvetiče rastline kosimo šele po njihovem cvetenju. Odstopimo primerne kmetijske lokacije za začasno ali trajno namestitve čebel. Če je le možno, uporabljamo čebelam neškodljive pesticide in škropimo v nevetrovnem vremenu, zgodaj zjutraj ali pozno zvečer, ko se čebele umaknejo s cvetov.

MČ

## Sleparije v času pandemije

## POZOR!

Sleparije so vsakdanji kruh za nekatere. To se dogaja tudi z velikimi podjetji, ki prav tako znajo slepariti in dobro izkoristiti finančno moč in tudi sedanje krizno stanje. Ker smo v tem času precej zaprti na domu in velikokrat naročimo kaj po internetu, se je skoraj ustalila splošna praksa, da nam kurir prinese paket in nam ga odda brez podpisa ali brez dodatnih informacij ali celo pusti pri vhodu ali v skupnem prostoru stanovanjskega bloka. Prijatelja sta me opozorila o posebnostih strukturirani goljufiji znanega telefonskega podjetja. Na dom dostavijo paket, ki ga niste naročili, in v trenutku prejema aktivirajo dodatno ponudbo oz. strošek na telefonsko linijo. Osebi, ki sta me obvestili, sta seveda telefonsko opozorili družbo, splošen odgovor operaterjev pa je bil ta, da so s prevzemom paketa tudi sprejeli ponudbo.

Prijatelja sta mlada in bosta verjetno tudi nadaljevala po dolgem pravno-birokratskem postopku do pravice. Pomislímo pa, koliko starejših nima moči, da bi se ukvarjali s takimi sitnimi zadevami, in kolik ljudem je bila storjena krivica.

Ta zapis želi biti opozorilo in nasvet, da za vsak paket, ki vam ga oddajo na dom, pozorno vprašate, kdo je pošiljatelj, in ga ne sprejmete, če ga niste naročili. / MČ

Erika Brajnik

## NATUROPATSKI NASVETI (292)

## Poglejmo naprej (3)

Takšne preizkušnje, kot je zdajšnja z epidemijo, že dolgo ni bilo na svetu. Mnogo znanstvenikov in okoljevarstvenikov je opozarjalo, da je toksemija planeta preobširna in da bo naš planet sprožil bolezen. Sam New York Times je junija 2019 izdal članek, ki sem ga takrat z veseljem delila; v njem piše, da bo v Evropi umrlo na tisoče ljudi do leta 2030 zaradi patogenih mikroorganizmov in bolezni, kot je tuberkuloza (bolezni pljuč). Znanost je že vedela, da se nekaj pripravlja, da je preveč toksinov v zemlji, zraku, vodi, morju in da mora človek plačati svojo ceno. Ker je sam glavni krivec za vse to. To niso teorije zarote, to so zakoni narave, znanosti, evolucije. Planet deluje enako kot naše telo, ko je preveč toksinov v telesu, izbruhne bolezen.

Novi virusi bodo prišli, in če bomo imeli močno telo, bomo lažje preživeli, kot če bo le-to šibko. Tudi državni načrti bi morali to upoštevati. Nujno bi morali napisati novo odredbo in spremembo pri razbremenitvi in ohranjanju čistega okolja, pomoč bi morali dati ljudem in zemlji in veliko manj industriji. Tako vse skupaj izgleda, kot da bismo uhajali!

Zaradi tega, da bi bili aktivni, ker želimo in iščemo zdravje, smo naturopati Slovenije začeli 7. aprila 2020, na svetovni dan zdravja, akcijo 100 dni teka. Tako tečemo vsak dan 20 minut po svojem mestu, vasi, vrtu, nekateri so v času karantene tekli celo po balkonu. Sama sem, moram



priznati, nekajkrat ušla ven, kljub prepovedim. Tek osvobaja, vzemite si 20 minut časa samo zase, za svoje zdravje, za svoje telo. Tako bomo imeli lepšo postavbo, bomo shujšali, imeli bomo manj možnosti, da v življenju zbolimo za diabetesom ali doživimo srčni infarkt, bomo lepše spali, lepše odvajali blato, kosti se bodo bolj obnovljale, saj s tekom preprečujemo osteoporozo. Telo se pomladi! Fizična aktivnost je najboljši antidepresiv, kar jih poznam. Naša telesa bodo vedno bolj močna in seveda manj dovzetna za bolezen. Vsak trud za zdravje se obrestuje, tudi ta se bo. V času, ko tako nevarna bolezen pustoši po naših krajih, moramo iskati pot do zdravja, moramo iskati in krepiti telo vsak dan. 100 dni ni težko, samo dobre športne copate potrebujemo, gremo skozi vrata in smo že v akciji! Išči-mo zdravje! www.saeka.si

NOVI  
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa veneto s.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,

tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - Pzsa Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

**Jamčenje zasebnih podatkov:** v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.



Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To število smo poslali v tisk v torek, 19. maja 2020, ob 13. uri



POGOVOR Giovanni Candussio, organizator koncertov

# Koncertov še dolgo ne bo, saj je združevanje v tem času naš največji sovražnik

Azalea. it je eno največjih italijanskih podjetij, ki deluje na področju organizacije koncertov in drugih glasbenih ter kulturnih dogodkov. V letih je organiziralo koncerte največjih protagonistov svetovne in državne glasbene scene. Med temi lahko omenimo Stinga, Carlosa Santano, Briana Maya, Stevena Tylerja, skupino Iron Maiden, Spandau Ballet, Simple Minds, Metallica, Dream Theater in nešteto drugih. Z Giovannijem Candussiom, vodjo komunikacijskega oddelka, se zaradi obiskovanja koncertov pozna že precej let. Pogovorila sva se o njegovem poklicu in trenutnem kriznem času.

**Najprej bi te vprašala, da bi našim bralcem predstavil družbo Azalea. it.**

Azalea. it je komercialna znamka podjetja Zenit s. r. l. Že več kot trideset let se ukvarjamo z organizacijo in promocijo velikih kulturnih in glasbenih dogodkov. V kratkem času je postalo podjetje najpomembnejše v tem sektorju, predvsem v severnovzhodnem delu Italije, zelo prepoznavno pa je tudi na državnem nivoju. Z leti smo organizirali veliko koncertov mednarodno znanih glasbenikov, ki so izbrali izključno nas in deželo Furlanijo Julijsko krajino za organizacijo svojih koncertov na italijanskih tleh. Podjetje ima sedež v občini Ronchis ob mestu Latisana – zanimivo je, kako se je v majhnem, nepoznanem kraju rodila in razvila tako pomembna dejavnost.

**Koliko uslužbencev ima Azalea. it?**

V podjetju nas je zaposlenih deset oseb - mi smo ustvarjalno in organizacijsko srce Azalee. Vsak od nas ima svojo vlogo, poleg tega pa se vsakokrat poslužujemo storitev zunanjih podjetij. Pri organizaciji vsakega večjega koncerta imamo namreč več sto zunanjih sodelavcev in dobaviteljev, ki pripomorejo k temu, da dogodek lahko izvedemo uspešno in v skladu z vsemi zakonskimi predpisi. Nekateri od teh so že vrsto let naši zvesti poslovni partnerji.

**Koliko časa je potrebnega za organizacijo vsakega velikega dogodka?**

Še posebno za organizacijo pomembnih koncertov, ki privabljajo v našo deželo množično občinstvo, je potrebno tudi večletno delo. Usklajevati moramo naše datume z razpoložljivostjo prostih terminov v turnejah posameznih glasbenikov in skupin. Od začetnih pogovorov, pogajanj, podpisovanja pogodb, iskanja primerne lokacije in datuma do vsesplošne organizacije dogodka preide navadno veliko mesecev. Koncerte napovemo na naši spletni strani vsaj leto dni pred datumom dogodka, tako da lahko pravočasno začnemo s prodajo vstopnic, pri tem se poslužujemo storitev družbe Ticketone.

**Kako izbirate najprimernejši**

**kraj za posamezne koncerte?**

Kraj, v katerem bo koncert potekal, izbiramo glede na razpoložljivost prostih terminov in obsežnost dogodka. Velikokrat nam sam menedžment, ki upravlja glasbeno skupino, predlaga določeno lokacijo. Pred leti smo imeli koncerte tudi v velikih stadionih v Vidmu in Trstu, zadnje čase pa iz organizacijskih razlogov dajamo prednost drugačnim lokacijam, ki so sicer primerne za manjše število navzočih, a imajo povsem drugačen arhitektonski in zgodovinski pomen. Nedvomno so med temi najbolj prestižni kraji pri nas Vila Manin, Veliki trg v Trstu in Veliki trg v Palmanovi. V krajih, ki so zelo primerni s povsem rekreacijskega oz. "turističnega" vidika, organiziramo koncerte predvsem v poletnih mesecih. Zelo uspešni so koncerti na plažah, med katerimi se občinstvo zabava, pleše in prepeva na notah komadov najbolj priljubljenih rock skupin. Pri našem delu skušamo usklajevati izbiro kraja koncerta s posameznimi glasbenimi zvrstmi,



Letos je žal pod vprašajem že sam obstoj našega podjetja. Doživljamo iste težave kot vsi ostali operaterji, ki delujejo na področju kulture in zabave. Vsi zaposleni smo doma, koristimo socialne blažilce, čeprav nihče od nas ni še dobil plače. Letos smo imeli na programu veliko koncertov. V dneh, ko se je vi-

in gledalci se bodo lahko kar z njimi odpravili na koncert. Za vse preklicane dogodke pa zakon ne predvideva denarne odškodnine, pač pa plačilo z vavčerji, s katerimi bodo imele stranke pravico do vstopnice za kak drug dogodek v organizaciji istega podjetja v času enega leta po koncu epidemiološke krize. Plačilo z vavčerji je sredstvo, ki ga zakon predvideva tudi v drugih sektorjih, kot so letalski promet in turizem. Prepričan sem, da bodo vsa podjetja, ki poslujejo na področju kulture in zabave, lahko preživela samo na tak način. Pomislimo samo na surove podatke, ki dokazujejo, da so v severni Italiji morala podjetja, kakršno je naše, zaradi koronavirusa



Iron Maiden v Trstu leta 2018 (foto Simone di Luca)

pri dokončni izbiri pa je pomembno predvsem dobro sodelovanje z javnimi ustanovami, občinami in posameznimi mestnimi upravitelji.

**Katere stvari so pri organizaciji koncertov za vas najpomembnejše?**

Pri organizaciji vsakega glasbenega dogodka posvečamo enako pozornost vsem vidikom. Skrbno spremljamo dogajanje: začetna pogajanja, podpis pogodb, prodajo vstopnic in konkretno organizacijsko delo. V podjetju smo si delo tako razdelili, da se vsak od nas pozorno ukvarja z določenim sektorjem. Nekateri skrbijo za prodajo vstopnic, drugi za promocijo, imamo še upravo in oddelek, v katerem se ukvarjajo izključno s pridobivanjem potrebnih dovoljenj ter z vzdrževanjem odnosov z javnimi upravami in poslovnimi partnerji.

**Koliko dogodkov organizirate vsako leto?**

V povprečju pripravimo vsako leto od sedemdeset do osemdeset večjih in manjših dogodkov, med katerimi so koncerti, praznovanja na sedežih raznih podjetij, javni ter zasebni nastopi gledaliških igralcev in komikov. Po pravici povedano, se mi zdi naše delo vsako leto težje ...

**Koliko dogodkov ste imeli na programu letos? Kako je koronavirus vplival na vaše delo?**

rus tako razširil, da smo morali zapreti vrata naših uradov, bilo je okrog 20. februarja, smo ravnokar končevali programirati niz poletnih dogodkov. Vsi smo upali, da se bo nevarnost virusa kmalu zmanjšala, žal pa do tega ni prišlo in zdaj smo v stanju, ko sploh ne vemo, kdaj bomo lahko spet začeli delati.

**Koliko dogodkov ste ukinili, koliko pa ste jih prenesli na nove termine?**

Nobenega dogodka nismo še ukinili. Vsi zaposleni se od doma trudimo, da bi za vse koncerte in nastope, ki bi jih morali imeti letos, dobili nov termin. Za veliko število dogodkov nam je to že uspelo, za druge še ne in nekatere poletne koncerte smo že prenesli na naslednje leto. Naša pobožna želja je, da nobenega večjega ali manjšega dogodka ne bomo popolnoma ukinili.

**Kako se obnašate v primeru preklica določenega dogodka? Kako poteka vračanje denarnih vsot za vstopnice?**

V zakonu, ki ga je italijanska vlada izdala z uredbo, t. i. "Decreto cura Italia", so točno navedene smernice, ki jih moramo upoštevati v primeru preklica koncerta oz. dogodka v obdobju izrednih razmer v državi. Vse vstopnice za dogodek, ki smo jih prenesli na nov termin, bodo še naprej veljavne

lo v poštvo samo izgube svojih članic in ne velike finančne škode, ki jo bodo utrpela podjetja, katerih delovanje je tesno vezano na našega. To so npr. hoteli, restavracije, bari in trgovine, ki se nahajajo v krajih, kamor prihaja veliko strank predvsem ob kulturnih dogodkih in koncertih. Žal se bo naš gospodarski sektor zadnji spet postavil na noge, saj se "zaradi nas" ljudje združujejo in združevanje je v tem času največji sovražnik zdravja posameznikov.

**Kako pomaga italijanska vlada gospodarskemu področju, na katerem delujete?**

Italijanski minister za kulturo in turizem Dario Franceschini se je zavzel za ustanovitev posebnega sklada v višini 130 milijonov evrov za pomoč podjetjem, ki delujejo na področju kulture in zabave. Njegovo delo tudi mi cenimo, vsekakor v pogajanjih z italijansko vlado nastopamo složno z ostalimi podjetji v okviru našega združenja Assomusica. Dialog z institucijami je še odprt in iskreno upam, da se bo v kratkem času sklenil z izdajo jasnih, primerljivih in poštenih smernic, ki bodo omogočale ponovno odprtje naših dejavnosti.

**Ste v tem hudem obdobju še vedno v stiku z "vašimi" glasbeniki in skupinami? Objavljate njihova videosporočila na vaši spletni strani?**

Seveda smo stalno v zvezi z glasbeniki, ki zelo radi sodelujejo pri raznih spletnih pobudah in pri objavljanju videosporočil. Na tak način skušajo tudi oni gojiti in ohraniti pozitiven, prijateljski odnos, ki ga imajo s svojimi oboževalci. Tudi mi s takimi sredstvi sporočamo ljudem vse potrebne informacije glede koncertov in drugih dogodkov. Vsak dan namreč dobivamo izredno veliko število elektronskih sporočil na vseh naših spletnih kanalih.

**Katero prednost ima po vašem mnenju Azalea v primerjavi z**

svojem delu se poslužujemo tradicionalnih sredstev in najnovejših spletnih kanalov.

**Kako pa se je v letih razvila tvoja kariera?**

Diplomiral sem na videmski univerzi na smeri odnosi z javnostjo. Že v letih šolanja sem sodeloval pri tiskovni agenciji ANSA v Trstu in pri časopisu Messaggero Veneto, svoje prve korake v svetu glasbenih dogodkov pa sem naredil leta 2009, ko sem sodeloval pri organizaciji festivala Homepage festival v Vidmu, od leta 2012 sem v službi pri podjetju Azalea. it.

**Katere so največje težave v tvojem poklicu? Kako si lahko kos kriznim, nepričakovanim dogodkom?**

Največjo težavo predstavlja stalno in zelo hitro spreminjanje stvari, načina komunikacije, hiter razvoj tržišča in pogoste spremembe varnostnih pogojev. Na vseh frontah moram biti na tekočem. Pri svojem delu nimam stalnih urnikov, potrebna sta strast in požrtvovalnost. Pomembno je predvidevati vse možne krizne scenarije - nepričakovan dogodek na kraju koncerta je lahko zelo težko obvladljiv. Glavno pravilo je: vse pripraviti in predvideti pravočasno!

**Kako pa obvladuješ stres?**

Doma, v objemu svoje družine, sem na varnem. To je kraj, v katerega se zatekam pred popolnim kaosom. Všeč mi je tudi tekati in se sprehajati po gričih v vzhodnih Brdih, kjer živim, in seveda popiti kozarček dobrega vina v družbi prijateljev. Tudi v službi, po vsakem koncertu, ko se sprostim, si rad privoščim pivo in klepet s sodelavci.

**Kaj ti je pri tvojem poklicu najbolj všeč?**

Pogled na zadovoljno občinstvo mi je nedvomno v ponos. Večkrat prejemam sporočila, v katerih mi ljudje čestitajo za uspešno organiziran dogodek. To mi je v največje zadovoljstvo: ko se občinstvo zabava in sodeluje, napetost pade in nastane pozitivna energija, ki ti povrne ves trud, vztrajnost, delo in čas. Pomembno je tudi imeti dobro ekipo sodelavcev - navsezadnje v določenih mesecih v letu preživim več časa s kolegi kot s svojo družino.

**Ali bi lahko delil z nami spomin na kak dogodek, ki ga še vedno nosiš v sebi?**

Leta 2014 smo v Lignano organizirali koncert škotske rock skupine Simple Minds. Na večer koncerta je lilo kot iz škafa in menedžer skupine je nagovoril pevca Jima Kerra, da bi po peti pesmi prekinil koncert in se poslovil od občinstva. Kerr se je umaknil z odra in jaz sem se že pripravil, da bom stopil na oder in sporočil prekinitev nastopa; v tistem trenutku pa je pevec nepričakovano ponovno prevzel sceno in s polnimi pljuči zapel uspešnico Don't You (Forget About Me). Kerr je ostal na odru do konca, popolnoma je bil moker od dežja, a rešil je koncert. Bil je čist trenutek pravega rocka!

**Katere lastnosti mora imeti, kdor se želi ukvarjati s tvojim poklicem?**

Ne sme se bati trdega dela in premikanja izven urada. Všeč mu morajo biti ljudje in glasba. Biti mora radoveden, natančen, ponižen in pazljiv, saj je tudi v tem svetu nešteto nekorektnih in zavajajočih oseb.

**Hvala za pogovor!**

Katja Ferletič



Kiss v Vili Manin leta 2013 (foto Simone di Luca)

sa preklicati že več kot tri tisoč dogodkov in, v primeru, da bi morala vračati strankam denarne odškodnine, bi nedvomno popolnoma izumrl pomemben sektor italijanskega gospodarstva.

**Govoriva o finančnih posledicah na vašo dejavnost ... So tudi pri vas v nevarnosti delovna mesta zaposlenih?**

Nedvomno! V nevarnosti je obstoj velike večine podjetij, ki delujejo na našem področju. Assomusica, združenje, ki deluje na državnem nivoju in v katerega smo včlanjeni, je ocenilo, da bo finančna škoda, ki jo bo ob koncu epidemiološke krize utrpel naš gospodarski sektor, znašala več sto milijonov evrov. V tem primeru je združenje vze-

**ostalimi podobnimi podjetji?**

Naše podjetje je že od vsega začetka zelo vezano na ozemlje. Tudi to dejstvo dokazuje, da je lahko tudi majhna gospodarska dejavnost zelo uspešna, če deluje složno in usklajeno s krajevnimi institucijami, če širi prepoznavnost in ugled ozemlja in skrbi za turizem. Samo tako lahko dosežemo zelo dobre rezultate.

**Ali lahko bralcem Novega glasa opišete svoje delo? S čim se konkretno ukvarjaš?**

Jaz sem v podjetju odgovoren za oddelek, ki skrbi za komunikacijo in promocijo vseh dogodkov. Pri organizaciji določenega dogodka je promocija zelo pomembna, saj je naš cilj prodati čim več vstopnic. Pri



## Izpod spretnih prstov nastajajo izvirne zaščitne maske Nenavadne, pisane, unikatne

Ob pogledu na muslimanske žene z zakritimi obrazi se me "zahodnjakinje" kar nekam skremžimo, prepričane o tem, da je to neki otipljiv znak kratenja svobode žensk in dokaz njihove podrejenosti. A ta strašljivi koronavirus covid-19, ki je tako neusmiljeno zarezal v ves človeški rod na tej ubogi, izčrpani Zemlji, nas je tako prizemljal, da moramo za svojo varnost še me, in seveda tudi moški, nositi take "nadležne nagobčnike", ki nas sicer ščitijo,

ne bog ve kako privlačni na pogled. Da bi bil videz lepši, so si modni oblikovalci začeli izmišljati vseh vrst zaščitnih mask, da bi bile le-te tudi nekakšen modni okras oz. dodatek. V svoji iznajdljivosti je, morda že pred njimi, predvsem zaradi nuje, začela šivati take lepe, prikupne maske tudi Snežica Černić, velika ljubiteljica gledališke umetnosti in zelo pozorna opazovalka dela znanih kostumografov in kostumografov. V domači števerjanski Dramski

Ko je bila tudi ona, kot vsi, prisiljena ostati doma, med štirimi stenami, sicer med slikovitimi briškimi griči, in ko ni bilo na razpolago mask za vse njene drage, ki so za delo ali po nujnih opravkih morali z doma, si je domislila, da bi jih kar sama začela šivati. In res se je, kot vedno, lotila dela z vso vnemo in ustvarjalnim zanosom. V svojem šivalnem kotičku je izbrskala odrezke raznih vrst blaga, tudi odrabljenе šale, prtičke... Iz vsega tega so nastale svojevrstne,

pisane, izvirne zaščitne maske, sešite iz treh ali več plasti blaga. Zunanji plasti sta navadno iz bombažnega blaga, pa tudi drugih tkanin raznolikih vzorcev, v notranjosti pa sta dve ali tri plasti posebnega materiala. Nekatere maske je okrasila z gumbi ali drugimi našitki, da so nastali pravi, lični šiviljski unikati. Z njimi je razveselila domače in prijatelje, ki niso vedeli, kje naj bi si priskrbeli zaščitne maske. Ti njeni izdelki so poromali celo v Nemčijo, v

Berlin, kjer živi že nekaj let njen sin Matej, ki je tam solastnik dveh pekarn (prav v nedeljo, 17. maja 2020, je tudi on sodeloval v oddaji Vklon na slovenskem televizijskem programu deželne tretje mreže Rai). Da je Snežica zelo iznajdljiva in da postanejo šivanke v njenih rokah kar čarobne, se bralci teh vrstic lahko prepričate že ob bežnem pogledu na njene šiviljske umetninice. Z njimi je znala vsaj malce oddaljiti temino misli na prežechi virus in olupšati videz delno zakritega obraza.

Iva Koršič



vsaj tako upamo, pred okužbo s tem virusom. S tako zastrtimi obrazi smo včasih skoraj vsi neprepoznavni in resnici na ljubo

družini in v goriških, pa tudi drugih slovenskih in italijanskih ljubiteljskih gledaliških krogih jo dobro poznajo kot skrbno, natančno sooblikovalko raznovrstnih, zlasti komedijskih predstav marsikaterih gledaliških ljubiteljskih skupin. Svojo nalogo kostumografke opravlja vedno zelo resno in pikolovsko. Tudi iz že zavrženih kosov oblačil ali obrabljenih oblek ji uspe ukrojiti primeren kostum in ga uskladiti, po režiserjevih željah, z lasuljami, čevlji in rekviziti, da se vse čim bolje spaja s scenografijo in celotno predstavo.

## Mala gledališka šola Matejke Peterlin Mali gledališki igralci bi radi spet na oder

Že osemnajstkrat je vsako leto takoj po koncu pouka zažive-la v Finžgarjevem domu na Opčinah Mala gledališka šola za otroke od 6. do 13. leta starosti. Enotedenski intenzivni tečaj odrskega nastopanja, ki si ga je zamislila Matejka Peterlin in sta ga uresničila Radijski oder in Slovenska prosveta, je imel vsa leta tak uspeh, da so ob tem času organiza-

jencev za zdaj lahko samo ugibamo (ponavadi jih je bilo vedno okoli 50). Glede obdobja izpeljave gledališkega tedna bi organizatorji želeli, da bi bilo to konec avgusta ali v začetku septembra, ko še ni pouka in je vreme bolj naklonjeno vajam na prostem. Pomislili so pa tudi na intenzivne tečaje kdaj kasneje ob koncih tedna. Voditeljica tečaja, Lučka Susič, pripravlja tem



torji že končali vpisovanje ali kvečjemu vključili kakšnega kandidata v čakalno listo; ponavadi so se namreč zapolnila vsa razpoložljiva mesta že na prvi dan vpisovanja. Letos pa je pandemija zausstavila prav vse delo na kulturnem področju, tako za otroke kot za odrasle. Že pred dvema mesecema je bilo vsem jasno, da se Mala gledališka šola letos ne bo mogla uresničiti v istem obdobju kot ponavadi. Zdaj, ko se zdi, da je najhujše mimo, pa se je obudilo upanje, da jo bodo organizatorji morda le izpeljali, pa čeprav v bolj omejeni obliki in seveda ne v istem obdobju kot vsa prejšnja leta. Pripravljenih je že kar nekaj variant programa, tako glede obdobja izvedbe kot oblike tečaja. Tudi o številu možnih go-

razmeram primerne kratke ali normalno dolge pravljčne igrice, z mnogimi ali maloštevilnimi nastopajočimi. Kaj se bo nazadnje uresničilo, pa je seveda odvisno od tega, kako se bodo razmere razvijale. Vsekakor pa organizatorji ne želijo otrok prikrajšati za letošnje izvedbo Male gledališke šole. Otroci - igralci so nanjo navezani; marsikdo od njih, ki je "šolo" obiskoval vseh sedem možnih let, se je potem ponudil za animatorja, takoj ko je bil dovolj star za takšno delo. 19. gledališka šola Matejke Peterlin bo torej tudi v tem letu zažive-la, komaj bo mogoče. Vsi upamo, da konec poletja. Treba bo samo potrpeti in verjeti, da imajo tudi pandemije srečen konec, tako kot vse pravljčne igrice, ki jih otroci tako radi pričarajo na odru!

S 3. STRANI Miha Kramli

## Naša notranjost se lahko tudi materializira

Odgovornost medijev v poročanju in napovedovanju tega, kar se bo zgodilo, je neizmerna. In pogosto ravnajo na način, da krizo pospešujejo, ne pa zmanjšujejo. Kako drugače bi bilo, ko bi na nacionalnem radiu slišali predstavnika Gospodarske zbornice, ki bi dejal: "Situacija ne bo katastrofalna, imamo dovolj resursov in znanja in vključili bomo vse ljudi, da se bodo stvari izšle na dober način". Delodajalci bi dobili signal, da se morajo reorganizirati, vprašati za nasvet. Ustvarjanje klime preko medijev je izrednega pomena. Najhujša kriza ni trajala 14 dni, ampak en teden. Psihologi in psihiatri so napovedovali nasilje v družini, tragedije itd. Nedopustno! Tem ljudem bi morali prepovedati govoriti v medijih! Ti ljudje so govorili ljudem, ki so v sebi čutili negotovost. "Saj napovedujejo, saj si lahko privoščim, da bom kričal na ženo itd". V teh dneh lahko - tudi z branjem knjige - okre-

pimo moč pozitivnega razmišljanja. Ne smemo pa pou-darjati, kaj se bo lahko zgodilo. Ljudje lahko potem zares obupajo in je število samomorov, kjer se jih napoveduje, zaradi tega tudi večje. Kot sem že povedal v začetku: naše notranje stanje se materializira. Gre za družbeno klimo, ki jo oblikujejo mediji. In vsakdo ima v žepu telefonček. Novinarje, urednike, vse, ki se ukvarjajo z oblikovanjem javnega mnenja, bi morali usposobiti za oblikovanje takih sporočil, ki družbi koristijo, jo dvigajo, v njej prebujajo svetlobo, kajti potem bo tudi stanje v družbi znatno boljše, kot bi sicer bilo. Informacija je zelo pomembna in močno vpliva na maso ljudi.

Kakšne so v izolaciji dinamike oseb, ki so prej bile v stanju različnih zasvojenosti? Kako prenašajo "domači pripor"? Se njihove odvisnosti morda spremenijo? Izolacija je samo ovelitila problem, ki je obstajal že prej. V Sloveniji je veliko učenja preko

računalnika, na daljavo. Ko delam s pomočjo nove tehnologije, se v možganih sproži čudovit proces: ko delam z računalnikom, po nekaj urah začutim utrujenost, naveličanost in komaj čakam, da neham. Če pa sem na računalniku ali telefončku za zabavo, na igrakah, pa ne začutim utrujenosti, temveč "bodi vedno tam, bodi vedno bolj intenzivno, vedno več tvegaj"! Ljudje, ki znajo ločiti delo od zabave s pomočjo nove tehnologije, vedo, da tako delo ni nevarno, pri zabavi pa moram imeti samodisciplino. Ljudje, ki so to usvojili in so to pred krizo že obvladali, bodo tudi v izolaciji sposobni ločiti eno od drugega. Pri tistih, ki že pred izolacijo niso imeli razčiščenega, kaj je delo in kaj zabava, in se niso mogli kontrolirati, ker so bili brez discipline in ravnesja v uporabi nove tehnologije, se je to v času izolacije še bolj stopnjevalo. Problem postane še večji, saj pred zaslonom preživijo še več časa. Imamo mlade - da o odraslih ne govorimo -, ki so več kot tri tisoč ur letno na socialnih omrežjih in igrakah. V službi smo odrasli okrog 2100 ur letno... Naši otroci so torej lahko veliko več časa na monitorčkih kot mi v službi. V obdobju izolacije je

stanje pri nekaterih še slabše, kot je bilo. Tri tisoč ur letno pomeni, da mladi ni niti hodil v šolo, se izobraževal, da je že bil tako zasvojen, da ni mogel "funkcionirati". Koronavirus ni povzročil tega problema, ta je bil že prej. To obdobje ga je samo še bolj osvetlilo. V dveh mesecih izolacije sicer ne moremo razviti tako hude zasvojenosti, da bi bili nefunkcionalni.

Ker v našem centru nismo mogli imeti fizičnih obravnav, smo ljudem nudili pomoč preko telefona, mailov. Pri kemičnih zasvojenostih uporaba droge ni nič upadla. Podobno kot v Italiji, kjer se ni nič spremenilo. Do droge so prihajali, ko so naročali hrano na dom. Našli so mrežo, prodajalci droge so poiskali vse možne kanale. Stanje izolacije torej ne pri kemičnih ne pri nekemičnih zasvojenostih ni prineslo bistvenih sprememb, ne upada niti drastičnega porasta. Je samo še bolj osvetlila že obstoječi problem.

Se je vaše delo v zadnjih mesecih kaj spremenilo? Več dela je bilo preko telefona in zaslonov. Terapija, ko je nekdo ob človeku, je čisto drugačna kot preko telefona ali maila. Gre za drugačno dinamiko procesa, ki se dogaja pri

tistem, ki išče pomoč. V živo vidiš človeka celega; prek telefona slišiš samo glas.

Ima čas koronavirusa po vašem mnenju za vse nas tudi kakšno pozitivno, optimistično sporočilo?

Hudo je, ko ljudje zaradi koronavirusa umrejo. Vsaka smrt je boleča. Za ljudi, ki niso zdravi, ali za kronične bolnike je lahko res katastrofa. Za večinski del prebivalcev, za nas, vitalne ljudi, pa bi rekel: to ni nobena katastrofa! To ni razlog za paniko, je pa spodbuda za vsakega izmed nas, da se reorganiziramo. Osebnost sem se od tega obdobja ogromno naučil. Meni je to obdobje dalo ogromno pozitivnega. Prej sem v povprečju delal štirinajst ur na dan. V zadnjih časih pa sem delal običajen delavnik. Moj pogled in moja družinska dinamika, osebni odnos do družinskih članov in do samega sebe se je pozitivno spremenil. Ogromno več časa sem preživel v naravi, ogromno drobnih stvari vidim, ki jih prej nisem videl, na ženi, v hiši, kjer živim. Meni je to obdobje povedalo, kaj pomeni normalno življenje in da je to tisto, kar bi moral že prej živeti, pa bi bilo marsikaj boljše in drugače. V bistvu je to meni opozorilo, da tudi takrat, ko ne bo več omejitev, je prav,

da živim slog, ki sem ga živel sedaj, v omejitvah. To pomeni, da se bomo morali v družini marsičemu odpovedati, biti bolj skromni, marsikateri stvari bodo odpadle. Ko človek manj dela, ima tudi manj prihodkov. Toda manj prihodkov bo v tem primeru nagrada, prava nagrada. Prej je bil sam kaos, samo hitenje, samo blef. Slovenci imamo močno besedo "srečanje". Iz te besede prihaja beseda "sreča". Kaj mi pomeni, če smo vsi prisotni pri kosilu, pa ne opazim, da ima moj otrok dolge rokave poleti, ko je vroče? Pod temi rokavi pa so ubodi igle, ki jih skriva... Če pa smo za mizo skupaj in se srečamo, bom rekel svojemu otroku: "Zakaj imaš dolge rokave, ko pa je vroče? Daj si kratko majico! Zakaj boš trpel vročino"? Govorim o srečanju. Koronavirus nam je dal možnost, da se srečamo, ne samo, da smo skupaj. In srečanje pomeni vir temelja za srečo. Ni temelj za srečo ta, da potuješ, da si privoščiš drugo, tretje in četrto. Temelj za srečo je srečanje, da se opazimo, da smo skupaj. Meni je to obdobje dalo razumeti, da sem bil preveč pogolten, preveč v strahu za materialne dobrine, za eksistenco. In zanemaril sem srečanja in s tem tudi srečo.